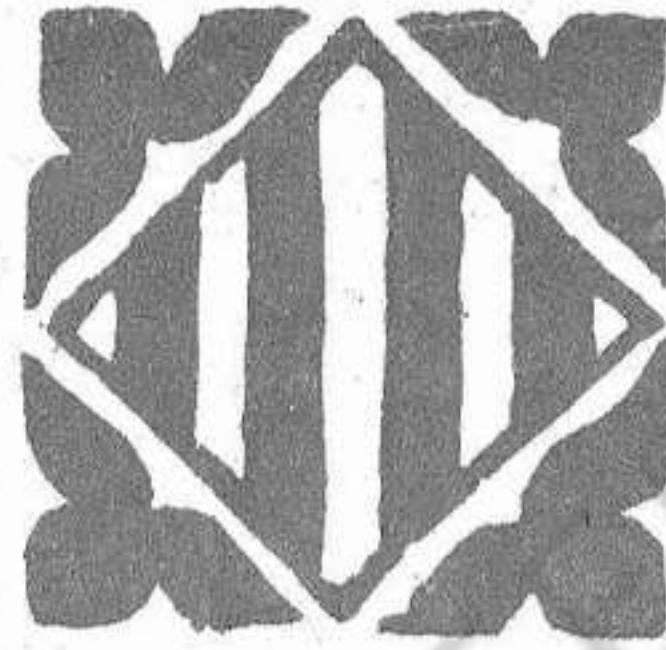

QUADERNS

D'ESTUDIS POLITICS, ECONOMICS I SOCIALS

Número 7

Juliol 1945

SUMARI

Les coses d'Espanya. - Rumors, suposicions i algunes realitats	<i>Domènec Montagut</i>
La qüestió religiosa a Catalunya	<i>J. M. Bellido</i>
La contextura social de Catalunya. — Necessitat de les seleccions	<i>Rafael Tasis</i>
L'interès dels serveis d'informació	<i>J. M. Lladó i Figueres</i>
La diplomàcia Nordamericana i l'Espanya falangista	<i>P. P.</i>

INFORMACIONS I COMENTARIS

- ◆ El comerç exterior d'Espanya en 1944
- ◆ Efectes de la secada ◆ On són els béns dels Alemanys a Espanya
- ◆ La divisió blava
- ◆ La reforma agrària falangista
- ◆ Pompeu Fabra «Doctor Honoris causa» ◆ Pau Casals a Londres
- ◆ El «Fuero» dels Espanyols
- ◆ La soletat d'Espanya ◆ Els franquistes cerquen amics
- ◆ El palau del Parlament català ◆ Censura i literatura dirigida
- ◆ Comiat a Paul Valéry
- ◆ El sojorn de Churchill a Hendaia
- ◆ L'Espanya franquista «paradis artificial»
- ◆ «Para mi mujer»
- ◆ Report de la Junta d'Alliberació
- ◆ El què és Falange
- ◆ Dues invitacions refusades ◆ França vista des d'Espanya i viceversa
- ◆ La gran Ordre Imperial de les Fletxes roges
- ◆ Les eleccions britàniques

Efemèrides de Juny

Preu : 30 Fns.

QUADERNS, publicació del " Grup d'Estudis Polítics "

pot adquirir-se a :

PERPINYA. — Librairie Hachette, rue des Augustins Quioscos de la Ciutat i Estació.

BEZIERS. — I. Granada, 75, Pl. 11 de Novembre.

BORDEUS. — M. Taverner, 11, Rue de Lalande.

NARBONA. — Quiosc de l'Estació.

MONTAUBAN. — M. Figuerola, 9, Rue Mary Lafont.

MONTPELLIER. — H. Barrera, 9, Rue Thérèse.
Quiosc de l'Estació.

MARSELLA — Casal d'Esquerra Republicana de Catalunya (M. Bassas), 12, rue Pavillon.

PARIS (Ve) — Librairie Espagnole, 10, Rue Gay Lussac — Tel. Danton 81-35.

TOLOSA — Administració de « Foc Nou », 25, Rue de Roquelaine — Tel. 229-83.

« Galerie du Livre », 60, Rue de la Pomme.

CASABLANCA (Marroc). — « Librairie de France », 4, rue Chénier.

NEVERS (Nièvre). — J. Alemany, 9, rue du Rempart.

Es poden rebre-la a domicili enviant l'import de 32 frs. per gir postal a

F. Cuito - 15, Rue Ramon Lull - Perpignan Tél 47-33

Compte Chèques Postaux : N° 534-25 Montpellier

La subscripció a tres números amb la tramesa solament de 90 frs. us assegura la revista que altrament correu el risc de no poder obtenir a causa de l'escassetat de paper i les limitacions consegüents

NOTES

- S'autoritza la reproducció total o parcial dels textos del present número de QUADERNS i s'agrairà la indicació de la seva procedència.
- Del contingut i opinions de cada article en són responsables els respectius autors.
- No es retornen els originals, es publiquin o no.
- Per no disposar dels accents greu i agut sobre les lletres i, o, u, hem decidit substituir aquests signes ortogràfics per l'accent circumflex. Esperem que els nostres lectors voldran excusar aquesta deficiència obligada per les circumstàncies.

QUADERNS

D'ESTUDIS POLITICS, ECONOMICS I SOCIALS

Número 7

Perpinyà, carrer Ramon Llull, 15

Juliol 1945

LES COSES D'ESPANYA

RUMORS, SUPOSICIONS I ALGUNES REALITATS

per Domènec MONTAGUT

Un ruixim ininterromput de rumors ha refrescat tothora la moral del pobre refugiat, recurs piadós i potser mentider en el qual el dolor és lenifica i fa tolerable. En certs moments, aquest ruixim ha estat una gran pluja i ara darrerament un diluvi veritable. A Espanya eren imminents canvis importants: les ràdios, les agències d'informació i els diaris ho afirmaven amb una seguretat que mai no havien tingut.

El pobre refugiat, submergit sota el diluvi de bones notícies, aquesta vegada havia cregut en la pròxima felicitat de reincorporar-se a la Patria, provisòriament perduda i com més perduda més amada. Després de sis anys de decepcions durant els quals tantes esperances havien fallat, aquesta no podia enganyar; la victòria aliada damunt els totalitaris d'Europa no podia deixar de portar el seu alliberament; l'Espanya franco-falangista havia de caure com havien caigut els altres règims semblants i protectors. Els diaris que anunciaven el canviament no s'erraven pas.

Per crèdul que hagi estat sempre el pobre refugiat — i com podria viure sense ésser-ho? — reconeguem que ara no pecava per aquell excès. No li havien promès des de les tribunes més autoritzades del món, una i moltes vegades, que, un cop abatuda Alemanya, cap rastre de feixisme no havia de restar en el vell continent? Doncs, si aquesta promesa no s'ha complert, encara o no es compleix dintre de poc, se'ns haurà enganyat de nou; però el nostre candor i la nostra ingenuïtat no hi hauran estat per a res en la trista mixtificació. Aquelles promeses donaven peu a la nostra confiança. I a despit de la trigança i de certs símptomes als quals anirem al·ludint més endavant, volem creure, necessitem creure, que tantes paraules donades seran mantingudes per aquells que espontàniament les pronunciaren des de llocs molt alts de la jerarquia internacional. Aquestes paraules, que no fóra seriosos incomplir, i el perill que representaria deixar calent un fogar de feixisme en aquest recó de la península on han anat a trobar-se les romanalles dels vençuts.

Sí; aquesta vegada tenien, i segueixen tenint raó, els que esperaven. Mai, d'ençà que el règim de

Franco dura, ha estat tan clara i copiosa la informació anunciant la seva mort o la seva substancial transformació. Ho deia l'Associated Press, l'United Press, Reuter i nombrosos enviats de periòdics anglesos, nordamericans, suïssos, etc. Davant nostre en escriure això, quatre gruixuts paquets de retalls periodístics que el nostre diligent corresponent a París ens fa pervenir, forneixen la notícia amb detalls diferents, però amb la mateixa unitat essencial.

La poca o molta lògica de la política internacional, i la congruència que cal que hi hagi entre les paraules i els actes, s'acorden amb les informacions periodístiques. Potser per primera vegada l'esperança és basada damunt d'un fonament sòlid, l'esperança que s'ha escrostonat una mica, però que encara és viva i completa.

QUE DEIEN AQUESTES INFORMACIONS?

La premsa que, especialment durant la primera quinzena de juliol, s'ha ocupat amb una assiduïtat i abundància excepcionals de les coses espanyoles, ha assegurat amb rara coincidència, la dissolució de Falange. El Secretari General de la mateixa i amb aquest títol ministre, Sr. Arrese, havia dimitit, el mateix que el seu company de Treball Sr. Giron, també falangista notori i el ministre d'Hisenda Sr. Benjumea. Aquesta nova ha estat telegrafiada per corresponents diferents amb despatxos datats a Madrid i publicada per centenars de diaris. Aquesta nova no ha estat desmentida pel govern Franco.

El més concret i precís ha estat aquest anunci; però la informació no s'ha limitat a això. La desaparició de Falange havia d'ésser seguida d'altres esdeveniments importants, el primer dels quals era la retirada més o menys pròxima de Franco i la preparació d'una normalitat democràtica a Espanya.

Com havia de fer-se aquest canvi i qui havia d'ésser el successor del « piccolo Generalissimo » com li diuen els italians d'avui, ja no era tan clar. Ací ja entrem en la zona de les suposicions i àdhuc dels simples rumors. Hom veu bé que si en la desaparició d'aquelles nòses l'acord dels informa-

dors és complet, en el que havia de venir després, hi havia més d'un projecte. El propi Franco en tenia un sense altre objecte que restar incrustat al Poder; els monàrquics en posseïen un altre; els generals un altre i potser algunes Cancilleries n'insinuaven també un, si és que no optaven per adoptar un pla propugnat pels mateixos espanyols. Per entre aquesta confusió és possible establir poc o molt les coses que passaven. Heus-les ací resumides.

El general Franco no voldria, naturalment, canviar res; però davant el que passa al món comprèn que cal donar-li una satisfacció. I regateja com un mal botiguer. Proposa una regència, si pot ésser amb un regent únic, que seria ell, i si no amb tres regents, per exemple Carles de Borbó, el primat d'Espanya i ell, sempre ell. Aquesta solució no salva res ni accontenta ningú, i aleshores es proposa la mateixa regència, però sense Franco, ja amb aquells dos personatges i un general, ja amb tres generals.

La solució regència, que sembla la preferida pel tirà, suposa l'aquiescència del futur rei, i el pretendent Joan ja ha dit que amb aquell no hi vol res, ni amb la Falange tampoc. I com d'altra banda aquesta solució és la continuació de l'actual, amb altres noms i persones, i no resol cap dels anguniosos problemes que en l'interior i sobre tot en l'exterior, Espanya té plantejats, hom dubta molt que pugui imposar-se.

Aleshores es parla d'un Directori militar que assumirien tres generals, Kindelan, Orgaz i Aranda amb el programa de preparar el retorn a la normalitat. Però poc després es diu que no serà un Directori, sinó un Govern el que es constituirà, presidit pel general Fidel Dàvila, amb el no menys general Garcia Vallino a Governació.

Però encara un altre rumor ve a acolorir el panorama: el comte de Romanones, vell de 84 anys, hauria aconseguit l'unió de tots els monàrquics i estaria a punt de constituir un Govern, del qual Ventosa fóra un dels pern més importants.

I ens excusem d'esmentar les altres solucions, l'una més pintoresca que l'altra, que han estat donades com a probables. El general Solchaga, el duc de Sevilla que és un Borbó vell i xarac, Gil Robles, Chapaprieta, etc., etc., són noms que han circulat com a base de situacions que provisòriament succeirien l'actual i prepararien la de demà, possiblement tan provisòria com la d'avui.

De tot aquest entrellat de notícies, una s'ha donat amb precisió, com diem més amunt: la dissolució de Falange i dimissió dels ministres més típicament falangistes. I aquesta que no s'ha desmentit mai, ha estat sens dubte la veritable durant els quinze primers dies de juliol. Després hi pot haver hagut rectificació; però creiem que no es pot dubtar de la seva certesa. És el que havia de passar després, la mateixa multiplicat de informacions indica que els informadors anaven a les palpentes, però que, tanmateix, havia de passar alguna cosa i no pas superficial, ni formulària, això sembla clar.

LA PRIMERA RESPOSTA DE FRANCO.

Amb tot això, s'anuncia que Franco farà un discurs el 17 de juliol davant el Consell de la Falange. Què serà aquest discurs que per endavant hom qualifica d'important i trascendental? Els diaris estrangers afirmen que el «Caudillo» donarà compte de grans canviaments en la política espanyola i no s'estan d'afegir que aquest acte podria ésser el darrer que des del Poder realitzarà l'usurpador. Amb l'ansietat que tot això suposa fou escoltat aquest discurs que la ràdio escampà pel món.

Nosaltres també l'escoltàrem amb alguna fe. No que creguéssim que el sàtrapa espanyol es faria l'hara-kiri davant del micròfon, cosa poc pròpia del fred, calculador i cruel Franco, mancat d'aquell sentit heroic que fet i fet cal posseir per a realitzar un acte semblant; però convençuts, tanmateix, que d'alguna manera faria saber la imminència de novetats falagueres. Ja ho sabeu; la decepció fou total, absoluta: Franco no anuncià cap esmena ni modificació en la governació del país.

Amb aquella veu àtona i monocorda, com qui recita una lliçó davant del professor, sense viror, ni convicció, el petit Generalíssim ens engegà un llarg parlament: Defensa del règim que ell representa legítimat per dret de guerra, inventari de les cases per als pobres, hectàrees de terra regada de nou, obres públiques construïdes i redreçament del país després de l'estrall roig; definició de la mena de govern cristià, social i espiritual que ell ha instaurat... heus-aci el que desmaiadament digué en la primera part. Ni la forma dialèctica de Donoso Cortés o Aparisi Guijarro, ni la lliçó de Mella, ni la causticitat de Nocedal, ni cap dels elements dels reaccionaris espanyols que els inspiren. El nivell ha baixat lamentablement. El jesuïta que preparà l'arenga no dubtem que podrà fer l'admiració dels seus confreres d'Oriola o Chamartín de la Rosa. Però posat a parlar al món, féu el paper que sempre ha fet un savi de la Companyia de Jesús, i no ha augmentat gaire el brill de Franco, el seu aprofitat deixeble.

Cap al final, però, hi hagué alguna novetat: el cap de l'Estat espanyol ens féu saber que estava molt preocupat de la seva successió i que havia resolt restaurar la monarquia, que és el règim tradicional i propi d'Espanya. Com i quan, es farà aquesta restauració? Franco afirma que el règim restaurat hauria d'assemblar-se al que representaven els tres més gloriosos monarques espanyols, que suposem que per a ell són Isabel la Catòlica, Carles V i Felip II. Per si això no fos clar, a egi que aquell havia d'ésser com el volien elements monàrquics de la Falange, o sigui els carlins. Per tant monarquia absoluta qui sap si amb Inquisició i tot. I respecte al quan, no sembla que hi hagi pressa. «En su dia» les Corts que són la seva criatura estudiaran la corresponent llei.

A desgrat de tot això, aquest curiós parlament sembla pronunciat «in-extremis». Poquíssima eufòria, cap agressivitat, posició defensiva de l'un cap a l'altre, queixa que el món no els vulgui estimar, to planyívol, que només es fa incisiu quan combat el comunisme, això sí, sense anomenar Rússia. Que lluny estem de les amenaces bèl·liques i de les bravates imperials i ecumèniques! Quant de seny no han portat la sort del Mussolini penjat cap per avall i Hitler desaparegut, viu o mort, però en tot cas llançat al món dels fantasmes!

Tot amb tot, com deiem, Franco no féu concessions, car no podem dir que en sigui una la promesa de la monarquia, condicionada com hem vist. El 17 de juliol, Franco aguantà al punt. No cedi. I si bé no es referí a aquella companyia de notícies i rumors, no prenent-se per tant la pena de desmentir-les expressament, d'una manera tacita la desvirtuà i destruí.

Acabat el discurs, el locutor tingué bon compte de dir-nos que el banc del Govern hi havia tots els ministres sense mancar-n hi un, i que a la dreta de Franco s'hi asseia el Secretari General de la Falange, Sr. Arrese i a l'esquerra el Vice-secretari. I l'endemà el Sr. Girón també acèrrim falangista, des de la ràdio estant, celebrà el novè aniversari del «glorioso alzamiento». Calia que quedés ben clar que la Falange continuava forta com mai.

Es evident que poc abans d'aquest discurs, hi havia a Madrid un estat de crisi viu i agut. Què passà poc abans de pronunciar-lo perquè no se'n parlés? Quina intriga interior o exterior aconsellà a Franco que no afluixés? Hom decidí lligar-se la manta al cap, recurs tan espanyol, o la pressió externa es relaxà molt vistentment? No ho sabem pas i no creiem que els capítols següents d'aquesta mena de novella de mals costums polítics ho aclareixi gaire.

LA SEGONA RESPOSTA DE FRANCO ES UN COP DE TEATRE.

Amb tot això, vet-ací que el dia 20 a la nit la crisi esclata a Madrid. Crisi estranya i poc comprensible en el moment d'escriure aquesta informació.

Arrese és rellevat i no substituït. S'ha acabat el ministeri de la Falange fastuosament dotat pel pressupost amb 192 milions de pessetes sense comptar els altres innumbrables ingressos o el veurem ressuscitar demà més poderós? El falangista Primo de Rivera, ministre d'Agricultura, ha de deixar el lloc a un que no sabem que sigui afiliat a aquella milícia. En canvi, Girón, ministre del Treball i deixeble del « Fundador », resta, i Fernandez Cuesta, netament de la mateixa filiació, substitueix l'innocu Aunós, a Justícia. Lequerica, que passa per monàrquic, encara que pels qui el coneixen té el d'è especial de prendre, com un cameleó, el color que convé, és substituït per un desconegut i el general Dàvila, que era indicat per cap de govern, relleva el ministre de l'Exèrcit, general Asencio. Dels antics ministres en resten solament quatre: Girón, Perez, Ibanez i Benjumea, el primer i el tercer considerats com a falangistes, i els altres dos no. Els foragitats són nou, no res menys.

Què significa aquesta important modificació? Hom podria creure que és el pròleg de la mort de la Falange. Però aquesta mort que és aconsellada i probablement desitjada per Franco, vindrà? I si ve, serà real o aparent? Es cosa imminent o ifunyana? La veurem incorporada a la policia, a l'exèrcit o a un altre cos de l'Estat, devorant tranquil·lament el país al costat dels altres afamats? Les informacions que s'aniran sabent ho diran. Nosaltres escrivim com qui diria a cop calent, amb l'intent d'afegir a la recensió el que calgui, a mesura que es vagi produint i tal com permetin els mitjans tècnics poc ràpids de que disposa la nostra publicació.

No podem deixar de remarcar, pel molt que el quadre hi guanya, certes circumstàncies del desembarcament dels nous estadistes, els serveis dels quals ja no són necessaris. Fora una llàstima que alguns detalls quedessin inèdits.

El 17 al vespre, Franco, habillat de « Jefe Nacional » que no sabem quin uniforme comporta, i cobert amb la boina roja, actuant de Cap suprem de Falange i flanquejat pels dos que li segueixen en jerarquia, parla al Consell Nacional del Moviment. Davant té el Govern en ple, extàtic d'admiració de veure's arribat tan amunt. La triada concurrència, beu, literalment encisada, la sabiduria política d'aquell que cada dia els para i els guarneix la taula tan generosament. « Què bé parla aquest home », diuen, tot pensant en l'automòbil suntuós, l'amistançada abel·lible o la vivenda senyorial, en tot el qual mai dels mais podien somniar d'arribar sense l'existència de tot el que l'orador representa. I agraïts, aplaudeixen xardorosament, i quan s'al·ludeix al possible retorn de la monarquia, tots, com un sol home, s'aixequen i prorrompen

en crits de « No, no », « Franco, Franco », com volent dir que el rei no els fa cap falta i que ja estan bé les coses com estan. La consecració del dèspota no pot ésser més entusiàstica.

Tres dies després, a darrera hora de la nit, amb nocturnitat i alevosia, el dèspota sacrifica nou d'aquestes sumitats i suprimeix el ministeri de Falange. El cop és digne d'un dèspota. El cop es digne de Franco. En llengua castellana d'això se'n diu una « charranada » i també « una punalada trapera ».

Després d'aquesta nit, que podria ésser històrica i que potser serà com les altres — aneu a saber el que passarà amb gent així — Franco feia públic al seu cop. A quarts de tres de la tarda la ràdio espanyola donava compte de com havien estat acomiadats aquells personatges i de l'enlairament dels personatges nous, sense cap explicació, justificació ni comentari. La gent ben educada es desfà amb més mirament de la minyona.

Però tot això està dins l'ordre. Així és Franco i així és el règim. No el declararen omnipotent i infal·lible ells mateixos? No han contribuït tots, pel compte que els tenia, a erigir-lo en amo i senyor? Doncs que aguantin les conseqüències.

UNA DECLARACIO QUE NO DECLARA RES.

L'endemà del cop, també a la nit, el flamant govern donà una nota pobríssima. Segons ella s'havia entrat en un nou període de la marxa d'Espanya cap els seus destins. La novetat d'aquest període no es veu enlloc. El govern acabat de constituir, com el passat, vol mantenir les relacions més pacífiques amb totes les nacions i especialment amb Portugal i les Repúbliques ibero-americanes. Fora d'això s'esmerçarà en el progrés econòmic del país, es preocuparà de posar remei a la situació creada per les males collites i impulsarà « encara més », les reformes a favor dels « productores » per tal de mantenir el primer lloc que Espanya ha assolit en la legislació social. Com veieu, aquells polítics segueixen infantilment entossudits a creure que en qüestions econòmico-obreres donen: llum al món.

I res més? Res més.

Seguim sense saber que passarà amb Falange, quina significació pugui tenir el canvi, si és que en té una, i quin avantatge representa haver portat el cap d'Acció Catòlica Sr. Artajo, a Afers Estrangers, o el general Dàvila a prendre el lloc del general Asencio. Què vol dir tot això? Silenci.

No cal cercar en la premsa explicacions més àmplies. A Espanya no hi ha premsa lliure, ni opinió pública, ni altra informació que aquella que forneix l'organisme oficial creat per a tal fi. Tampoc sabem com s'ha pres Falange el llicenciament del seu Secretari General, ni si Girón i Fernandez Cuesta tan compenetrats amb ella, fa segueixen representant en el si del govern, ni si aquest assaig d'Estat paral·lel a l'Estat és mort o viu.

No sabem per ara res més; però els esdeveniments d'aquests dies no poden deixar de portar conseqüències, ni podem trigar molt a conèixer-les.

I ARA QUE PASSARA ?

Ens guardarem de fer previsions. Ni som profetes ni tenim a les mans els fils d'aquesta troca, qu' sap-to emboïcada. Però unes consideracions al voltant d'aquest troç d'història, que potser serà drama o potser només sera sainet, bé volem fer-les. Com podríem resistir la temptació?

De primer, ens sembla que tots estem d'acord a deduir que amb aquesta facècia el règim fran-

quista no s'enforfeix pas. Ans tot el contrari, creiem que s'afebleix. El cop va contra Falange o no hi va; és fet per una intriga interior o per una pressió exterior, el resultat és el mateix: desprestigi i desgast de la situació.

En segon lloc cal remarcar que aquesta mena d'operacions fetes en les circumstàncies d'avui, són precursoras d'esfondrament. Les dictadures i les tiranies — i el règim de Franco té d'aquestes dues formes de governar — no poden afliurar. Tota concessió és el signe anunciador de la mort.

Tercerament, si aquest fet té algun sentit, és el de voler donar alguna satisfacció a l'opinió democràtica del món, mòbil de la política franquista des de la victòria aliada, realitzat amb tanta hipocresia i torpesa com volgueu, però mòbil clar i preocupació primordial de govern. Amb el canvi operat ningú no es pot accontentar, ni aquells que per exagerada por del que pot passar demà a Espanya, sembla que passarien per solucions híbrides i incompletes. Doncs, en aquest sentit, Franco ha fet menys que res: ha intentat enganyar els representants d'aquesta opinió, la qual cosa no li portarà sort.

D'aquestes tres consideracions en resulta una quarta, que és la necessitat de procedir a nous canviaments i a més substancioses concessions. Les resistirà Franco? Lligat a Falange com està, podrà, per exemple, sobreviure a la seva mort? I si no la mata, podrà viure ell? Podrà resistir a la voluntat d'un grup de generals en els quals la idea que el tirà és l'isolament del país i la seva precipitació a la catàstrofe, sembla ésser molt arrelada, quan aquesta voluntat es faci acció? Si haguéssim de

respondre aquestes preguntes ho fariem amb un no rotund.

I darrerament, volem evocar ací l'ombra, la gran ombra, de Postdam, que plana damunt de tot el món, sense que Espanya caigui enfora. Es pensant en el que allí pot passar, que Franco ha fet el cop. Però aquest és una grossera enganyifa que no convencerà ningú.

Amb tot el gran excepticisme que ens ha acompanyat sempre en considerar les coses d'Espanya en funció a la nostra honorable repatriació, companyia que no hem deixat pas avui, creiem que hem de saludar aquests fets amb una gran esperança; que la darrera fase del procés de descomposició ja ha començat i que el que manca per arribar al final pot anar de pressa; i per fi, que el règim oprobios no podrà aguantar l'investida.

Tenim molts aliats, per bé que alguns ho siguin molt condicionalment. Però el més poderós i aquell en el qual confiem més, és l'insuperable estupidesa d'un règim que creu poder viure enfora i en contra del món. No trobaríem estrany que en arribar aquestes ratlles al lector, aquells aliats democràtics i aquest altre de l'interior espanyol, ens oferissin realitats tangibles i falagüeres.

I amb aquesta auguris que no volíem fer i que no podem estar-nos d'exterioritzar, tanquem aquesta informació, a la qual, per a deixar-nos una porta oberta, posarem aquest colofó que figurava en el famós Calendari Saragossà després de pronosticar calor a l'estiu i fred i l'hivern: «Deu sobretot».

POST-SCRIPTUM

A punt d'entrar en màquina aquest número, volem afegir a aquestes notes els nous fets a remarcar, uns designe advers i altres de signe favorable.

El «Boletín del Movimiento», gairebé tan important com el Bulletin de l'Estat, segueix apareixent. Darrerament publica el nomenament del senyor Vivar Téllez, que era vice-secretari de Secretaria general, i el del senyor Arrese com a conseller nacional. Doncs Falange — Estat dins de l'Estat, Poder paral·lel al Poder — subsisteix. El seu pressupost de 192 milions de pessetes, sense els extres, deu administrarlos ara el senyor Vivar, que suposem descendent del Cid pel cap més baix.

L'ambaixador anglès senyor Malet ha arribat a Espanya. Presentarà aviat les cartes credencials? No les presentarà ni aviat ni tard?

El senyor Franco, com si no hagués passat res, se'n va a Galícia a estiuejar.

La ràdio espanyola emet algunes notes oficioses sobre la situació espanyola i la del món. Sense que vingui a tomb fa en totes elles l'apologia de Franco, l'home providencial i insubstituïble.

Del mes de novembre ençà, Espanya ha venut a l'exèrcit nordamericà mercaderies diverses, especialment fruites, per valor de 14 milions de dolars. Els contractes ajustats arriben, segons la ràdio a 20 milions.

Els laboristes anglesos han assolit una gran victòria electoral. Per primera vegada tindran majoria absoluta als Comuns. Un dels punts de llur propaganda electoral era el bandejament de Franco.

A desgrat dels fets que ací hem esmentat, a Espanya no es veu cap senyal de canvi. La vigília de la caiguda de Franco pot molt ben ésser un dia com els demés.

LA QUESTIO RELIGIOSA A CATALUNYA

per J. M. BELLIDO.

En acceptar la comanda d'escriure per a QUADERNS una impressió personal sobre la qüestió religiosa a Catalunya, sabem ja que el sosteniment d'un punt de vista neutral i únicament objectiu sobre aquesta qüestió era difícil, si no impossible.

Però com les fórmules de convivència de creients i no creients i de partidaris de confessions diferents, són nombroses i cadascuna d'elles ha reeixit o fracassat en circumstàncies diverses de lloc i temps, acceptarem estimant que calia posar-se tal problema en vistes a les possibilitats de la gent catalana de viure en pau, respectant la llibertat de tots i permetent a tots satisfer normalment sense dany d'altri aquesta necessitat de l'esperit humà, que és la religiositat, que, naturalment, mai no ha d'ésser imposada amb violències.

Hi ha entre catalans les tendències més variades; hi ha clergues i fidels que creuen que llur religiositat necessita ésser protegida i àdhuc imposada per l'Estat; hi ha, en contra, qui creu que la religiositat en general, o alguna confessió concreta ha d'ésser cohibida per la llei i àdhuc perseguida; hi ha una massa indiferent, irònica a voltes, i hi ha, a dreta i esquerra d'aquesta massa, molta gent que, amb conviccions personals diverses, coincideixen a professar el més pregon respecte a les conviccions i a les manifestacions àdhuc exteriors dels altres. Alguns documents, ara difícils de tenir a mà en l'exili, com el discurs d'Ildefons Sunyol a l'Ajuntament de Barcelona l'any 1904, en acordar la majoria radical la supressió de la subvenció per a la processó del Corpus, la declaració de constitució del partit d'Esquerra republicana l'any 1931, alguns escrits del P. Miquel d'Esplugues dels anys 1917 i 1919, etc., ens proporcionarien textos febaents. Raríssimes vegades tenim discussions com l'haguda a un Congrés Escolar a Barcelona, cap a l'any 1906, entre M. Clausolles fotògraf francès establert a Gràcia, imbuït de combisme, i Mossèn Estebanell, rector de la Bonanova, que acaba la seva carrera de rector de San Ginès, a Madrid, exòtics de fet o d'esperit tots dos.

Pensarem un moment a fer una còpia de l'informe que ens lliurà l'any 1938 Joan de Garganta, director de Presons que era de la Generalitat, en encarregar-nos de la Comissaria de Cultes de la República, però malgrat la major competència en tals afers de l'il·lustre escriptor no ho fem per ésser el tal informe escrit amb vistes a les necessitats immediates de la guerra civil, cas que no és l'actual. Ens planyem que Garganta no es trobi a França, i no pugui ésser ell mateix qui redacti aquestes impressions. Malgrat, però, una posició personal no neutral, ens esfor-

carem a mantenir-nos dintre la màxima objectivitat, actitud que esperem que serà apreciada per tots els nostres lectors, amb més motiu pels catalans, els avantpassats dels quals saberen restar serens sempre que directament o indirectament es posaven a la nostra pàtria qüestions connexes amb la Religió.

I. ELS FETS ACTUALS.

Els catalans, com tots els homes, tenen llurs problemes religiosos personals que intenten resoldre sols o acostant-se als altres homes, i els qui per raó del llur ministeri o per esperit de proselitisme intenten resoldre els dels altres ho fan habitualment amb mesura i tolerència, sense esgarips ni incitacions a la violència. Això fa que hom pugui afirmar el que semblarà paradoxal, la inexistència d'una qüestió religiosa sorollosa i agressiva, en el segle XX, entre catalans. Això que creiem cert, es compagina malament amb el fet que en els anys que van de segle, havíem pressenciat dues vegades fets gravíssims que indubtablement han estat manifestacions violentes d'animositat contra una confessió determinada; però les circumstàncies en què s'han produït, creiem que no invaliden, ans recolzen la nostra visió de les coses. La tolerència dels catalans en aquestes matèries és absoluta, tolerència que pot, com per tot arreu, deure's a escepticisme total en els uns, a civilitat que no vol agredir per a no ésser agredit al llur torn en els altres, i a esperit caritatiu o humanitari en els creients o no creients de sensibilitat educada. D'aquesta tolerència pràctica en mots i cordial en uns quants menys, nombrosos també, en direm **esperit de convivència**. Com a conseqüència de tal virtut, ha estat possible a Catalunya, especialment a Barcelona, la coexistència de cultes dissidents (els anomenen així simplement per entendre'ns), d'una relativament forta proporció d'espiritistes (nombrosos en algunes barriades) i de grups de catòlics moguts d'intens esperit de proselitisme (com els dits perseverants), sense que mai es produïssin incidents. Els llocs tradicionals del culte catòlic son visitats per tothom, i a Montserrat, on el nombre de visitants, naturalment no tots devots, ha crescut ultramesura, mai no hi havia incidents de cap mena i el capteniment de tots era correcte, almenys en el clos del santuari, segons paraules de l'historiador del Monestir, P. Albareda. En **Foc Nou** com a **La Humanitat** hom ha pogut llegir articles d'esquerrans amarats de respecte: uns d'Humbert Torres i de Puig Pujades són dignes de menció especial. I la tranquil·litat a Barcelona pel Maig del 1931, tres setmanes després de la proclamació de la República és un fet altament significatiu.

? Com cal interpretar, doncs, els incendis de 1909 i de 1936 i les violències en les persones que els acompanyaren? Dels fets de 1936 és potser prematur intentar una interpretació; els de 1909, poden ja ésser comentats. En foren principalment responsables el capità general Santiago, — que després d'exhibir l'exèrcit pels carrers, abandonà la guàrdia de la ciutat, en encarregar-se del comanament, i és limità a defensar els voltants de la Capitania general i el port; — i el lerrouxisme actiu, que intentà revifar-se després del descrèdit en que pels seus pecats administratius es trobava, explotant i fomentant els sentiments antimonàstics i antiguerres del poble barceloní. La revolta fou notable per l'ordre i regularitat amb què es feren les cremes d'esglésies i convents, reposant de nits i deixants els matins perquè les mestresses poguessin proveir tranquil·lament llurs cases, i és de notar com, en els medis populars, eclesiàstics i monges, trobaven acolliment, àdhuc en cases de coneguts anticlericals de les barriades. Tothom s'assabentà, per exemple, que el clergat de Santa Madrona fou acollit al «Pabellón Soriano», barraca de fira del paral·lel dedicada als espectacles lleugers propis d'aquell lloc i d'aquell temps. Els succesos eren el compliment d'una amenaça de l'Emperador desposseït, que escrigué «cuando yo de la senal, arderà Barcelona por los cuatro costados», l'autoritat militar fou absent per tot arreu, ço que explica la tranquil·litat amb què durant la setmana tràgica actuaren els diguem-ne revolucionaris; únicament un escamot de soldats a cavall aparegué al convent anomenat «de la Punxa» del carrer de Casanoves, la priora del qual era parenta de la reina Cristina, segons la veu popular. Segurament hi ha moltes altres interpretacions del desenvolupament i de les causes ocasionals dels succesos de la setmana tràgica; testimonis presencials, creiem que la nostra és molt pròxima a la veritat, si no la veritat mateixa.

Pel Juliol del 1936, hi hagué evidentment en les cremes d'esglésies un pla i una estratègia: els incendis començaren a Barcelona ben abans que fos vençuda la sublevació militar: el matí mateix del dia 19. Les esglésies de la Bonanova i de Sarrià cremaven ja abans de les deu. Uns pocs camions recorrien els pobles i comminaven l'ordre de la crema, i àdhuc regatejaven amb els veïns i els comitès locals, a la pagesia, que volien cremar el menys que hom pogués, o fer solament focs formularis de cadires. Algunes localitats assolí no complir les tals ordres, com una del propi Pla de Barcelona. D'algunes cases religioses, a la cantonada de la Diagonal i el carrer de Llúria, per exemple, els sublevats es resistiren a la força pública republicana, però aquest no fou el cas més freqüent. Més que en 1909, molts homes catalans, ben d'esquerra i àdhuc extremistes, acolliren a llurs cases clergues i monges i els defensaren, a voltes no pas per uns quants dies, sinó tot el temps que calgué fins passats els fets de maig del 37. La cronologia de la commoció a l'Empordà regió ben republiana i antileixista, allargassant-se fins a la primavera del mateix any 37, és mostra patent del sentit de tolerància i de convivència del nostre poble.

Hi hagué potser una certa timidesa a imposar aquest bon sentit, com es palesà també en l'enterrament de Macià, per exemple; i hi hagué igualment explotació del sentiment antimonàstic com el 1909 sentiment aquest últim de certa complexitat instintiva, que no tenim aquí lleure per analitzar degudament. Es un fet que allà on la Generalitat pogué posar el seu prestigi en defensa dels edificis i dels homes, uns i altres foren respectats, com a Vic, on el Museu de la diòcesi no fou atacat, i fou incendiada la Seu, a la qual hom no consentí fixar

un senzill rètol proclamant la propietat del Poder de Catalunya, recurs que havia estat eficaç arreu. Montserrat fou també respectat: els monjos que foren morts ho foren tots lluny del Monestir, i aquest, àdhuc quan era lloc de convalescència de ferits i malats de l'Exèrcit, fou respectat escrupolosament. Ens conta un dels metges que més de la tercera part dels allí acollits, en partir cap al front, volien pujar al cambril de la Verge i es comportaven amb tota correcció en llurs visites a la imatge.

II. ELS FETS A LA HISTORIA.

En la primera part d'aquest article havem parlat de memòria; si alguna cosa hi ha a rectificar, que serà en qüestions de detall, ho farem amb gust, segurs que el sentit general restarà intacte. En la que ara comencem, la informació purament de memòria és més exposada. Jo no soc historiador, ni tinc a la meua disposició els llibres que em caldrien per a fer les citacions amb tot rigor: he apel·lat a l'ajuda del bon amic Antoni Rovira i Virgili, que, amb pocs llibres també, m'ha il·lustrat amb la seva competència.

Les heretgies a l'edat mitjana tenen ben poca importància en l'història de Catalunya, malgrat la proximitat del Llenguadoc, on durant els segles XII i XIII tant predominaren. Sembla que a la vileta d'Arbori, al Priorat, vora de Falset, hi hagué en temps de Jaume el Conqueridor un nucli de valdesos o de càtars (dits albigesos), que subsistí poc temps. A l'edat moderna, alguns escriptors tingueren simpaties pels luterans, sense, però, cap transcendència: i la Inquisició general dels regnes hispànics, que en temps dels Reis catòlics substituï la catalana, tingué poques ocasions d'organitzar autos de fe, els quals sovintejaren a Valladolid i a Madrid.

El segle XIX vegé una florida de l'anglicanisme, impulsat per la Societat Bíblica anglesa (a Figueres hi hagué un bisbe anglicà) també sense continuïtat. I poca cosa més pot dir-se de l'actualitat: a Barcelona hi havia durant la guerra civil un nucli de baptistes, a més de les comunitats protestants de les colònies formades per naturals dels països del Nord d'Europa, les quals mai no han donat lloc a conflictes. La propaganda protestant, feta sobre tot amb distribució de bíblies i altres impresos, tampoc no ha estat ocasió de complicacions.

El que sí ha tingut Catalunya a la edat mitjana, són qüestions d'ordre polític amb la Santa Seu.

Pere I, que morí a Muret el 1213, lluitant contra Simó de Montfort, en defensa del comte de Tolosa i dels altres senyors del Sud de les Gàl·lies, malgrat resultar que defensava els albigesos, contra els quals hom havia predicat la creuda que comanava el guerrer bretó, mai no va ésser titllat d'hètic o de simpatitzant, com ho foren els Trencavel de Carcassona, o el cunyat del rei, el comte de Tolosa. Ha passat a la història amb el renom de Catòlic, que ningú no cregué obligat a llevar-li. Ben diferent és el cas de Pere II el Gran, que fou excomunicat, ell i el seu regne, pel Sant Pare, que protegia els interessos de la casa d'Anjou a Itàlia. Una cançó d'un trovador contemporani, li retreu l'excomunió, però li diu que més eficaces contra d'ell seran les espases de Carles de Valois i del rei Felip de França, amb les quals si ho vol hom li llevarà l'excomunió. Sembla que algunes poques abadies catalanes prengueren partit pel Papa, però l'Església catalana continuà fidel al rei, el qual en encaminar-se el 1235 cap a Girona per a sortir a l'encontre de l'exèrcit francès, pujà a Montserrat, i durant una nit féu les devocions de consuetud de tal lloc en el segle XIII, havent estat rebut al monestir amb proves de la més alta estima, com si no hagués estat objecte d'una

sanciò tan greu en aquella època per part de Roma. Ben diferent és el cas del comte de Tolosa, Ramon VI, excomunicat, que en una tela del Capitol tolosà contempla melangiós assegut al costat de la porta de Sant Serni, com els seus vassalls entren a l'Església, on ell no pot seguir-los. Quan, victoriós, Pere el Gran morí a Vilafranca pocs mesos després, tenia al capçal del llit l'arquebisbe de Tarragona, que li llevà tot interdicte si calia: tothom a Catalunya vegé en l'excomunió del rei Pere per Martí IV, que donà honors de creuada a l'expedició del rei francès contra Catalunya, tan desastrosament acabada sota els murs de Girona i al coll de Panissars, un pur recurs polític per a servir els interessos i ambicions de la dinastia francesa. El bon poble de Catalunya, havia vist en perill la seva independència, un cop vencedor no en féu qüestió religiosa i continuà en relacions normals amb la seva Església i aquesta amb la Santa Seu.

Els jueus foren a Catalunya, com pertot, objecte de persecucions, però aquestes acabaren aviat: en el segle XIV sovintejaren les conversions, conseqüència de controvèrsies entre frares i rabins, com les hagudes a Tortosa; i des de llavors no es troba a Catalunya cap rastre d'antisemitisme, malgrat constar que molts jueus no es convertiren i restaren al país. Els convertits es fongueren amb la població cristiana, i avui és difícil, si no es tenen en compte els cognoms, ben discutibles, posar en clar l'origen semític o no de cap família, circumstància que no preocupa ningú.

De vegades petits incidents sense importància, però sorollosos, obligaven l'autoritat reial a intervenir, per evitar qüestions d'ordre públic, com en els segles XIV i XV les discussions entre predicadors i menorets sobre la Immaculada Concepció, o més tard els virreis en els altercats entre estudiants del Col·legi de Cordelles i de la Universitat, quan els primers es manifestaren al crit de «Viva el Padre Suarez, abajo Santo Tomàs». I no hi ha gran cosa més de problemes exclusivament religiosos, que transcendissin al carrer.

Al segle XIX tenim els fets del 1821 i del 1835, amb els atacs a les cases de religiosos i les cremes dels convents, vives aquestes encara en la memòria del poble català. Els fets precedents que acompanyaren la Revolució francesa, les idees econòmiques liberals del començ del segle passat, i l'esperit romàntic amador de les ruïnes, han teixit una llegenda que és si més no una exageració. Llevat de l'incendi de Montserrat per l'exèrcit francès el 1811, els altres no es desenvoluparen com creu el bon poble, ni com relaten els poetes. No fou en general un avalot que violentament i en poques hores destruï els bastiments i anorrea llibres, taules pictòriques, altars i tresors de tota mena: fou un saqueig lent que durà anys i anys, a Poblet, per exemple, noranta anys: la tasca de destrucció que començaren els de Vimbodí l'any 35, la completà el 1925 algú constituït en autoritat que féu cercar el clàssic tresor amagat, que naturalment ningú no trobà, car els monjos, en abandonar el cenobi, s'endugueren tot el que pogueren, i ciutadans meritíssims salvaren i transportaren a Tarragona llibres i objectes àdhuc les mòmies reials. A Barcelona els incendis foren inclús un espectacle: un avi meu ens contava com anà infant molt jove, de la mà del seu padri, a veure l'incendi del convents dels trinitaris a la Rambla. Diversos llibres ens conten les històries veritables, com les *Memorias de un menestral* de Coroleu, o els tres volums de Mossén Palomer sobre Poblet i Santes Creus. Més va ésser l'abandó en què restaren els edificis i el pillatge sense risc els que posaren els monestirs en l'estat en què els havem conegut. La poesia de Guimerà sobre les profana-

cions de Poblet, tan vivent i bella i de tanta força poètica, no és historicament exacta.

III. LA QUESTIO DE LA LLENGUA

A L'ESGLÉSIA.

Durant el regnat de Ferran el Catòlic, comença una qüestió que realment ha enverinat la vida religiosa a Catalunya, qüestió que ha rebrotat, aguditzant-se, dotzenes de vegades. No és una qüestió purament formulària, com la de la submissió d'Albarrací a Tarragona o a Tolosa a l'edat mitjana, sinó una contesa essencial a la marxa normal de la vida religiosa de Catalunya. No cal dir com el franquisme ha actuat a fons en aquest afer, en quin sentit i amb quanta eficàcia momentània.

Pot considerar-se com la primera temptativa d'aquesta tàctica la introducció de monjos italians a Montserrat per Alfons el Magnànim, que no reeixí. L'agregació de Montserrat a la congregació de benedictins de Valladolid, feta per Ferran el Catòlic amb l'excusa que calia reformar la comunitat, augmentant la rigidesa de l'observança, segons ell una mica relaxada. El bon seny dels primers abats castellans ajornà els conflictes, que sorgiren després gairebé durant dos segles, i que es sintetitzen en la clàssica frase «*hable V. en cristiano*» nascuda a Montserrat, quan els clergues forasters no entenien suficientment el que els fidels els deien (1).

Aquest estat de coses hom l'ha viscut a Catalunya ben recentment, i es viu ben intensament ara. L'any 1929 hom prohibí la predicació en català: solament es permetien les homilies, sermons fets durant la missa pels rectors, en to senzill, sobre l'evangeli del dia. Així resultava que hi havia dues llengües litúrgiques, una el llatí per la litúrgia que podriem dir-ne «major», i una altra, el castellà per a la litúrgia «menor», devoció personal i popular, i predicació. Hom desconeixia l'existència d'un moviment de devoció de caient català, que culminava en aquells temps en la tasca editorial del Foment de Pietat catalana, i el formidable esforç pietós i literari alhora que representava la publicació de tres edicions de la Bíblia, una de caient literari i científic, la de la fundació Bíblica Catalana; una altra la de Montserrat, que tenia més en compte el documental i el pintoresc, i la tercera la del Foment de Pietat, més senzilla, a posta per a la devoció i l'educació popular. Tot això feia nosa, i hom provà de deturar-ho, sense resultat.

Tothom sap com estan avui les coses a Catalunya, en total desacord amb les normes universals de

(1) Per aquells temps, de l'onze de Septiembre al dos d'Octubre del 1563, al Concili de Trento, hom discutia la qüestió aleshores transcendental de la predicació i l'exposició de la doctrina en llengua vulgar — «*llengua vernacula*» diuen les actes del Concili —. Per a la majoria dels pares del concili, llengua vulgar era tota llengua diferent de la llatina, la del culte a l'Església catòlica de ritus llatí. Aquest punt ha estat ben escatit recentment a Tolosa per historiadors i eclesiàstics, en discutir si havia o no estat prohibida o posposada a la francesa la llengua d'oc o la fundació de la Universitat de Tolosa després de la guerra dels albigesos. Però es pot dubtar si dels cinc únics vots que es formularen contra la predicació en «*lingua vernacula*», dos al menys no entenien que hi havia idiomes de tres menes: el llatí, el castellà o altre de la cort respectiva o de la església oficial de cada regne, i el del poble. Aquests dos vots foren el del bisbe de Barcelona i el del general dels Jesuïtes Diego Laynez. No calen comentaris.

dirigir-se als fidels en la llengua que els es més entenedora. Com a símptoma registrarem no més la frase d'un diari barceloní, cap a l'any 1941, quan certs capellans de Terrassa varen defensar el seu dret o millor deure de dirigir-se en català als llurs fidels, « que como se empenen en ello los despenaremos ». Algunes tímides estampetes mig clandestines, alguna fulla solta, són l'únic que és permès fer sortir a llum en català.

IV. EL GOVERN DE L'ESGLÉSIA DE CATALUNYA.

Aquest problema, capital, està en connexió amb el precedent. A partir del temps dels Reis Catòlics, època en què la Santa Seu comença a concedir als reis, en camí de esdevenir reis absoluts, el privilegi de presentació dels nous prelats, la jerarquia eclesiàstica a Catalunya ha deixat d'ésser catalana. Cal fer justícia als prelats forasters que han entès deure seu actuar a Catalunya com a catalana, entre els recents, al que fou arquebisbe de Tarragona, cap els anys 1916-1918, Antolí Lopez Pelaez, el qual aprengué la llengua catalana i àdhuc hi predicà, amb gran escàndol dels assistents no catalans, en una pelegrinació al Pilar pel Maig del 1916. Cal dir també que el tal prelat es manifestà com a francòfil durant la guerra europea, ço que ja ho diu tot sobre la seva mentalitat, excepcional en el seu ambient.

Els inconvenients que tenien els prelats no catalans foren coneguts per alguns ministres de la monarquia, que intentaren resoldre'ls nomenant bisbes valencians, per als quals l'idioma dels diocesans no era cap problema, o navarresos, de temperament més místic i dolç, algun dels quals ha estat un veritable Sant, com Urquinaona, encara no oblidat a Barcelona. Però ningú no pot vantar-se que aquest expedient hagi resolt la qüestió de l'acord del prelat amb el poble, acord que, llevat de comptadíssimes vegades, mai no ha existit, a Barcelona i arreu. En general, el prelat tot seguit que arriba, es veu voltat pels capitulars forasters, per les autoritats « civiles y militares », per unes dotzenes o centenars o milers d'addictes incondicionals, segons la importància de la diòcesi; i hom planeja processons i misses de campanya a les places o als parcs, i parla del pròxim trasllat a una metropolitana del centre de la península, sense deixar de prevenir el nou arribat contra certes persones concretes, tocades dels mals del segle, entre els quals la catalanitat és el pitjor. I no és que manquin molts exemples de bisbes nadius a imitar, com el del doctor Torres i Bages, al qual hom oferí le seu metropolitana que més li plagués, si desautoritzava els compatricis que el proposaven per a la de Tarragona. Un altre exemple és el cardenal Vidal i Barraquer, mort a l'exili fa any i mig, que en 1931 fou dels primers a presentar-se al Palau de la Generalitat a fer homenatge cordial a Francesc Macià, després del 14 d'Abril, arrossegant-hi el llavors bisbe de Barcelona, i abans de finir Macià el visità i l'assistí.

L'any 1933, quan el Govern de la República no féu ús per respecte a la llibertat de l'Església de la consuetud o dret de presentació de prelats per a les diòcesis vacants a Catalunya, es reuniren a Collsacabra, a la casa d'estiu de la senyora Tecla Sala, el cardenal esmentat i un nombre d'eclesiàstics coneguts com a catalanistes militants o fortament simpatitzants almenys. Ignoro que s'acordà a la reunió. El que sí succeí és que cap dels reunits no ocupà cap de les seus vacants, que foren adjudicades a sengles canonges catalans de naixença, d'altres catedrals, exclosa la barcelonina. Alguns d'aquests prelats han ocupat de nou llurs llocs després del 1939, cosa que no féu el cardenal. L'administrador apostò-

lic del bisbat de Barcelona fou durant els anys 1939-43 el prelat de Cartagena, que, pel que sembla, no tenia res a fer a la seva diòcesi, que, temeràriament, si hom vol, podem suposar força més abandonada que la barcelonina en tots conceptes, i àdhuc més necessitada que aquesta de la cura constant del seu bisbe. I després, quan Franco exercí el dret de presentació de prelats, que amb tanta insistència demanà, pretextant la seva protecció a l'Església, superior a les dels Reis Catòlics com deia l'any 1940 un quotidià madrileny, és proposat per a la seu barcelonina el propi « Vicario general castrense », antic auxiliar del cardenal Gomà de Toledo.

La Catalunya alliberada deu tenir jerarquia eclesiàstica catalana. Partidaris convençuts que el Govern del país no deu intervenir en la designació dels prelats, dels capitulars i dels rectors, ho som també que la imposició de prelats i dignitats forasteres no es deu consentir de cap manera, llevat de casos excepcionalíssims, en cap dels quals no es troba Catalunya.

També han d'acabar certes intervencions en la vida de cenobis que interessin la vida espiritual i cultural de Catalunya, com la presència de cistercencs italians a Poblet, o de monjos vinguts de convents de la resta d'Espanya, com a directius a Montserrat, si les nostres informacions són exactes. Segurament pensaven així el cardenal de Tarragona i l'abat de Cuixà quan el 1936 obrien novament al culte les naus de Poblet i retornaven al monument, la seva significació alhora patriòtica i religiosa.

També ha de finir la jurisdicció sobre les diòcesis catalanes de la Rota madrilenya, i la intervenció de l'Agència de precs a Roma del ministeri d'Estat de Madrid. I no temem afirmar que fóra convenient, en la forma que les lleis i la constitució ho facin possible, la relació directa del Govern de Catalunya amb la Santa Seu.

V. QUESTIONS CONCRETES.

El pressupost del clergat deu desaparèixer. Es migrat, i no resol res econòmicament. Crea una situació de desigualtat, no financera, sinó de consideració social entre els clergats seculars i regular, el primer sotmès als organismes estatals, el segon dependent no més de la subvenció dels fidels i per tant més independent. I no oblidem que pot rebrotar en tot moment el projecte d'escalafó del clergat imaginat en 1926 per Primo de Rivera, encara que suposem que la fantasia del dictador de 1923 és ja realitat, i que, més o menys clandestinament, funciona la « Junta clasificadora », o un Sant Sínode com el que funcionava a Rússia durant el règim tsarista. Esmentarem aquí una alta autoritat, respectada a tot el món, el cardenal Mercier, l'heroi de la guerra i la resistència belga de 1914-1918, que, segons en repórta Zaragüeta, en ésser-li retirada pel govern belga abans de 1913 una subvenció que rebia, diu que regracià Déu perquè a ben poc preu havia recobrat la seva llibertat. Demès, els anys 1931 a 1936 a Catalunya hom ha fet l'experiència: no sabem exactament quin ha estat el total de les captes fetes a les parròquies i capelles per al sosteniment del culte catòlic i dels seus ministres, però no hi ha dubte de cap mena que el que es recaptava era amplemment suficient, àdhuc per a enviar-ne part a altres províncies eclesiàstiques de fora de Catalunya, a les quals es destinava íntegra la recaptació del dia de Sant Jaume.

Els nomenaments del clergat catedral i parroquial han de fer-se sense cap intervenció del Govern català, llevat el dit sobre el país de naturalesa dels designats: la responsabilitat de les investidures ha d'ésser plena per als prelats. El dret del poble

d'acceptar-los o rebutjar-los ja serà ben espontàniament, i el no trobar-se emparat per la inclusió en una nòmina estatal segurament ha d'ésser un estímul per al millor exercici del ministeri : són molts els països en què tal experiència ha estat feta i ha reeixit, perquè hom pugui dubtar que també tindrà èxit favorable a Catalunya.

Resoltes en aquest sentit les dues qüestions, la resta pot ésser objecte de fórmules variades, que els legisladors estudiaran i acordaran. La cosa interessant és la bona voluntat. I pel que es redueix a qüestions d'ordre públic, suposem que el Govern de Catalunya pendrà seriosament tal afer al seu càrrec, i tindrà cura que una acció governativa deficient i una policia inepta no facin possible que el nostre poble aparegui tarat d'una intolerància que està molt lluny de patir. Si som tots catalans, segurament discutirem i àdhuc semblarà que estem en greu desacord, discussions que són l'exponent del grau de llibertat i de civilitat d'un poble, apassionants i que a voltes divideixen la població, però que són garantia que no hi haurà violències en les persones ni en les coses, i la convivència serà sempre respectada.

VI. INTERFERENCIES DE LES CONFESIONS RELIGIOSES AMB L'ADMINISTRACIO CIVIL.

BENEFICENCIA. — Dintre de la llei, totes les iniciatives són lícites, un cop assegurats de la bona qualitat tècnica de l'institució o servei que hom organitzi o intenti transformar. La llibertat de fer el bé deu ésser absoluta, sotmetent-se a les lleis i fent les coses com en el moment present deuen fer-se. La manera com realitzen unes i altres confessions llurs accions humanitàries al Canadà, per exemple, país en què conviuen catòlics de llengua francesa amb protestants de llengua anglesa, dividits aquests en confessions diverses, pot ésser un model a imitar.

DRET MATRIMONIAL. — Aquesta és una qüestió en la qual la Església catòlica no transigeix : el matrimoni canònic és indissoluble. Salvat aquest punt, trobar una fórmula de convivència no és difícil, en la llei i en la pràctica. El clima moral i familiar de Catalunya fa pensar que els conflictes no seran nombrosos, però davant d'ells caldrà posar a prova la civilitat d'una i altra banda. Els juristes diran ací la darrera paraula.

LLEI D'ASSOCIACIONS. — Inevitable, prevista a la Constitució, sorgirà la discussió entorn d'aquesta llei. Creiem nosaltres que el poder català, Parlament i Govern, no deuen inhibir-se'n. Si tots hi som a fer-la, serà menys vexant per uns i altres. Aquí més que enlloc calen la convivència i la col·laboració. La cooperació de les minories en l'obra legislativa és aquí més necessària que enlloc. L'alt exemple de Manuel Carrasco Formiguera a les Constitucions, deu estar sempre present a l'esperit de tots. Cal evitar la reacció primària, gosem dir reflexa, tant nostra, de la retirada del Parlament de les minories d'oposició, davant les coaccions reals o imaginàries de la majoria, àdhuc les manques de cortesia, sempre deplorables, però que mai no justifiquen l'abandó del lloc que els electors confiaren als parlamentaris ofesos. La retirada implica una nova apel·lació al poble o la revolució, i sempre ocasiona la unilateralitat de la llei que deixa d'ésser temperada per l'opinió adversa, la dificultat del retorn al Parlament quan sigui necessari. I no oblidéssim mai que en últim terme l'Església s'adapta a totes les situacions, i allò que una generació estima intolerable, una posterior ho troba accep-

table i desitjable a voltes. He viscut prou anys per a tenir experiència directa d'aquesta volubilitat, compensació de la propensió a les exageracions de l'esperit humà, i més el dels meridionals.

ENSENYAMENT RELIGIOS. — No el deu fer l'Estat : ens referim en general al poder públic. Aquest ensenyament deu ésser funció privativa dels ministres del culte i dels catequistes formats i acceptats per ells. La delegació al mestres d'aquesta funció, per a després lamentar-se si ho fan malament, de mala gana, o no ho fan, és inacceptable. Poden haver-hi acords entre uns i altres individualment, o a través de bisbes i ministres, sobre llocs, hores i altres circumstàncies, però l'ensenyament religiós és funció essencial dels propis eclesiàstics. També ho és la instrucció religiosa dels majors d'edat i el llur perfeccionament.

ENSENYAMENT RELIGIOS SUPERIOR. — A càrrec únicament de les confessions respectives, a tots interessa que sigui de la millor qualitat. La creació d'un Institut catòlic a Barcelona, d'una Universitat arxidiocesana digna d'aquest nom a Tarragona, deuen ésser fomentades, i és desitjable que estiguin d'acord amb la Universitat de Barcelona i els altres centres d'alta cultura pura o professional que hi hagi a Catalunya. Foren desitjables acords donant mútuament validesa a estudis de caràcter superior fets a centres estatals, religiosos i privats.

ENSENYAMENT EN INSTITUCIONS CONFESIONALS (establiments a càrrec d'ordres religiosos, principalment). — Qüestió aquesta que sorgirà immediatament, avui per avui ben baldera a Catalunya, que no tenia ni té ara nombre suficient d'establiments públics i privats d'ensenyament primari, secundari i professional per a tancar-ne uns quants als quals assisteixen bon nombre de joves i infants. El procés en virtut del qual al darrer terç del segle passat, sense que hom creés escoles públiques, plegaren a dotzenes les privades, potser a centenars, és ben conegut. Sembla ésser la causa principal la manca de vocacions per a la professió de mestre, i les condicions d'economia del funcionament de les escoles de les ordres, amb les quals les escoles privades no podien sostenir la competència (si n'hi hagué). Indubtablement les escoles de les ordres religioses han contribuït que el segon ensenyament a Barcelona i a seixanta quilòmetres al volt, caigués a l'estat vergonyos en què es trobava fa vint anys, el qual en bona part continuà després (prescendeixo d'escatir com deu éstar ara, durant el domini franquista). Els enormes externats i mig-pensionats de la ciutat i de les afores, finques que eren explotades pels analfabets del vell Institut de segon ensenyament de la plaça de la Universitat, encarregats pel Ministeri d'idiotitzar els infants barcelonins, són els còmplices de la mala tasca dels esmentats catedràtics. La manca de responsabilitat, en tenir com a única norma la consecució de l'aprovació dels infants de cada escola en el major nombre possible, és vituperable amb tota raó. I no cal que parlem de llur actitud en la qüestió de la llengua catalana. Aquests centres han d'ésser sotmesos a les normes i consuetuds generals en aquestes qüestions. Però les coses tornen sempre al mateix.; una jerarquia eclesiàstica catalana curarà millor que respongessin a les exigències cíviques i pedagògiques de l'hora, pel fet que es sentiria responsable de llur actuació.

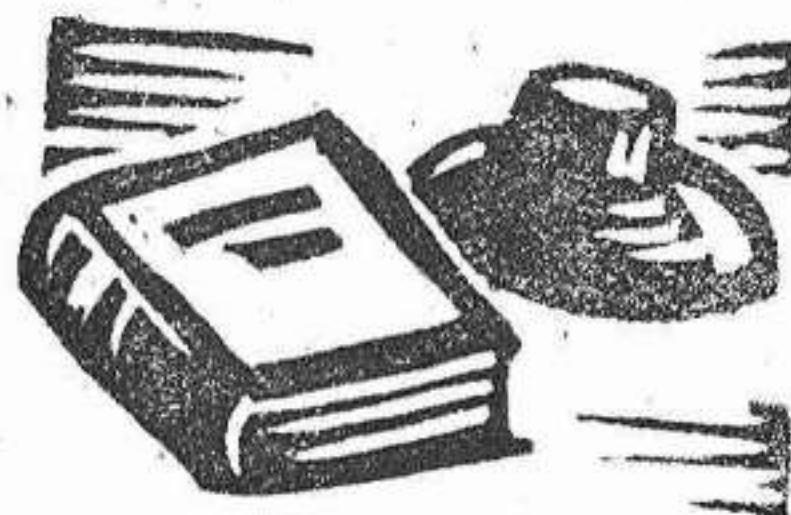
ATENCIO A LES NECESSITATS RELIGIOSAS DE LES MINORIES ALLOGENES. — Una qüestió també que una Església catalana no intervinguda des de fora del país resoldria fàcilment. De fet Barcelona, que és la «segona ciutat d'Arago» pe-

nombre de naturals d'aquesta regió que hi viuen, és també poblada per innumerables valencians, murcians, andalusos de Granada i Almeria, i altres nuclis de peninsulars, que sumen entre tots potser dos-cents milers d'ànimes. Alguns aragonesos i valencians benestants han curat de tenir fins a cert punt assistència religiosa adaptada a llur temperament i costums, precisament aquells el grau de cultura i aclimatació espiritual dels quals fa que puguin conviure amb la població catalana sense freds. Però què s'ha fet pels altres? No ignoro que hi ha bones ànimes que tenen cura dels més necessitats, però són en nombre i en possibilitats ben insuficients. Es fa una treball enorme per a des-catalanitzar els fidels indígenes, i no es fa res o gairebé res perquè aquests allògens sentin a la ciutat que els acull una perllongació de les coses que deixaren en sortir de llur país, i després ho s'estranya que es considerin enemics d'allò que ells no capeixen que és el mateix que tenien a casa llur, i que amaven o almenys respectaven. No dic que deguin tenir una jerarquia pròpia com els armenis a Buenos Aires, o fins a cert punt els italians al Midi, però sí que tenen dret a una cura d'ànimes adaptada, que hom no els presta. Això podria remeiar aquelles explosions que observem amb massa freqüència a Catalunya i què tant contràries ens semblen al temperament dels indígenes.

ELS PERILLS EN EL MOMENT DEL RETORN A CATALUNYA A LA VIDA LLIURE DESPRES DE LA CAIGUDA DEL REGIM ACTUAL. — S'acosta un moment en què el Poder que actua a Catalunya, vulgui o no vulgui, podrà presenciar una reactivació d'aquest anticlericalisme aparent i brutal, que havem deplorat abans: el de la caiguda de l'aparell de coacció falangista, i de les possibles revenges dels que es senten vexats i agreujats. En aquell moment el Poder català, sigui el que sigui, es veurà obligat a actuar, potser amb violència i tot, si commocions que semblen inevitables en altres indrets de la península es propaguen fins a casa nostra. Particularment la forçada hipocresia que ocasiona el règim religiós de les presons franquistes pot originar reaccions gravíssimes, en eixir al carrer en llibertat els empresonats. Suposem que la repressió de Catalunya més s'ha fet atenent cir-

cumstàncies de caràcter nacionalista o social que no pas religiós. i suposo també que les persones eclésiàstiques s'han abstingut d'actuacions en suport del règim que no han sabut evitar les d'altres regions d'Espanya. Aquesta circumstància pot comptar, però ens interessa fer constar que encara que **hom tingui el propòsit d'adoptar una còmoda actitud d'inhibició en tal qüestió**, tal com els partidaris del moviment « pro autonomia » de l'any 1918, endossaven al poder central la qüestió social, que feia la seva aparició sobtada amb les vagues de Febrer del 1919), la qüestió enfadosa i destarotadora els sorgirà i caldrà que se'n captinquin. Aquell que hagi d'encarregar-se del Poder a casa nostra, cal que hi pensi i actui ja des dels moments actuals. Una crisi d'aquest tipus, imprevista i no evitada, fôra mortal pel prestigi de Catalunya, i dificultaria tota solució satisfactòria dels nostres problemes: una nova arribada de la guàrdia d'assalt de València, com pel Maig del 1937, cal que sigui evitada. ?Com pot assolir-se aquest resultat? Tothom ho sap.

RESUM. — El temperament dels catalans actuals i les lliçons de la història ens fan creure que la qüestió religiosa a Catalunya no oferirà mai complicacions greus, ni dividirà profundament el país, assegurant-se la convivència de totes les confessions amb els no creients, si hom resol la qüestió de la llengua a l'Església catòlica i obté la catalanització de la jerarquia, sotmetent-se les altes confessions a iguals normes en aquest punt. El Poder català deu exercir totes les funcions de govern referents a la reglamentació i l'execució de les lleis de la República en aquests afers, essent desitjable que el Parlament de Catalunya legisli en les qüestions d'ensenyament i de dret civil connexes amb aquestes. Es desitjable que desaparegui la jurisdicció dels organismes religiosos peninsulars no catalans sobre el territori de Catalunya, i que el Govern català pugui convenir amb la Seu romana els acords oportuns, i per damunt de tot que el dit Govern no s'inhibeixi mai de tals qüestions, i sàpiga evitar que un nou tren de Sant Isidre, clerical o anticlerical, parteixi un dia cap a Madrid a demanar a qui sigui l'anul·lació o la reforma d'un decret seu en el mateix particular.

LA CONTEXTURA SOCIAL DE CATALUNYA

NECESSITAT DE LES SELECCIONS

per Rafael TASIS.

En el primer número de QUADERNS, A. Rovira i Virgili estudiava la figura geogràfica de Catalunya, la seva imatge física, diríem, i treia del seu estudi conseqüències polítiques i econòmiques. El fet que jo gosi avui parlar de la contextura social del nostre poble no vol pas dir, és clar, que pretengui de traçar-ne un retrat moral que sigui pariò i complementari del que ens donava el nostre historiador nacional. Si la necessitat d'una tal empresa és òbvia, encara ho és més la meua incompetència, i, per altra banda, jo em proposo més aviat indicar als futurs tractadistes alguns aspectes que em semblen dignes d'esment en la composició de la societat catalana, i que potser influeixen, tant o més que la fesomia geogràfica de la nostra terra, en els seus destins.

Com els altres pobles occidentals creats damunt les ruïnes de l'Imperi Romà, Catalunya, després d'haver sofert la doble allau de Bàrbars i Arabs, es constituïa, en les Corts que foren la seva expressió política en tant que comunitat, en tres Braços: el Militar, l'Eclesiàstic i el Reial. Composaven el primer la noblesa, destinada pel mateix funcionament de la societat feudal a l'exercici de les armes i al manteniment dels exèrcits, professionals i intermitents, de l'època. El Braç Eclesiàstic tenia una forta importància perquè a la influència espiritual que exercia aleshores l'Església s'afegia el poder temporal de Bisbes i Abats, i les considerables riqueses de les comunitats religioses. El tercer braç, per últim, protegit pels privilegis reials i per les llibertats que poc a poc sabia guanyar-se fins a esdevenir l'element més important de la societat catalana, representava el Poble — un Poble compost de Burgesos i Artistes, en el sentit primitiu d'ambdós mots, posat que el proletariat industrial no existia i que el servatge agrícola anirà poc a poc extingint-se.

Aquesta distribució i llur representació variable a les Corts i Parlaments tenia en aquella època prou vitalitat i una suficient ponderació perquè els organismes representatius de la sobirania popular puguin encara ésser qualificats de democràtics i perquè llur control dels afers públics i llur col·laboració

amb el Tron — poder més paccionat que absolut — seguissin gairebé sempre, més que els interessos estrictes de cada Braç, els dictats d'un patriotisme actiu i ambiciós.

L'entrada d'una dinastia forastera, primer, però sobretot la unió amb els altres regnes peninsulars, amb el miratge de la Cort central i la forta tendència unificadora dels Felips, trenca aquesta contextura social. El fenomen, que és general com a conseqüència de l'evolució del món modern, després del Renaixement i la Descoberta d'Amèrica, és més evident i més complet a Catalunya. La Noblesa, l'Aristocràcia, desapareix. No ens hem de fer gaires il·lusions sobre els títols nobiliaris que encara intervinguin a les dues grans guerres nacionals del XVII i el XVIII. O bé es tracta d'homes que són fidels a una concepció dinàstica o bé volen, com el Duc de Cardona, fer el paper de mitjancer. No oblidem que, enfront d'un Pau Claris, sortit de la burgesia barcelonina, s'aixeca un altre cata à, Dalmau de Queralt, Comte de Santa Coloma, més obstinat en la dèria unitària que el mateix Olivares. Amb el segle XIX i les guerres carlines, els darrers representants de la noblesa catalana abandonen tota intervenció en la vida del país.

Una de les sensacions més doloroses per a un home que conegués la història de Catalunya devia ésser la lectura, cap al 1930, de la Llista de membres del nomenat « Real Cuerpo de la Nobleza de Catalunya », entitat oficial que es deia « antiguo Brazo Militar del Principado », i que suposo que deu haver renascut de les seves cendres per obra i gràcia del triomf franquista. La gran majoria dels títols nobiliaris més il·lustres que figuren a les pàgines dels regnats dels Jaumes i els Peres han passat a famílies castellanes: el duc de Medinaceli, com el de Veragua, com el de Medina-Sidònia, com el d'Alba, són els que els acaparen. A llur costat, una polseguera de petits marquesos, barons i simples « de », gairebé tots residents a Madrid, o bé que, malgrat els severs reglaments de l'entitat que els acull, provenen d'una ben recent noblesa: títols pontificis o, valgui el qualificatiu, « industrials ». L'aristocràcia de la sang, a Catalunya, ha desaparegut.

Serà licit de planyer-se'n a un fervent demòcrata, que no creu en els privilegis de naixença i que és sincerament republicà tant com és catalanista? Paradoxalment, han estat els meus anys de vida a la democràtica França, els que m'han fet considerar amb certa recança aquesta desaparició a la nostra terra d'una aristocràcia. No fa gaire, els annals acadèmics registraven una cerimònia excepcional: la recepció sota la cúpula de l'Institut de França, d'un príncep per un duc, germà seu. I aquests dos representants de la noblesa més autèntica eren — són — alhora, dos aristòcrates del pensament. Els Broglie, com els Noailles, com els La Rochefoucauld, com tants altres llinatges francesos, segueixen constituint una aristocràcia, una selecció. Com la constitueixen a Anglaterra tantes altres famílies de vella soca, de les quals els Churchill, descendents del Duc de Marlborough, soldat i governant il·lustre, són un exemple de major excepció.

Lluny de mi assegurar ni creure que l'endogàmia que s'estableix entre les famílies dites nobles pot facilitar l'eclosió d'èssers com el Duc de Broglie o Winston Churchill. Però és que al costat d'aquestes floracions excepcionals, l'aristocràcia té altres funcions a accomplir, que és la d'esmerçar la seva influència, el seu prestigi i la seva fortuna a descobrir, a ajudar, a imposar els artistes, els poetes, els homes de ciència que necessiten d'aquest suport tan bescantat com útil que se'n diu els snobs. A França, almenys, aquesta funció és aconclerta, en plena República, per l'aristocràcia, prou eclèctica per a admetre els barons de l'Imperi i els de les finances, mentre es confirmen a aquests deures de classe. A Anglaterra, l'existència i l'actual funcionament de la Cambra dels Lords, en la qual es troben totes les opinions polítiques, ve a ésser un compendi de les funcions que corresponen a la noblesa i de la manera com aquesta és reclutada entre les capes superiors del país.

Per altra banda, a França — i àdhuc admetent que entre ella es trobi un bon nombre de les famoses «dues centes famílies», feudalitat moderna del capital — val a dir que aquesta noblesa, en general, ha sabut mostrar-se fidel al patriotisme en la darrera gran crisi francesa. Les «partícules» abunden entre els noms destacats del gaullisme.

A Catalunya, els pocs nobles que havien sabut resistir l'atracció madrilenya i conservar una certa fidelitat a la tradició nacional, varen renunciar-hi sense recança a la primera amenaça d'una retallada de llurs privilegis econòmics: la llei de Contractes de Conreu va desarrelar els aristòcrates catalans que encara no es donaven vergonya de parlar en llur idioma: tots ells col·laboren ara amb Franco.

Hi va haver, ja ho he al·ludit, la diguem-ne aristocràcia industrial. Malgrat la presència a l'exili del més destacat dels seus representants, que ha sabut conservar amb tota dignitat un prestigi de patrici sense partidismes, aqueixa aristocràcia ha

fallat com l'altra en el paper que podia correspondre-li d'estructurar el país, de facilitar l'eclosió de les seves seleccions intel·lectuals. No, a Catalunya no existeix aristocràcia, com no existeix descendència del Casal de Barcelona.

El segon Braç... «Con la Iglesia hemos topado». Per a un catalanista no creient, però respectuós de tots els valors espirituals, la devallada de l'Església catalana, malgrat els Vidal i Barraquer i els Cardó, és un ben trist espectacle, i el parlar-ne endevé una cosa ben dolorosa. Una església que havia donat el Cardenal Margarit i Pau Claris i que després havia de contribuir a la Renaixença literària i política de Catalunya, amb noms com els de Torres Amat, Balmes, Torras i Bages, Morgades, Verdaguer, no mereixia pas d'acabar en els Gomà i els Pla i Daniel. Però la cosa ha estat així, i l'abdicació del paper pacificador que podia haver tingut l'hàbit sacerdotal en aquesta crisi, per haver volgut adoptar totes les tesis dels vencedors i totes les seves crides a la repressió, anul·la totalment la clerecia catalana com a classe social capaç d'intervenir amb un pes propi en la vida del país. El Braç eclesiàstic català, si hagués d'ésser convocat a unes noves Corts, comportaria ben pocs representants, i els greuges que podria presentar es veurien llastimosament ultrapassats pels retrets que podrien fer-se-li.

Resta el tercer, el Braç Reial, el Braç Popular. Si la tendència que representava, amb un segle d'avanç damunt Maquiavel, el rei Pere III el de les Cerimònies hagués prevalgut, potser en lloc de tenir tres braços, les Corts catalanes n'haurien reunit quatre. A l'estament de «ciudadans honrats», representants de les viles reials que gaudeixen d'uns furs propis, s'hauria afegit el dels «artistes», on s'haurien agrupat els representants dels gremis, és a dir, del treball i la menestràlia. Burgesia, menestràlia, pagesia: heus-ací els tres grans elements que han de compondre la societat catalana, en l'espera que la revolució industrial del segle XIX creï la nova força proletària. Damunt aquestes classes, que tenen llur arrel en la mateixa trama humana i econòmica del país, és basteix la Nació catalana. Elles la fan tal com ara és, expliquen les seves grandeses i les seves dissorts.

Burgesia: el nom és foraster i també ho és l'esperit que ha pogut crear, en els països d'una forta concentració industrial, una nova aristocràcia. En aquest concepte, no tan pejoratiu com alguns volen presentar-lo, la terra catalana va produir, a darreries del segle XIX, una sèrie de noms que avui es veuen desacreditats per llurs successors. Grans fabricants, grans banquers, grans naviliers, homes d'empresa i de visió, que feren gran la Barcelona vuitcentista i donaren a Catalunya la supremàcia industrial i comercial dintre la Península. Els homes que

feren el Liceu a la mida d'una capital europea i que preveieren els plans de l'Eixample barceloní — veure avui el Pla Cerdà és comprovar allò que hauria pogut fer-se i allò que no va fer-se per culpa de la migradesa de la propietat urbana i de la manca d'energia del Municipi —, els homes que crearen bancs sòlids, companyies de navegació importants i empreses carrileres gens fàcils eren també en general — i això no és pas un atzar — catalanistes. Catalanistes de dreta, conservadors, però no pas impermeables al fons democràtic que hi ha sempre dintre l'esperit català.

Si aquests homes han estat traïts en llur nissaga, i avui pot dir-se que la burgesia catalana ha perdut la seva primacia dintre l'economia espanyola, ens resta encara, forta com sempre, una altra classe social que té una rel més profunda en la història i en la psicologia catalana: la menestralia; que en el lèxic de l'època hauríem de nomenar, potser, petita burgesia, si aquest nom no anés carregat de tots els blasmes encesos de revolucionaris de tots els matisos polítics i artístics. La menestralia catalana, el senyor Esteve, és ben vivent. Pot reivindicar la seva part en la glòria de l'edificació de la Catalunya moderna i sobretot de la seva gran capital. Pot al·legar, i és veritat, que, primer proselit del catalanisme polític, s'hi ha sabut mantenir fidel a despit de tots els canvis del temps. Pot dir que, tot i ésser conservador, com a classe social, s'ha sentit sempre atret — moderadament si voleu, en l'aspecte pràctic — pels grans moviments de llibertat.

Al costat d'això, que són mèrits autèntics, els seus defectes, els defectes del senyor Esteve, no compten tant. Un individualisme exacerbant, que fa impossibles les societats comercials; una migradesa de visió, que de vegades confina amb la gasiveria; una adhesió fetixista per l'esperit pràctic, que el fa caure en mans del primer aventurer de presentació impressionant i que sapiga jugar amb els nombres... Què més? El net del senyor Esteve, l'artista, el que farà les estàtues per guarnir l'edifici construït amb els estalvis de l'avi menestral, podrà acusar-lo de filisteu i de «botiguer»: sense els sacrificis de cada dia del senyor Esteve, podria en Ramonet estudiar, viatjar, seguir la seva vocació?

De la petita burgesia, doncs, han sortit els que podríem agrupar sota el nom comú d'«intel·lectuals». Ells són els autors de la Renaixença catalana, tant de la literària com de la política. Els ha estat donat, però, d'intervenir amb prou pes i prou eficàcia en la vida de Catalunya? Políticament, llur paper ha estat més aviat secundari, fora d'un moment, el de la creació de la Mancomunitat, quan Prat de la Riba féu una crida a totes les competències perquè l'ajudessin a bastir la Pàtria que somniava. Precisament fou poc després de la seva mort quan s'operà un fenomen que podríem qualificar, seguint la

terminologia moderna, de «concentració intel·lectual». Un partit pogué aplegar gairebé exclusivament tots els escriptors, els artistes i els homes de ciència de Catalunya, al servei d'una política nacional. Aquest partit, Acció Catalana, després d'uns èxits electorals, hagué de confinar-se a la vida intel·lectual durant els anys de la Dictadura de Primo de Rivera. En sortir-ne, en circumstàncies que tot-hom recorda, fou pràcticament eliminat de l'escena política.

Lluny de la meua intenció fer retrets. No es tracta d'esbrinar de què són les culpes, sinó quins foren els fets. Tota la intel·lectualitat catalana es veia eliminada de la vida política, i pogué dar-se el cas de veure el cos electoral preferir un militar castellà a la figura més alta de la nostra cultura. Per una reacció partidista, fins a cert punt natural, el partit triomfant adoptà una actitud violentament anti-intel·lectual, i el partit eliminat va recloure's en una crítica hostil i negativa. La construcció de l'organisme ambiciós que era la Generalitat patí d'aquestes actituds, i no és gens exagerat de dir que en va patir tot Catalunya.

La guerra i l'exili han fet oblidar aquestes diferències. Però caldria no oblidar la doble lliçó: la imprudència que consisteix a voler crear un partit de govern exclusivament amb intel·lectuals; la més gran imprudència que consisteix a voler fer una obra de govern sense els intel·lectuals.

Una altra columna bàsica del poble català és la seva pagesia. La configuració geogràfica de Catalunya, poc apta als grans conreus i, segons a on, als conreus de cap mena, han encaixat perfectament amb aquell individualisme característic de l'esperit català. Si la nostra terra és un dels països europeus en els quals l'aprofitament del terreny ha estat dut fins als majors extrems, i les seves muntanyes són una graonada de feixes multicolors, malgrat l'escassetat de rius i la manca de pluges, quin dubte hi ha que això és degut a la tenacitat catalana, a aquella virtut que feia dir, admirativament, a un foraster

«el honrada catalân
de las piedras saca pan»

i que inspirava a Cadalso una pàgina cèlebre en elogi de les nostres qualitats de laboriositat i economia?

Afaïonada per aquesta lluita amb una terra gens favorable, però que sap recompensar els esforços, la pagesia catalana, redimida del servatge ja en el segle XV (els conflictes rabassaires eren, més que un problema social, una qüestió de dret civil, com recalca el Parlament de Catalunya en reivindicar-ne la solució contra les protestes del Govern central), i salvada de l'absentisme i del latifundisme gairebé a totes les comarques, és un element d'equilibri

social i de ponderació política que fóra impossible negligir. Una de les realitzacions socials de les quals més orgullosos podem estar els catalans són els Sindicats Agrícoles, l'obra dels quals tot just començava, i que havia trobat un ajut eficaç en els serveis agrícoles de la Generalitat. Si la classe dels que a Anglaterra són anomenats «gentlemen-farmers» ha desaparegut gairebé del camp català, enduta pel mateix miratge que ha fet perdre a la gran burgesia industrial les seves virtuts i la seva força, per altra banda podem dir que el proletariat agrícola tampoc existeix o existeix en proporcions mínimes. Els parcers i rabassaires són, gairebé sempre propietaris, i si no, llur situació — un cop fetes les modificacions a llur contracte de conreu que els temps exigeixen i que el poder legislatiu català ja va concretar en lleis — té prou estabilitat per a treure'ls tot caràcter d'assalariat.

No oblidem, perquè seria injust, que de la pagesia catalana sortiren Prat de la Riba, Francesc Macià i Lluís Companys. Per damunt de les modes i dels accidents polítics, ella resta la pedra sòlida damunt la qual pot construir-se l'esdevenidor del nostre poble, el gran reservori d'homes de tremp i de seny, plens d'audàcia i de sentit pràctic. I potser cal afegir dues coses, dos títols d'honor, un en l'aspecte espiritual i l'altre en el material: el primer, que la llengua catalana, bandejada de les Universitats i de les llars ciutadanes, es refugiava a la pagesia i s'hi conservava amb tota la seva puresa, donant un dia, com a floració excepcional, la figura de Jacint Verdaguer; el segon, que els fruits del camp català són la primera font de riquesa de la nostra terra, i llur exportació la més important de totes les que ha fet i pot fer Catalunya.

• • •

I ens resta la classe nouvinguda, el proletariat, els obrers. Un dels mots que més m'han repugnat sempre és el de «masses», tan usat i del qual tant s'ha abusat. Una massa és, en el sentit etimològic del mot, una cosa que pot pastar-se i emmotllar-se a gust del que s'ho proposa: els dictadors feixistes n'han donat una il·lustració prou dolorosa i llur baixa adulació als instints guerrers de les hordes han desembocat en la més terrible de les catàstrofes mundials.

No, els obrers catalans no formen una massa. L'individualisme català, que en certs aspectes pot ésser una qualitat anti-social, ha estat la vacuna que ha impedit que la classe treballadora catalana, malgrat alguns passatgers arrauxaments, esdevingués una massa amorfa a la disposició de demagogs i aventurers. L'experiència Lerroux pot explicar-se com a un efecte de la immigració, més agressiva i més insocial sempre que els autòctons. Però els aragonesos d'aleshores, els murcians de més tard, no triguen massa a assimilar-se i a esdevenir catalans. (Una de les grans incògnites d'aquest moment és si aquesta meravellosa força d'assimilació de

la terra catalana haurà continuat vivent en aquests anys de la tirania i de desnacionalització). Els obrers catalans són, com ho són els burgesos i els intel·lectuals catalans, anarquistes per sentiment i conservadors per interès. Tres segles d'apartament de les funcions públiques han creat aquesta mentalitat hostil a tota forma de govern, fanàtica de la llibertat en totes les seves formes, però aferrada a les coses que l'esforç nostre ha sabut crear a espatlles i àdhuc contra l'Estat enemic o indeferent.

Al costat d'aquestes qualitats negatives, perquè són dutes sovint fins a l'exasperació, els obrers catalans poden reivindicar una habilitat manual, un amor de l'ofici, una intel·ligència natural que els posen a molts colzes per damunt dels altres obrers espanyols i en un lloc envejable entre tots els d'Europa. Oberts al progrés tècnic, també ho són al de l'intel·lecte, i llur curiositat per les ciències i les arts, no és una simple rauxa de moment, sinó que els inspira tots els esforços. Al costat d'aquella burgesia emprenedora i de la menestralia industrial del segle passat, són aquests obrers els constructors de la Barcelona actual, de la Catalunya que és el nostre orgull. Cal dir també que, malgrat la creixent industrialització de l'època, la línia divisòria entre aquestes classes no ha estat mai gaire precisa, i que sempre han estat molts els obrers i els tècnics que «s'han posat per llur compte».

La intervenció d'aquests obrers en la vida pública catalana s'ha exercit de dues maneres: a través dels sindicats i a través dels partits polítics. La cosa és natural, i arreu del món aquesta doble actuació dels treballadors en tant que assalariats i en tant que ciutadans és admesa i normal. Allò que no ho és enlloc és que l'activitat sindical pugui inhibir totalment la funció política i que la condició d'obrer hagi de treure els seus drets a la de ciutadà. El concepte de l'apoliticisme, completament lògic en tant que s'aplicà al sindicat en si, instrument de defensa i de lluita en l'aspecte econòmic i social, perd tota solta quan s'entèn com una invitació a l'abstencionisme electoral, a l'hostilitat contra tota formació política, a la malfiança agressiva contra tot govern, siguin quins siguin els seus actes i intencions.

La cosa més remarcable és que, cada vegada que els obrers catalans han intervingut «en tant que ciutadans», en la contesa política, llur pes ha donat la balança i llur influència ha estat molt més forta que quan s'han tancat en un esquerp «apoliticisme» i en l'ús de l'«acció directa» com a única intervenció en la vida pública.

Jo tinc l'esperança que la sagnant i gloriosa experiència que fou la nostra guerra, en la qual la solidaritat dels homes lliures s'ha confós amb la lluita per als drets dels obrers, i la defensa de Catalunya amb la de la transformació de la societat, haurà influït profundament en la mentalitat dels nostres obrers. Moltes experiències deceberen; moltes de les actuacions foren contraproduents; la intervenció de les sindicals com a tals en la vida política

establi un principi errat; però en canvi la intervenció dels obrers en els municipis, en les comissions, en el govern, la col·laboració amb els que eren un dia despectivament titllats de «polítics», la germanetat en la lluita, sota la persecució i a l'exili són, jo vull creure, una penyora de plenitud per a la política catalana.

El progrés d'un país, l'acompliment de la seva missió, si en té una, — i en un altre article ja he indicat quina és la que té, al meu entendre, Catalunya, dintre Espanya — depèn de l'eclosió normal d'allò que és nomenat pels francesos, en un mot intraduïble, les «élites». Admetem com a equivalent el català «seleccions», encara que té un significat de tria feta de l'exterior que es contradiu amb la implicació de florida espontània que conté la paraula francesa. Si Catalunya ha d'arribar a ésser un poble normal, si la seva contextura com a nació ha d'arribar a l'harmonització de totes les seves parts, indispensable per a una existència pacífica i fructuosa, cal que aquestes seleccions sorgeixin i que el Govern faciliti llur aparició. La

petita burgesia, la pagesia, el proletariat, totes tres classes, han de donar aquests equips d'homes, dipositaris del geni de la pàtria, imbuits del seny i de l'audàcia sense els quals els pobles cauen en l'estagnació o sucumbeixen en les aventures. Problema de cultura, sens dubte: el més urgent potser i sens dubte el més important amb el qual toparà el Govern de Catalunya que reprengui la direcció del país.

Una xarxa d'escoles tècniques i d'Universitats populars; un sistema que faciliti l'accés gratuït a totes les carreres de tots els minyons dotats per a exercir-les; una organització estatal, prou lliure per a no ofegar-la i prou completa per a protegir-la eficaçment, de la intel·lectualitat catalana; un mètode de reclutament del personal tècnic i polític del Govern que aculli totes les competències, vinguin d'on vinguin. Heus ací els procediments que semblen més indicats per a arribar a fer funcionar normalment el joc de les seleccions. Que això pugui aconseguir-se ben aviat ha d'ésser, em penso, el desig de tots els catalans patriotes i la màxima preocupació dels polítics de Catalunya.

L'ACORD DE POSTDAM SOBRE EL REGIM FRANQUISTA

El retard d'uns dies en l'aparició d'aquest número, degut a dificultats en el subministre de paper, ens permet de donar el text íntegre de l'acord dels «Tres» sobre el règim franquista, adoptat en la conferència de Postdam que acaba de celebrar-se. Heus ací el contingut del referit acord:

«Els tres governs, pel que respecte a l'admissió dels altres Estats en l'organisme de les Nacions Unides, sostindran les candidatures de tots els països que hagin estat neutres durant la guerra i renunciïn les condicions establertes en l'article 4 de la Carta de San Francisco. No obstant, els tres governs es creuen obligats d'indicar clarament que no estan disposats a recolzar la candidatura de l'actual govern espanyol, el qual, instaurat amb l'ajuda de les potències de l'Eix, no posseeix pas, tenint en compte els seus orígens, la seva condició i la seva estreta associació amb els països agressors, la qualificació necessària per a formar part de l'organisme de les Nacions Unides».

A l'acord de la conferència de San Francisco, similar i concordant amb l'anterior, el govern falangista contestà oficialment que no es sentia al·ludit per aquell acord. Quina serà, ara, la reacció del general Franco davant aquesta nominativa i explícita condemna?

L'INTERES DELS SERVEIS D'INFORMACIO

per J. M. LLADO-FIGUERES.

Un dels aspectes de govern més negligits a Catalunya i a Espanya del 1931 al 1939, fou el de la informació i propaganda. Ningú no va preocupar-se seriosament de dir al món el que érem, el que representàvem, el que fèiem i el que volíem.

Es evident la influència que exerceix la propaganda en la consciència dels homes, afectats en llur majoria d'una peresa mental que els porta a esperar les idees fetes i a opinar un cop han llegit el diari o han sentit la veu de l'orador preferit.

Avui dia la telegrafia, la telefonia, el cinema i la ràdio fan de la terra una bola sonora i vibrant. Però, malgrat que ens sembli que vivim l'època de la informació, i encara que puguem disposar d'aquells elements preciosos per a assabentar-nos de les coses i per a donar-les a conèixer, no podem pas dir que l'home actual estigui veritablement informat. « Els documentals — diu Maurois — no documenten ». Per la nostra vista, desfilen cada dia cent imatges, la nostra oïda entén mil veus, però, qui es preocupa de tenir una informació completa de situacions i problemes? Hom tendeix a la facilitat, amb el desig de guanyar temps. Tenim els minuts comptats, i per això ha estat possible que el pamflet fos més llegit que el llibre; que l'orador de míting fos més escoltat que el conferenciant, i que els grans titulars dels diaris tinguessin més acceptació que els estudis polítics i socials seriosos.

Però si aquests darrers anys hem estat mancats d'una informació completa i exacta de les coses, hem sofert tots, poc o molt, les conseqüències d'una propaganda sàviament i malèvolament calculada en defensa d'unes idees i d'uns sistemes que hom volia entronitzar arreu d'Europa. Mentre les democràcies deixaven de banda la informació, que era allò que convenia a llur salut i a llur supervivència, les dictadures organitzaven els serveis de propaganda, i, d'una manera absoluta i sistemàtica, imperativa i unilateral, amenaçadora i no persuasiva, posaven en funció la fórmula del « bourrage de crâne » que tant repugna l'home culte i sensible. Goebbels proclamava aquest mitjà com un dels decisius per a

aconseguir la victòria del tercer Reich. I amb aquest objectiu, els propagandistes de l'Alemanya nazi realitzaven davant del micròfon la més gran empresa de falsificació de la veritat i de deformació dels esperits que mai hagi pogut ésser realitzada. Tothom hi era sotmés i no foren pocs els que en resultaren intoxicats i convençuts.

L'experiència ha estat tràgica, i ens ha demostrat, com mai, que la propaganda ha d'ésser substituïda per la informació, per una informació lliure, fonamentada en el culte de l'observació imparcial, és a dir de la veritat. Si la veritat absoluta és inassolible, la veritat quotidiana, la veritat dels fets, pot donar-nos llum, orientació i camí. I això ja és un mitjà per a aproximar-nos-hi.

La República espanyola va preocupar-se ben poc de fixar el seu esguard enllà de les fronteres, i, sobretot, de proclamar als quatre vents la seva veritat. Després del 14 d'abril seguïrem vivint d'espatlles a Europa, com si tot acabés a la ratlla dels Pirineus.

L'adveniment pacífic i democràtic de la República admirà el món. I admirà més encara aquells que coneixien Espanya, on gairebé tots els canvis de règim i de govern, eren fruit d'una subversió militar. Dúiem una mala fama merescuda, i així un historiador francès podia resumir en dos mots el segle XIX espanyol: « camarilla » i « pronunciamiento ». En efecte, fa una veritable impressió el balanç de la política espanyola del 1800 ençà: quatre guerres civils, la fernandina, la dels set anys, la dels matiners i la de Carles VII; divuit sollevaments militars; un nombre impressionant de constitucions, una de les quals, la de Càdiz, sofrí tres eclipsis.

« Tots els règims, tenen raó quan « comencen », havia dit Thiers a Lluís-Felip. La nostra República va tenir un bon començament. Sortí de la voluntat popular, la qual 74 dies més tard ratificava el seu vot republicà. Després d'uns debats d'una gran elevació, les Constituents dotaven Espanya d'una llei fonamental, model de Constitucions modernes (desembre 1931).

Fôra llarg de contar tot el que succeí d'aleshores ençà. No és, d'altra banda, necessari entre nosaltres

perquè, qui més que menys, tothom en té un record inesborrable. Però, és evident que enmig de calamitats, de febleses, de desordres, d'errors i de traïcions, la República realitzà, en els dos primers anys de la seva existència, una gran tasca vers el redreçament moral, intel·lectual, polític, social i econòmic d'un poble que duia cinquanta anys de retard respecte els altres pobles d'Europa.

Els anys que van del 1931 al 1934 foren particularment fecunds per a la Catalunya autònoma. Eren la confirmació efectiva de les paraules de Turgot : « Es en els petits Estats on es desenvolupen millor les sanes doctrines de govern ; on la igualtat s'observa i on l'esperit humà fa majors progressos ». Catalunya demostrà un esperit liberal i una capacitat de creació i de govern. Culturalment, la tasca fou intensa, malgrat que en els articles de la Constitució i de l'Estatut hi haguessin limitacions per als Poders autònoms. Arreu florien escoles, i els mètodes pedagògics canviaven radicalment ; la Universitat del 1933 no era la mateixa del 1930. Des del punt de vista social, els organismes competents de la Generalitat resolien els problemes amb un esperit de justícia fins aleshores inconegut. En matèria religiosa no hi hagué conflicte, i les llibertats de cultes i de consciència foren respectades. Catalunya reprenia l'habitudo de governar-se. Vingué el 6 d'octubre i després el 19 de juliol, i tot es va veure interromput.

Era, però, internacionalment conegut i valorat aquest esforç ? Ningú no va preocupar-se seriosament de fer-lo conèixer. Si la propaganda a l'interior fou mal compresa i mal portada pels partits, més interessats per la captació de clientele polítiques que per la tasca d'educació cívica del poble, a l'exterior ho fou per la Generalitat i per l'Estat central, als quals corresponia. Calia articular un pla d'informació que tingués unitat, pensament i cohesió, que expandís, no sols les realitzacions del règim, sinó també les virtuts, les riqueses, els paisatges, la cultura del país. I com que la propaganda és un art complex, calia confiar-la a un equip d'homes que en tinguessin una idea clara, una coneixença de la psicologia dels altres pobles, i un sentit més exacte de la informació.

Per manca d'una propaganda ben organitzada, ben pensada, ben dirigida i ben conduïda, la República espanyola ha pres als ulls del món el caràcter d'una d'aquestes Repúbliques sud-americanes amb una revolució cada sis mesos. Segueix prosperant, d'altra banda, la llegenda d'una « Espanya de pandereta ». Hugo, Musset, Gautier, Dumas no veïen en Espanya més que un motiu de decoració. Avui hom parla de l'Andalusia pintoresca amb les curses de braus, les mantellines de puntes i les castanyoles, però ningú no sap res del drama del camperol andalús que viu miserablement enmig de vastos dominis patrimonials. Catalunya és considerada com una província espanyola, petita de dimensions i governada pels anarquistes. Tothom parla de la unitat espanyola establerta pels reis Catòlics, però tothom ignora que no

hi ha cap fet històric que demostrï efectivament l'existència d'aquesta unitat. A principis del XVIII, però abans del 1714, un historiador francès escrivia : « He anal del regne d'Aragó a la província de Catalunya ». Hom parla de l'Espanya bolxevitzada del 1936, però, ben poca gent sap que aleshores la República — que ja tenia cinc anys — no havia reconegut encara la U. R. S. S., mentre que Anglaterra fou la primera que la va reconèixer i que la Itàlia feixista ho féu pocs dies després (8 de febrer del 1924). Tothom sap que durant la nostra guerra es van cometre assassinats a la zona dita roja, però tothom ignora que el Govern de la Generalitat féu tots els possibles per a salvar vides i interessos, i que pogueren sortir del territori català 10.000 persones amb passaport.

No es tracta pas de justificar-nos, sinó de recordar fets, d'establir veritats, de demostrar que som civilitzats, i que volem fer triomfar per la nostra resolució i pel nostre esforç uns ideals de llibertat i de justícia. Hom recrimina les nostres faltes, les nostres febleses ; ningú no creu que complem el que complem, ni que valgüem el que valem. Cal dir que representem alguna cosa, i dir-ho amb la mateixa força, amb la mateixa sonoritat i amb la mateixa freqüència, però amb molta més raó que la que empraren els nostres enemics en 1936 per a presentar-nos als ulls del món com una partida de bandolers. Els catalans tenim dret a l'orgull ; comptem amb un patrimoni material i espiritual envejable ; estem en condicions de portar a l'exterior el testimoni d'una cultura, vella de segles, però constantment renovada, i d'una tradició liberal que ja en el segle XV havia fet de Catalunya el poble més lliure del món.

A l'hora del recobrament de la nostra llibertat, caldrà posar-se a organitzar l'informació amb un esforç quotidià, pensat, articular i menat pels millors. Perquè el món estimi Catalunya, cal que la conegui, i perquè la conegui cal que els catalans l'expliquem.

Per a això comptem amb dos poderosos elements : la premsa i la ràdio. Hem de procurar, però, que la premsa realitzi la missió que li escau : la d'informar i la d'orientar. Que no serveixi per a exaltar passions i per a encendre discòrdies civils, sinó per a dir veritats i per a fer-les comprendre. I si, en molts llocs, la ràdio ha servit de veri lent però mortal, hem de procurar que ara serveixi per a expandir la bona causa, per a informar noblement. lleialment, exactament, l'opinió pública, i per a fer-li comprendre errors passats i exigències i veritats presents i futures. Es indispensable, doncs, quan tornem a Catalunya, d'organitzar els serveis de la ràdio-difusió, la importància dels quals s'ha posat de relleu en aquesta guerra. Si, d'una banda, els funcionaris del Dr. Goebbels predicaven, a través del micròfon, la mentida i pretenien — i aconseguïen de vegades — deformar els esperits, d'una altra banda, els quinze mil funcionaris de la B. B. C. escampaven la veritat d'unes idees i d'uns sistemes que, pel

fet d'ésser veritables i dignes de la condició humana, són els que han triomfat. Cal que nosaltres, amb la mateixa fermesa, la mateixa tenacitat i amb el mateix afany de restablir i de propagar veritats, restablím i propaguem la nostra per tal d'aconseguir que sigui compresa, estimada i defensada.

En un altre ordre de coses, però sempre amb la mateixa finalitat, caldria destinar una part dels nostres pressupostos a la recepció de les primeres figures internacionals, de les arts i de les lletres, les quals amb una bona estada a casa nostra, tindrien ocasió de conèixer les institucions, el caràcter, les riqueses i els paisatges catalans. Caldria enviar a l'estranger, subvencionats, professors i homes d'art i de lletres que donessin a conèixer la nostra cultura (això s'ha fet eficaçment — sense subvencions — durant aquests anys d'exili, però convindria incrementar-ho). Caldria obrir una llibreria catalana i una exposició permanent d'art català a París, i instal·lar un lloc de venda de productes genuïnament catalans a cada capital. Caldria publicar a Londres, París, Nova Iork i Roma, periòdics en llengua francesa, anglesa i italiana, exclusiva-

ment dedicats a Catalunya. Caldria fer traduir obres catalanes i fer publicar articles sobre fets i institucions de casa nostra en la premsa internacional. Caldria donar a conèixer el nostre teatre i la nostra dansa, la nostra música i les nostres tradicions. Han fet parlar més de Catalunya Teresina Boronat, Marguerida Xirgu, Pau Casals i Salvador Dalí que tots els opuscles enviats pels nostres organismes de propaganda. Caldria impulsar fortament el turisme. Les belleses de la Costa Brava no tenen res a envejar a les de la Côte d'Azur francesa i de la Riviera italiana.

Hi ha molta feina a fer. Cal, però, que hi hagi una coordinació de totes les iniciatives, i que aquestes siguin realitzades recolzades o estimulades per un sol organisme.

Hem d'ésser patriotes del nostre territori i ciutadans de la nostra època. Per a participar en l'esforç comú; per a sentir-nos i per a actuar com a homes d'aquesta Europa i d'aquest món que s'organitza avui, cal que ho fem a través de la nostra condició de catalans i a través de Catalunya.

LA QUESTIO DE TANGER

En el proper número de QUADERNS publicarem un estudi sobre el problema de Tànger. Problema complicat, hem cregut que interessaria als nostres lectors tenir una informació el més completa possible sobre els antecedents i la manera com es troba avui plantejat. Una conferència internacional es reunirà aviat per a decidir de l'estatut definitiu de Tànger i la seva zona i volem anticipar només que Espanya es troba, en aquesta qüestió en una posició delicada per culpa exclusiva del règim que en ella impera. En juny 1940, Franco féu irrupció a Tànger i el 6 de novembre del mateix any el seu cunyat Serrano Suner, Ministre d'Assumptes Exteriors i President de la Junta Política de Falange Espanola proclamava oficialment l'anexió de l'esmentada zona en els següents termes: «Las tropas espanolas han ocupado hoy la zona internacional de Tànger en aras del mantenimiento de un orden auténtico. Estoy seguro de que dentro de breve plazo podremos conseguir allí nuestro objetivo, a saber, la plena inclusión de Tànger en la geografía de Espana». El que han aconseguit una vegada més amb totes aquestes ridícules bravates pseudo-imperialistes, ha estat de comprometre seriósament els interessos del país.

En tota la premsa espanyola no hem vist un sol article sobre aquesta importantíssima qüestió i a nosaltres ens sembla per contra que no podem deixar de parlar-ne per a fixar unes responsabilitats i al menys un punt de vista.

Així, doncs, el pròxim número de «QUADERNS» publicarà un treball sobre aquesta qüestió.

LA DIPLOMACIA NORD-AMERICANA I L'ESPANYA FALANGISTA

EL TESTAMENT ESPANYOL DE ROOSEVELT — UNA MISSIO DIFICIL —
CARTA DEL SENYOR HAYES — EXITS DE LA DIPLOMACIA NORD-AMERICANA
ELA ALIATS HAN D'AJUDAR A ALLIBERAR ESPANYA

Es un fenomen inusitat l'allau d'informacions aparegudes als Estats Units sobre Espanya, especialment durant el temps que s'ha escolat del final de la guerra d'Europa ençà. A desgrat de les dificultats de comunicacions, algunes d'elles han arribat a les nostres mans, pels bons oficis d'anònims amics que QUADERNS va trobant per tot. Així hem llegit treballs molt interessants publicats a « Foreign Affairs », « International Affairs », « Harper's Magazin » i « Newsweek ».

La major part d'aquests escrits són importantíssims per a la història de les relacions d'aquell país amb Espanya. I tots revelen una acció diplomàtica molt més viva i intencionada del que hauríem pogut esperar.

Resumir aquestes informacions ens fôra impossible. No tindriem prou espai per a publicar-ne un decoròs extracte. Però en recollirem algun tret essencial, segurs que, a desgrat d'una certa incoherència, el lector podrà apreciar l'estira i arronça d'unes relacions que si no han estat sempre un model de bona fe, ho han estat d'astúcia i aferrissament.

Començarem per la més recent, però també la més important d'aquelles recensions, per tal com ella centra el pensament nord-americà sobre Espanya al final de la guerra. La traduïm de « Newsweek » i fa així :

« El darrer pas, o quasi el darrer, donat pel president Roosevelt en el terreny dels afers estrangers, fou el guió d'un programa de política americana a l'encontre del règim de Franco. En un memoràndum adreçat al seus Consellers diu el president :

« Amb la nostra victòria damunt d'Alemanya deuen desaparèixer els últims vestigis dels règims polítics que a Europa cercaven llur inspiració en el nazisme i el feixisme. Les activitats i el llenguatge dels membres del govern espanyol, els quals afavoriren la causa dels nostres enemics, no poden ésser oblidats, ni llur record esborrat per canvis superficials deguts únicament a l'evolució de la guerra. Per bé que no desitjem intervenir en la política interior d'altres països — excepta si ella representa una amenaça per a la pau internacional — no seriem pas sincers si no féiem saber a Franco que, tant com el seu règim continuï amb la seva forma actual, Espanya no podrà ocupar la seva plaça en els Congressos internacionals ».

El testament de Roosevelt sobre Espanya, no res menys, està contingut en les ratlles anteriors. El malaguanyat president arribà a aquest estat d'espe-

rit després de conèixer l'acció habilíssima dels seus ambaixadors.

Aquesta acció és plena d'interès. Els ambaixadors americans i d'una manera particular el Dr. Carlton J. H. Hayes, pinten la lluita sorda però aferrissada que hagueren d'emprendre per tal de contrarrestar la influència alemanya, gairebé decisiva al començament de la seva missió i en baixa contínua després, a mesura que els aliats anaven imposant-se.

El Dr. Hayes prengué possessió del càrrec al maig de 1942 substituint Mr. Weddell. Els primers mesos del seu sojorn a Madrid, no foren gens agradables. Serrano Suner, que ara ministre d'Afers Estrangers, no amagava pas la seva antipatia per als aliats i llurs representants. Cada vegada que l'ambaixador el visitava, havia de pujar per una escala molt alta, en cada esglau de la qual dues fileres de falangistes el rebien amb el salut feixista.

El 18 de juliol de 1943, el representant americà demanava a Franco, en una conversa particular, que Espanya abandonés d'una manera oficial la no bel·ligerància, adoptant l'estricta neutralitat, la crida de la Divisió Blava, i una millor distribució de les informacions aliades sobre la guerra a la premsa espanyola. Tres mesos després demanava la clausura del Consolat alemany a Tànger, la restitució de tretze navilis italians internats en ports espanyols i la interrupció de totes les exportacions de wolfram. El mateix diplomàtic en carta al comte de Jordana, successor de Serrano Suner, demanava que la repatriació de la Divisió Blava fos anunciada públicament, que la premsa espanyola publicues els comunicats russos, que els atacs contra Rússia cessessin totalment, i en fi « que no es digués més que l'agressió d'Alemanya a Rússia fos una croada, ja que el govern alemany mateix havia reconegut que feia contra la U. R. S. S. una guerra de conquesta ».

La major part d'aquestes demandes foren aconseguides per Mr. Hayes amb grans regateigs i retards, però foren aconseguides. Poc o molt explica el mètode seguit per a arribar a aquell succés. Espanya mancava terriblement de benzina i hom n'hi donava o no, segons la bondat que el govern espanyol feia. I el mateix passava amb el cotó i els altres articles anglesos o americans que Espanya devia importar.

Fóra interessant poder reproduir ací totes les pàgines d'aquesta lluita, però l'espai ens mancaria. D'altra banda els qui creuen que en aquesta mena de polèmiques els americans empen raons ideològiques i sentimentals, resultarien qui-sap-lo decebuts. Principalment esgrimeixen arguments de fet, materials i concrets. Per exemple, quan el comte de Jordana escriu a Mr. Hayes sobre el perill comunista i la força espiritual que ell entranya, el representant americà es permet dubtar d'aquest perill i assenyala que una cosa és Rússia i una altra el comunisme, contra el qual, d'altra banda, diu que s'aixequen totes les nacions, excepte aquella.

Però l'acte més important per a nosaltres que en l'exercici de la seva missió realitzà el diplomàtic americà, fou una carta adreçada al mateix comte de Jordana veritable requisitòria contra el règim espanyol. D'aquesta carta que a continuació reproduïm íntegrament, en fa un dels principals motius la Junta d'Alliberació Espanyola de Mèxic en el document presentat a la Conferència de San Francisco, del qual parlem en altre lloc.

Després de les salutacions de consuetud diu la carta :

« En primer lloc, la forma i organització del règim té remarcable semblança amb l'organització del règim nazi i feixista. Per exemple, Espanya té un sol partit polític, creat i imposat al país per decret. No es permet l'existència de cap altre partit polític i tota oposició al dit partit és suprimida. Els seus membres porten uniforme i estan organitzats sobre una base semi-militar, igualment que els partits nazi i feixista. Una forma de salutació, feta popular per feixistes i nazis, ha estat adoptada pel dit partit i s'ha fet obligatòria per a tots els habitants d'Espanya, siguin o no membres d'ell. El partit posseeix una milícia armada, el mateix que els partits nazi i feixista. La premsa espanyola està sotmesa a un control rigid per part d'una censura que dirigeix el partit. La premsa ataca obertament a tots els enemics del partit i del règim, sense donar facilitats per a replicar o criticar als dits partit i règim. A Espanya, no hi ha llibertat per a reunions públiques, excepte per als membres del partit.

« El partit sent predilecció per parades i manifestacions a les quals els seus membres han d'assistir forçosament.

« El costum d'empresonar els adversaris polítics, que és típic dels països nazis i feixistes, es practica extensament a Espanya.

« Moltes tendències, activitats i demostracions públiques del règim i dels seus dirigents donen la impressió a l'estranger de que aquell no solament s'assembla el nazisme i al feixisme en la forma, sinó que de fet està íntimament associat a ells, els mètodes i política dels quals imita molt sovint. Existeixen íntimes relacions personals i oficials entre membres de Falange i dels partits nazi i feixista. Hi ha intercanvis freqüents de visites entre funcionaris d'aquests partits i es fan sovint declaracions de solidaritat pública.

« La premsa controlada per Falange és pro-feixista i dedica gran part del seu espai a adular els règims italià o alemany.

« La ràdio espanyola que s'escolta als Estats Units ha estat sempre pro-nazi. Radio Valladolid s'ha destacat a aquest respecte i ha produït al meu país reaccions desfavorables a Espanya.

« El partit patrocinà l'anomenada Divisió Blava, que fou incorporada a l'exèrcit alemany per a lluitar contra Rússia, aliada dels Estats Units.

« El partit, emprant mètodes arbitraris i brutals, típicament feixistes, ha tractat d'impedir la divul-

gació de notícies de les nacions democràtiques. Al mateix temps ha distribuït propaganda contra les Nacions Unides, procedent de nazis i feixistes.

« Els noticiaris governamentals controlats pel partit són de forta tendència nazi i feixista.

« Dirigents importants del partit adopten ostensiblement una actitud hostil envers les democràcies, a pesar de que Espanya demani d'aquestes un tracte que només es pot concedir a països neutrals i amics.

« La Gestapo alemanya ha fruit de facilitats excepcionals a Espanya i manté relacions íntimes amb la policia espanyola. L'anomenat conveni Himmler ha permès a la Gestapo de detenir i emportar-se a Alemanya a persones a les quals s'ha privat del dret de defensar-se i d'apel·lar davant dels tribunals espanyols.

« La premsa espanyola i alts funcionaris del Govern espanyol han atacat sistemàticament a les democràcies com a forma de govern i han exaltat el totalitarisme i els règims nazis i feixistes.

« Espanya és signatària del pacte antikomintern, a pesar de que no criticà a Alemanya quan signà un pacte de no-agressió amb la Unió soviética.

« I com que el Ministeri d'Afers estrangers ha dit diverses vegades que el règim espanyol no és feixista, aquesta Ambaixada tindria interès en rebre i poder comunicar al seu govern l'opinió del dit Ministeri sobre com pot distingir-se exactament el sistema espanyol del sistema feixista.»

L'acció diplomàtica nordamericana fou intensíssima a Espanya, igualment que la britànica, amb la qual anà d'acord. Els aliats després de la derrota de França abrigaren una gran temença respecte al que pogués passar a Espanya. Si Alemanya hagués arrossegat aquesta a la guerra, al seu costat, la causa dels aliats hauria sofert un revés important. Qui sap si el desembarc a l'Àfrica, clau de la victòria, hauria pogut fer-se! Això explica les contemplacions i concessions que els aliats tingueren per Franco, vistes amb tant de disgust per aquells que no es donaven compte de la situació delicada en què es trobaren les forces democràtiques durant prop de tres anys. Amb tot, àdhuc aquest temps, hom té l'impressió que els diplomàtics aliats jugaren amb Franco, que el maniobraren com un titella, que fent-li la figuereta amb la benzina i el cotó i qui sap si amb altres mitjans que en els règims corruptes juguen un gran paper, recixiren llur missió d'una manera admirable. La seva habilitat fou tan gran com l'inepcia franquista.

La més gran part d'aquest succés diplomàtic escau però, a l'actual ambaixador Mr. Norman Armour. Nomenat quan la guerra ja anava a les acabelles i assenyalat, sembla, per a dur a terme el testament de Roosevelt, la significació de l'elecció no escapà als franquistes. Començaren per rebre'l amb un zel exagerat. Sense el prudent consell del duc d'Alba, 40.000 banderetes ianquis, ja preparades, haurien flamejat al vent al pas de l'ambaixador en anar a presentar les credencials.

Mr. Armour, segons « Newsweek », en la seva primera conversa amb Franco, feu conèixer el punt de vista del seu president amb claretat i vigor, àdhuc amb un poc de brutalitat. « No hi ha cap membre del règim que no hagi estat germanòfil i feixista. Tots ara, voldrien esborrar aquest passat i provar que llur fascisme i llur germanofilia eren motivats per llur desig de mantenir Espanya fora del conflicte ». Franco i els seus col·laboradors trobaren que l'ambaixador « era massa concret ».

Lequerica, ministre d'Afers Estrangers, fou l'en-carregat de captar l'ambaixador que parla sense pèrdua a la llengua. « Compregueu — vingué a dir-li —

que ens calia enganyar Hitler i que ho ferem amb discursos estúpids i gestos buids». Però M. Armour es posà en guàrdia per si se'l vol caçar amb la mateixa trampa. Aleshores es recorregué a un altre recurs. El govern franquista creu o fingeix creure que és inevitable una guerra entre els EE. UU. i la U. R. S. S. i diu: «Quan aquest moment vindrà estareu contents de tenir al vostre costat un fort Estat espanyol sostingut per un gran exèrcit».

Però M. Armour necessita encara les mercaderies espanyoles. Fa un joc que sembla polític, però que pel moment segeix éssent econòmic. A canvi de la benzina, cotó, etc., hom té productes diverses (conserves, fruita seca, raïm, etc.), contractes de fabricació de teixits, (lona, llençols, i tovalloles) i concessions. Els americans han pogut construir a Barajas un camp d'aviació amb quatre quilòmetres de pista. La factoria ianqui apareix tan gran, que un diplomàtic espanyol donat a la ironia ha pogut fer córrer aquest acudit: «Hi ha un lloc vacant a l'estranger que em convindria molt: cònsol d'Espanya a Barajas».

* * *

I avui? Avui aquesta diplomàcia no ha canviat gaire a Madrid. Espanya encara té productes que, en les minves de tots els stocks del món, presenten un interès molt gran. Pel moment, el que preponderantment interessa, és l'aspecte econòmic de les relacions entre els dos països. La política pot esperar.

Tot recentment els Estats Units feren una comanda de teixits de cotó per setenta milions de pessetes (1), en condicions que no eren precisament grasses pels fabricants. El govern, per mediació del qual s'ajustà l'operació, imposà sota amenaça de les més severes sancions, l'acceptació als industrials catalans que feien un poc torni. El propi ministre d'Indústria i Comerç, que era encara Carrceller, anà a Barcelona a conminar els fabricants.

Les directives diplomàtiques aliades a Espanya sembla, doncs, que fins ara, han estat limitades a reduir la intervenció d'Alemanya a l'Espanya franquista, i a obtenir articles que, per una raó o altra, els interessaven.

L'actual ambaixador té també fama de saber parlar a les dictadures i de no emprar circumloquis. D'ell és conta aquesta anècdota: Sortint d'una conferència amb Lequerica, aquest l'acompanyà fins a Pescala. I en passar per l'avant-despatx ple de gent, acomiadà a l'ambaixador amb aquestes paraules pronunciades en veu alta per tal que tothom s'assabentés del molt amics que eren:

(1) N. D. L. R. — Cal dir que descomptat del valor d'aquesta comanda, l'import del cotó, que facilita el propi comprador, el seu volum queda molt reduït.

— D'acord en tot, senyor ambaixador, sempre d'acord...

A la qual indiscreció respongué Mr. Armour:

— D'acord en el que pertoca a qüestions econòmiques. Quant a la política, el desacord no pot ésser més gran.

A la llum d'aquests fets massa sinòpticament presentats, es veu què ha estat la política aliada a Espanya. Seria pecar de massa confiats creure que la política exterior de tots i cadascun dels aliats deixarà de tenir en compte els interessos materials respectius, per a preocupar-se exclusivament dels purament espirituals, ideològics o merament polítics. No obstant, poden els aliats aturar-se a mig camí, en l'obra d'alliberar Europa? La millor garantia d'estabilitat no és precisament evitar que Espanya pugui ésser altre cop terra d'experiències i plataforma d'atacs encoberts contra les democràcies?

Una política de vacil·lacions, de dubtes, d'expedients i curta de vista no pot fer més que complicar el problema espanyol. I no som nosaltres, interessats, els qui ho diem. Ni els extremistes, ni les oposicions. Ho diu l'«Observer», el ponderat òrgan anglès, amb les paraules del qual cloem aquesta informació.

Aquest periòdic aplaudeix la publicació «Semanario Gráfico» que fa sortir a Madrid l'ambaixada americana i tira cap uns 100.000 exemplars per la informació verídica que dona contrarestant l'actuació de «certs informadors» que continuen a Espanya l'obra de Goebels. En un dels darrers números diu per exemple: «Aquells qui, avui, cerquen a enverinar les relacions entre Rússia i els anglosaxons, són els mateixos que, ahir, aplaudien frenèticament el «nou ordre», Pearl Harbour i els raids de l'aviació nazi sobre Londres.» Però després d'aquesta constatació, el periòdic britànic es creu en el deure de formular aquestes dues preguntes, a les quals nosaltres també ens fem un deure de donar publicitat:

«1a. — Essent clar que Espanya és un refugi perillós d'aquests hitlerians, com s'explica que recentment l'«American United Press» hagi signat un contracte per a l'intercanvi d'informacions amb l'Agència falangista EFE?»

«2a. — Com s'explica també que els anglosaxons facilitin a Franco el cotó, la llana, el caixú i el carbó i facin comandes de productes agrícoles o industrials absolutament anormals?»

En efecte, com explicar aquestes estranyeses?

Interessos privats, diu l'«Observer», interessos que tracten de cobrir-se proclamant que no tenen res a veure amb la política. «Com si hom pogués distingir la política de l'economia en un Estat totalitari?»

En efecte, en efecte.

P. P.

Informacions i Comentaris

EL COMERÇ EXTERIOR D'ESPANYA EN 1944

De fa anys el comerç exterior d'Espanya està en franca davallada. Fa disset anys, superava els 5.000 milions de pessetes-or i l'any 1943 no arribava a 4.500 milions de pessetes-paper. L'any passat aquesta xifra es reduïa encara gairebé a la meitat i les importacions sumades a les exportacions representaven tan sols 2.327 milions de pessetes-paper.

La guerra general, si d'un cantó ha implicat una major reducció del comerç exterior, de l'altre, valorant les exportacions i disminuint les importacions, ha convertit en superàvit el dèficit tradicional de la balança comercial espanyola. Aquest superàvit, però, va en camí de desaparèixer, si és que ja no és inexistent.

En efecte, durant el primer semestre de l'any passat es mantingué l'activitat comercial amb l'estranger a un nivell sensiblement igual al del mateix període de l'any anterior. Lleugerament superiors, en valor, les importacions sumaren 382 milions de pessetes-or, contra 358 milions, i les exportacions s'elevaren a 458 milions contra 412 milions. El superàvit de la balança comercial del primer semestre de l'any passat, superà doncs, el corresponent al primer semestre de 1943. (1). Aquest superàvit del primer semestre, que fou en l'any 1943 de 54 milions de pessetes-or, passà l'any 1944, a 76 milions de pessetes-or.

Partides principals

Primeres matèries	1
Substàncies alimentàries	1
Articles fabricats	1

Cal fer ressaltar d'aquestes xifres, el major valor, amb relació al pes, d'algunes primeres matèries importades, comparativament a les exportades. Efectivament, prop de 2 milions de tones exportades ens reporten tan sols 296 milions de pessetes-or, mentre 338 mil tones que hem importat, ens costen una xifra superior. Això vol dir que Espanya continuà exportant minerals, pells, etc., es a dir, productes bruts, sense cap mena d'elaboració, i compra primeres matèries treballades a les quals ha estat incorporat un valor de mà d'obra, benefici, etc.

En les substàncies alimentàries és al revés. Mentre 448 mil tones ens produeixen 340 milions de pessetes-or, la importació d'una quantitat gairebé doble ens

Durant el segon semestre, amb motiu d'haver abandonat les tropes alemanyes la frontera franco-espanyola i haver-se interromput per tant el tràfec amb els països de l'Eix, el comerç exterior d'Espanya registra una enorme contracció. Mentre el montants de les importacions augmenta, la baixa en les exportacions durant el segon semestre — característica de la nostre balança mercantil — s'accentua fins al punt de presentar un dèficit de 58 milions de pessetes-or i deixar reduït el superàvit de tot l'any, a 18 milions de pessetes-or, o més exactament, 17.773.561.

Es per això que els resultats de tot l'any passat, comparats a l'anterior (2) acusen una baixà de l'ordre de la meitat.

Segons dades oficials que acaba de fer públiques la Direcció General de Comerç i Política Aranzelària, les exportacions de la península, illes Balears, Canàries Ceuta i Melilla a l'estranger, totalitzen 791.296.573 pessetes-or i un volum de 2.518.122 tones, mentre les importacions sumen 773.523.012 pessetes-or i 2.120.788 tones.

En el quadre següent detallem les principals partides corresponents a les xifres anteriors :

Importacions		Exportacions	
En milions de ptes-or	En milers de tones	En milions de ptes-or	En milers de tones
304,0	338,9	296,3	1.817,4
183,3	740,8	340,9	448,7
281,1	450,1	150,9	251,8

costa quasi la meitat. L'explicació d'aquesta aparent anomalia és que Espanya importa ara blat i grans de tota mena, sucre i altres productes de primera necessitat, i en canvi exporta fruits, vins, oli, conserves, i altres productes que malauradament, per molta gent, són avui articles de luxe. Més difícils doncs d'exportar ara que abans. Aquestes són les dades elementals del nostre comerç exterior.

En l'estat que publiquem a continuació, resumim les xifres corresponents a les importacions i exportacions dels principals països durant l'any darrer, tant pel que es refereix a les operacions autoritzades pel Ministeri d'Indústria i Comerç, com les efectivament realitzades.

(1) Vegi's el número de QUADERNS del mes de gener d'enguany (pàg. 25).

(2) Vegi's el número de QUADERNS del mes de maig passat (pàg. 29).

Informacions i Comentaris

COMERÇ EXTERIOR DELS PRINCIPALS PAÏSOS AMB ESPANYA L'ANY 1944

Països	Operacions autoritzades			Operacions realitzades		
	Import.	Export.	Diferèn.	Import.	Export.	Diferèn.
	(En milions de pessetes-paper)					
Europa :						
Alemanya	448,3	681,7	+ 233,4	20,8	398,8	+ 378,0
Anglaterra	366,3	885,4	+ 519,1	107,0	271,5	+ 164,5
Bèlgica	74,3	24,2	- 50,1	2,8	14,3	+ 11,5
Dinamarca	30,0	—	- 30,0	1,0	—	- 1,0
Eslovàquia	11,9	—	- 11,9	1,2	—	- 1,2
Finlàndia	11,6	—	- 11,6	—	—	—
França	230,6	79,2	- 151,4	7,6	18,5	+ 10,9
Holanda	—	20,5	+ 20,5	—	15,2	+ 15,2
Hongria	11,4	—	- 11,4	6,6	—	- 6,6
Itàlia	11,8	11,8	—	1,8	1,8	—
Portugal	110,6	115,3	+ 4,7	28,9	35,5	+ 6,6
Suècia	132,3	161,0	+ 29,3	30,8	94,4	+ 63,6
Suïssa	218,0	369,4	+ 151,4	31,8	154,6	+ 122,8
Totals parcials	1.657,1	2.348,5	+ 691,4	240,3	1.004,6	+ 764,3
Percentatges dels totals generals	58,9%	65,9%		33,7%	62,3%	
Amèrica :						
Argentina	269,6	237,7	- 31,9	214,1	82,1	- 132,0
Brasil	132,6	—	- 132,6	57,4	—	- 57,4
Cuba	49,5	13,6	- 35,9	27,2	10,8	- 16,4
Estats Units	590,0	696,9	+ 106,9	155,9	372,5	+ 216,6
Mèxic	—	28,6	+ 28,6	—	22,4	+ 22,4
Uruguay	32,1	—	- 32,1	10,1	—	- 10,1
Xile	25,7	7,2	- 18,5	—	4,2	+ 4,2
Totals parcials	1.099,5	984,0	- 115,5	464,7	492,0	+ 28,7
Percentatges dels totals generals	39,1%	27,6%		65,1%	30,5%	
Totals generals	2.816,7	3.565,6		714,1	1.613,6	

D'aquestes dades classificades per països i agrupades en dos amplis sectors, Europa i Amèrica, resulta que pel que respecte a la importació, el 58,9 per cent del total de les operacions autoritzades afecta a països europeus, i únicament amb aquests països s'ultimaren operacions que representen el 33,7 per cent del total efectivament importat.

Es curiós d'observar que amb les importacions d'Amèrica el fenomen és invers. Les importacions procedents del Nou Món representen el 39,1 per cent de les autoritzades en total, mentre que les efectivament realitzades procedents d'Ultramar importen el 65,1 per cent de les totals importacions espanyoles.

Si el lector es pren la molèstia d'examinar amb una mica de detenció les dades del quadre anterior, veurà de seguida d'on prové l'anomalia precitada. Les importacions autoritzades (columna 1a) procedents d'Alemanya i els Estats ocupats per ella, pugen a 829 milions de pessetes-paper, mentre que les

importacions efectivament realitzades (columna 4a) d'aquesta procedència, importen tan sols 42 milions. Per contra, el desequilibri entre les operacions autoritzades i les realitzades (columnes 1a i 4a) ha estat molt més petit pels països americans, especialment pels subministradors de matèries alimentàries (Argentina, Brasil, Cuba i Uruguay). Dit en altres termes, Espanya importà tan sols el 5 per cent dels contingents atorgats a Alemanya i els territoris ocupats per ella, mentre importava el 63 per cent dels corresponents als països americans dessus dits.

En les exportacions, les xifres no presenten el desequilibri que hem assenyalat en les importacions. Efectivament, les exportacions autoritzades a països europeus han representat el 65,9 per cent de les totals, i les efectivament realitzades el 62,3 per cent, o sigui que la diferència entre el previst i l'executat ha estat petita. Quant a Amèrica, el volum de les exportacions realitzades (30,5 per cent de les totals espanyoles) sobrepasa les autoritzades, que representen 27,6 per cent. L'única explicació d'això darrer, és que quedà algun remanent de llicències d'ex-

Informacions i Comentaris

portació de l'any anterior, que s'ha liquidat dintre d'aquest exercici.

Pel conjunt de les operacions realitzades, que són les úniques efectives, es pot dir que les importacions procedents d'Espanya són de l'ordre de la meitat de les procedents d'Amèrica, i en canvi, en les exportacions, els termes queden invertits, perquè Espanya ha enviat a Europa quasi el doble del que ha exportat a Amèrica. Al dir, Europa, hauriem de dir més propiament en aquest cas «Europa nazi», ja que gairebé les vuit desenes parts del sobrant de l'any passat provenen del comerç amb les potències de l'Eix. Es de preveure doncs que per l'any en curs, el volum del comerç exterior d'Espanya serà encara més reduït i el superàvit pràcticament nul.

Les compres de la U. N. R. R. A. representen fins ara molt poca cosa. S'ha de tenir en compte, demés, que algunes de les compres que feien els aliats a Espanya baixaran considerablement. Durant l'any 1944, per exemple, Espanya autoritzà l'exportació de wolfram a Anglaterra per valor de 529,9 milions de pessetes-paper — la partida més gran de totes les exportacions — i únicament 90,6 milions a Alemanya i 18 milions a Finlàndia. Els preus a què foren concedides les primeres llicències espanyoles d'aquest mineral, aixecaren una forta campanya de protestes en la premsa anglesa i el *Ministry of Economic Warfare* declarà que el 90 per cent del wolfram que utilitzaven els alemanys procedia de la Península Ibèrica i com que aquests el pagaven fins a deu vegades el seu preu, havia calgut competir amb ells prescindint de tota altra consideració, ja que aquesta era una manera de salvar vides angleses.

D'altra banda, el Ministeri nordamericà de Comerç, en una nota publicada a darrers del mes passat, contestant a algunes objeccions que s'havien formulat públicament, informava que durant l'any 1944, les compres de productes espanyols efectuades pels Estats Units s'elevaven a cinquanta milions de dòlars. Durant l'any 1940, o sigui el darrer abans de l'entrada dels Estats Units, a la guerra, aquests importaren tan sols mercaderies espanyoles per valor de deu milions de dòlars. El Ministeri de Comerç afegia que aquest augment fou degut a la llei nordamericana nomenada de «Compres preventives» que tendia a impedir que Alemanya pogués proveir-se en el mercat espanyol de primeres matèries, especialment de minerals, imprescindibles per a les indústries d'armament.

Després de tot això pot algú pensar que aquestes compres continuaran?

Si és doncs indubtable que sofriran una gran contracció moltes de les partides de l'exportació espanyola, no és pas segur que puguin comprimir-se les importacions més enllà dels límits actuals.

En efecte, Espanya autoritzà l'any passat importacions de l'Argentina per valor de 169,6 milions de pessetes-paper en cereals i farines, 13,2 milions en llegums secs, 10,2 milions en bestiar i 17,3 milions en substàncies alimentàries diverses, o siguin més de 210 milions de pessetes en total. No tenim el detall de les operacions realitzades, però el total de les importacions efectuades procedents de la República del Plata pujaren a 214,1 milions de pessetes en 1944. I cal afegir que durant l'any passat s'importaren en total 84.000 tones de cereals menys que l'any anterior i la collita d'enguany s'anuncia com pitjor que la d'aquells anys, a causa de la secada. Amb tot això, el poble espanyol no ha deixat de mal

menjar i costa de creure que puguin disminuir-se ràpidament aquestes importacions.

En el trienni 1933-35, s'exportaren d'Espanya, en aliments, aproximadament tres vegades més del que s'importà. Per contra, passada la guerra civil, en les importacions de productes alimentaris s'inverteix més d'un terç dels nostres recursos anuals (1). I sense aquestes importacions els espanyols no tan sols haurien patit gana, sinó que s'haurien mort de fam.

Respecte a les importacions de maquinària, recanvis, material mòbil, etc., és indubtable que cada dia resulta més urgent i més indispensable augmentar-ne la quantia.

En resum, la balança mercantil espanyola de l'any passat ha estat molt pitjor que la de l'any anterior i la del present serà encara pitjor que la del passat.

Tampoc no ens estranyaria que la balança de pagament de 1944, nagués estat més catastròfica que la mercantil perquè no sabem com ha estat cobrat — si és que ho ha estat — el saldo favorable més important de tots, que és el del comerç d'Espanya amb Alemanya, amb 378 milions de pessetes. Per contra l'intercanvi amb l'Argentina és el que presenta el màxim dèficit per Espanya, amb 14 milions de pessetes que l'Argentina no ha deixat de cobrar.

L'equipament d'Espanya exigirà, doncs, noves importacions i serà més difícil que mai col·locar els nostres productes en una Europa empobrida i una Amèrica llunyana i cada dia més dotada.

Hem cregut interessant d'examinar amb més detall que en el número de QUADERNS del mes de maig la balança mercantil de l'any 1944 perquè els beneficis del comerç exterior han estat un dels factors econòmics que més han ajudat a mantenir Franco al poder i ara aquests beneficis s'hauran estroncats com acabem de veure.

Així doncs, sense els recursos d'un emprèstitl exterior, ni les entrades que han proporcionat fins fa poc les exportacions — invertides en gran part en aliments indispensables — no costa de preveure que, a la crisi política que s'apropa a Espanya, és superposa una greu crisi econòmica.

Es obvi que el francofalangisme, amb el partit únic per una banda i el monopoli del comerç exterior per l'altra, ha fet tot el contrari del que calia per a salvar una i altra crisi. — F. C.

(1) Les importacions de substàncies alimentàries en 1933-35 eren de 7,38 per cent del tonatge i 16,04 per cent del valor, mentre l'any 1940 eren ja respectivament aquestes xifres de 35,73 per cent i 40,16 per cent del total.

EFFECTES DE LA SECADA

La forta secada que s'ha fet sentir aquest any en tota la Mediterrània occidental ha perjudicat greument l'economia espanyola. Malgrat l'interès amb que seguim la premsa i algunes revistes especialitzades, no ens ha estat possible d'obtenir precisions sobre l'abast d'aquests perjudicis, als quals, no obstant, són nombroses les referències locals, i significatives les al·lusions de caràcter general. No volem però deixar de consignar breument els fets següents:

Per efecte de la secada la collita de cereals i especialment de blat serà, aquest any, desastrosa. El

Informacions i Comentaris

darrer ministre d'Agricultura, si bé no donà cap estimació sobre el seu rendiment probable, en una nota de fa unes setmanes, féu tals invocacions a la Providència, que provocà gran alarma i la rectificà en to més optimista, però sense cap convicció ni adduir cap xifra.

La segona conseqüència de la secada, també s'ha fet sentir en la intensificació de l'atur forços de moltes regions agrícoles, afectades per la mala collita. El camarada Sans Orrio, vice-secretari d'obres socials, el camarada Perlado, vice-secretari d'obres socials i el camarada González Gallego, comissari nacional de l'atur, que ara anomenen « involuntari », no fan sinó anar de l'un lloc a l'altre repartint milions de pessetes per a obres públiques, camps de treball, obres socials, etc. A Barajas i Torrejón hi ha, per exemple, grans camps d'aquests, que visità fa poc l'Assessor Eclesiàstic Nacional de Sindicats, Bernardino Antón. Més de sis cents milions de pessetes han estat concedits per a aquestes atencions que denoten greu malestar, encara que es presentin com a projectes mirífics.

Finalment, la secada ha agreujat el problema de la manca d'electricitat fins al punt que per disposició oficial han estat sospeses de les festes de l'aniversari de la iniciació del « Movimiento » les lluminàries de cap mena, fent constar explícitament el motiu susdit ja que hauria estat inadmissible de dependre corrent en això, mentre hi ha moltes indústries que no treballen per manca d'energia.

El règim francòfalangista deixa publicar únicament les xifres favorables o les que ell creu que ho són, amb l'exclusió de tota altra, sense adonar-se que dissimular els problemes és una manera de agreujar-los i no pas de resoldre'ls. — F. C.

ON SON ELS BENS DELS ALEMANYS A ESPANYA ?

La premsa espanyola publica una nota oficiosa francament suculent. L'estargirem per als nostres lectors.

Comença la nota afirmant la solidarització d'Espanya amb els acords de Bretton Woods i en conseqüència accepta l'obligació de donar possessió dels béns alemanys als representants britànics i nord-americans. Però, si això ha pogut fer-se amb els edificis, no pot fer-se amb tot allò que hi havia dins. Llegiu tal com ho explica el document :

« Ha podido comprobarse que de los edificios y locales que ocupaban las organizaciones estatales o paraestatales alemanas en Espana, fueron retirados un número al parecer considerable de bienes y valores que pertenecian al Gobierno alemán o a las entidades de carácter paraestatal por el fiscalizadas. Estos bienes y valores comprenden dinero, metales preciosos, papeles y documentos, muebles, máquinas de escribir y calcular, máquinas de oficina, automóviles, objetos de arte, etc., etc. »

La nota mana que tot això que no se sap on para, sigui lliurat a aquells representants aliats, els quals ja suposaven que no en veuran res. On deuen parar aquells tresors ? Qui podrà mai saber-ho ?

Es curiós constatar com tots aquests règims instaurats com a protesta per la immoralitat democràtica, cauen en la venalitat i corrupció més grans. A Itàlia, com a Alemanya, com a Espanya. Perquè nosaltres som prou mal pensats per creure que la major part d'aquelles riqueses no són pas els alemanys camuflats qui les guarden.

Aquests dies, trobareu en la premsa reportatges nombrosos sobre les vicissituds esdevingudes a francesos, anglesos o patriotes d'altres països que, passant per Espanya, anaven a reunir-se amb els exercits alliberadors del Nord d'Àfrica. Es corrent trobar-hi en tots ells el fet d'haver estat llurs autors despüllats del que posseïen de valor, sobretot diners. I no pas perquè la importació de divises fos prohibida, car no hi ha exemple de que el delictes donés lloc a procediment judicial o administratiu. El primer que els detenia s'ho quedava i ens paus. Senyal de la gran podridura del règim.

Un diari francès ha reportat que M. Truelle, representant francès prop del general Franco i recentment traspassat, parlant de si Laval fóra o no lliurat, digué :

— Si França en fa una gran qüestió, Franco lliurarà Laval. Ara, la maleta de divises que aquest portava, això si que no ho donaran. No cal pensar-hi.

Està ben vist que M. Truelle coneixia l'administració franquista.

Però tornant als béns alemanys, séns acut preguntar que cal fer amb el luxosíssim automòbil que Hitler donà a Franco, un magnífic Mercedes-Benz, naturalment blindat, com s'escau amb tots els vehicles d'aquests dictadors tan estimats dels pobles. Perquè segons el text de la disposició, aquest regal del Führer a Franco s'hauria de declarar, i posar a la disposició d'anglesos i americans. Si no s'ha fet ja, ho denunciem formalment a la comissió aliada que funciona a Espanya. Esperem que almenys aquesta part dels tresors alemanys fosos o perduts a Espanya podrà ésser recuperada. Així convé que sigui per l'honor nacional. — C. A.

LA DIVISIO BLAVA

El Espanol és un « semanario de la política y del espíritu » que surt a Madrid, amb abundant col·laboració, sobre excel·lent paper, ben imprès per Afrodísio Aguado (quin parell de noms per anar junts !). Sobre la taula en tenim el nº 127, corresponent al 31 de març d'enguany. A la darrera plana, un tal Federico Izquierdo Luque, que deu ésser el William Martin o el Walter Lippmann de la casa, hi publica un llarg article (ocuparia ben bé tres o quatre pàgines de les nostres), **La Victoria de la paz de Franco**, la conclusió del qual no ens podem estar de reproduir :

« Esperamos, pues, confiadamente la hora de la paz, que parece próxima. Espana presenta dos sólidos argumentos para liquidar esta etapa histórica del mundo y participar en la estructuración de una nueva sociedad mundial » :

« 1º No hemos entrado en la guerra. »
« 2º Hemos mantenido nuestra neutralidad y la amistad internacional en términos de correcta cooperación ».

« Frente a cualquier afirmación insidiosa contra la política de nuestro Régimen se alzan estos dos hechos incontrovertibles, gracias a los cuales puede hoy ofrecer al mundo su presencia de serenidad, de orden, de fortaleza interna, de estabilidad social y económica, para ayudar a toda gran empresa que vaya encaminada a llevar a los pueblos la paz y la justicia ».

Es prou sabut que els arguments del Sr. Izquierdo Luque no han convençut l'opinió estrangera i

Informacions i Comentaris

L'Espanya de Franco és mantinguda sistemàticament apartada de les reunions internacionals. En canvi, l'esmentat articulista ja donava, amb quatre mesos d'avanç, una resposta al dilema que acaba d'ésser plantejat a Franco.

Els nostres lectors es deuen haver assabentat per la premsa diària, que se n'ha fet eco, de la informació del redactor diplomàtic del *Sunday Dispatch* de Londres, número del 22 de juliol, segons la qual els russos tenen presoners 3.000 combatents de la Divisió Azul. Ara bé: cal considerar-los voluntaris, és a dir francs-tiradors, i deixar-los afusellar per tant, d'acord amb les lleis de la guerra, o bé són soldats regulars de l'exèrcit espanyol, cas en el qual Franco es declara automàticament enemic de les Nacions Unides?

La impressió de l'esmentat redactor és que Franco es desentendrà d'aqueixos tres mil presoners i els abandonarà a llur sort. Per un «hidalgo cristià» de la seva mena, que són tres mil més espanyols morts?

Doncs bé, heus ací el que escrivia el repetit Izquierdo Luque el mes de març d'enguany, i que resol de cop aquesta qüestió:

«La guerra civil espanyola fué, como hemos dicho antes, un acto de defensa natural frente al comunismo interior. (...) De ahí que unos grupos de españoles, representantes de un sentimiento nacional anticomunista unánime, marcháramos como voluntarios a combatir en los frentes del Este. La significación política de la División Azul fué el símbolo de la voluntad anticomunista española y no representó ni una espectacular prueba de amistad hacia Alemania ni tampoco una demostración de hostilidad contra el Estado Ruso.»

La significació política de la Divisió Azul queda en efecte, després d'aquesta explicació, perfectament clara per a sempre. Però potser no tothom la veu tan clara com els escriptors a sou de Franco que quan no són imbècils, és pensen que els lectors en són. — J. C.

LA REFORMA AGRARIA I FALANGISTA

Com no podia ésser menys el falangisme — règim que, com els seus congèneres, es vanaglo-

Termes	Hectàrees	Famílies	Propietaris
Lachar (Granada)	1387	300	Duc de San Pedro Galatino.
Villatoya (Albacete)	537	96	Marquesa de Villatoya.
Mirabel (Càceres)	2427	327	Marqués de Mirabel.
Malpica (Toledo)	4931	170	Duc d'Arión.
Sobraduel (Saragossa)	803	215	Comte de Sobraduel.
Deifontes (Granada)			Duc de l'Infantado.
Sartaguda (Granada)			Duc de l'Infantado.

Només coneixem, i és llàstima, el preu de compra de la finca Lachar, en la serra de l'Alpujarra. Es va pagar 4.650.000 pessetes, incloent-hi la central elèctrica, el palau ducal i les cases del poble.

El procediment seguit per tal de convertir el camperol en propietari està a l'arbitri de l'«Instituto», com no podia menys d'ésser. Així el favoritisme continuà jugant tot el seu rendiment. Unes vegades s'exigeix el pagament immediat del 20 % de l'import del lot; d'altres vegades no s'exigeix

ria d'un profund sentit social — havia de realitzar la «seva» reforma agrària. Val a dir, però, que si el nacional-sindicalisme en l'ordre de l'organització del treball ha tingut la doble «pensada» dels «productores» i dels «sindicats verticals», en l'ordre agrari, malgrat les bocades fetes de l'Espanya com país eminentment agrícola, s'ha limitat a seguir les modestes petjades del «pensament» agrari de l'Espanya del darrer Borbó. Així la seva obra en aquest aspecte és la de simple «colonització» i el centre motor de la reforma radica en el «Instituto nacional de colonización». Un organisme tan opulent com el seu parell el «Instituto nacional industrial». Ja es comprèn que la frondositat burocràtica del franco-falangisme es preocupa principalment de crear institucions ubèrrimes perquè elles presenten una major capacitat «munyidora».

El sistema adoptat per l'«Instituto» és, no res menys, que la compra en bloc de termes municipals i la distribució entre les famílies de terres i cases. Amb aquest pla, l'execució no afecta sinó aquells termes municipals en els quals la concentració de la propietat és tal que converteix el latifundista en venedor únic. En aquestes condicions no costarà cap esforç d'imaginació de comprendre la quantitat de martingala i favoritisme lucratiu que el sistema comporta, en harmonia amb l'ambient de corrupció que caracteritza el règim.

Els venedors beneficiats són, doncs, els grans terratinents, aquells que posseeixen per títol de senyoriu, fabulosos senyors directes de vastes emfiteusis, etc. Tots aquells, precisament, que ahir estigueren afectats per les mesures de la reforma agrària republicana i foren expropiats sense indemnització. Hom imagina fàcilment la pressa que tenen i la competència que es fan tots aquests «grans d'Espanya» per a desfer-se de llurs primparats dominis; no fos cas que es girés la truita i tornessin temps tan temuts com avorribles... Ells ja serien a port....

La següent relació de termes municipals comprats per l'«Instituto» i altres entitats similars, així com les superfícies corresponents, les famílies assentades i els afortunats venedors, és tan demostrativa com escandalosa:

Termes	Hectàrees	Famílies	Propietaris
Lachar (Granada)	1387	300	Duc de San Pedro Galatino.
Villatoya (Albacete)	537	96	Marquesa de Villatoya.
Mirabel (Càceres)	2427	327	Marqués de Mirabel.
Malpica (Toledo)	4931	170	Duc d'Arión.
Sobraduel (Saragossa)	803	215	Comte de Sobraduel.
Deifontes (Granada)			Duc de l'Infantado.
Sartaguda (Granada)			Duc de l'Infantado.

res; altres, encara, es faciliten adobs sements i estris de conreu. Quan el coló no paga res se l'imposa durant cinc anys un règim de tutela. El pagament del preu es pot fer en 25 anualitats.

L'«Instituto» en col·laboració amb l'«Instituto nacional de la vivienda» — un altre organisme prometedor — és preocupat de la construcció de noves cases o de renovar les ja existents. Les possibilitats que això consent són pràcticament il·limitades... Comentant aquesta curiosa reforma agrària, el

Informacions i Comentaris

ditirambe altisonant surt de totes les cordes de la lira periodística, a l'evocar amb emoció el galopar «de les escuadrones de Alcàntara y Santiago» per aquelles terres que passen del domini del «mayorazgo» al de «las manos callosas de los que las han trabajado durante generaciones». Aquesta operació és qualificada per la ploma encomiàstica de «caritativa distribución de tierras». El «lapsus» és revelador perquè la frase sintetitza tot el pensament social que inspira la «doctrina» del règim: la caritat.

La caritat, per lògica, és més falangista que la justícia; perquè aquesta, per essència, és imperativa, mentre que la caritat, per naturalesa, és arbitrària. — J. C. i A.

POMPEU FABRA

« DOCTOR HONORIS CAUSA »

En cap altre poble d'avui dia es dóna el fenomen d'una tan íntima compenetració sentimental i patriòtica com el que es dóna entre Mestre Fabra i el poble català. Agudament es remarcava en el darrer número de QUADERNS que «Pompeu Fabra és l'únic català a qui tots els catalans han obeït plenament i de bon grat». Agudament remarcava un dia Manuel Azana que Catalunya era l'únic poble que ovacionava un filòleg — Mestre Fabra — en ple carrer, quan ell passava. En aquestes condicions podem dir sense hipèrbole, perquè és la veritat, que l'homenatge tributat a Fabra el dia 5 de juliol darrer a Tolosa, és un honor per a Catalunya en el qual han participat personalment, sense excepcions ni reserves, tots els catalans.

En l'esmentada data, Pompeu Fabra rebé a la Universitat de la capital del Llenguadoc la investidura de «Doctor Honoris causa». Els mèrits insuperats del Mestre, van íntimament lligats amb la seva obra extraordinària de redreçar una llengua ahir il·lustre, de modernitzar-la, d'ordenar-la, de convertir-la en menys de trenta anys en instrument d'alta i eficient cultura. Quin altre cas es pot citar, en un tan curt lapse de temps, de semblant resultat?

El marc de l'homenatge era una vella i preclara Universitat; el cerimonial el mateix que es segueix en ocasió d'investidures similars. Sovint, i no és d'estranyar, la solemnitat acadèmica es desenrotlla entre les severes prescripcions de les normes preestablertes i del ritual conegut. No obstant, en el cas de Mestre Fabra, l'extraordinari dels seus mèrits, corresponent a l'extraordinari de la seva obra, havien de portar un factor inacostumat a l'acte; l'escalf emotiu, la vibració fervorosa dimanant d'una evocació viva, per la presència directa i augusta de l'esperit i de la forma d'una llengua vella, replasmada en motllos nous i esdevinguda idioma vital de tot un poble.

Sota els efectes d'aquells efluvis, el senyor J. Sebastià Pons, professor de Tolosa i il·lustre poeta català, posà emoció en el discurs de rebuda; el Rector de la Universitat Doctor Dottin, n'hi posà en el seu; n'hi posà Mestre Fabra en regregrar l'homenatge; n'hi posaren, sobretot, els assistents, catalans i no catalans, quan les estrofes de «Els Segadors» ressonaren pels àmbits del Paranif en el moment que el recipiendari fou investit amb les insignies del docte títol.

El senyor Pons exposà en un magnífic discurs tota la transcendència de l'obra acomplerta i descriu tots els seus aspectes. En un dels seus passatges digué:

«Se us ha fet retret d'haver creat una llengua artificial. Aquesta acusació vos l'heu desfeta amb arguments elementals. Una llengua, heu dit, està sempre sotmesa a una insensible evolució. Si la llengua literària reflectís el parlar corrent, seria un dialecte del castellà. D'altra banda, la llengua literària catalana no podia pas emmirallar-se en una forma acceptable perquè aquesta forma no existia. Era precis de tota necessitat anar a investigar en l'origen de les seves formes, recollir-les acuradament; convenia investigar encara les formes idiomàtiques del segle XV i destriar aquelles que podien semblar vivents. Així el procés de formació d'aquesta llengua literària es desenvolupa com una cinta lluminosa damunt dels llenguatges parlats i cal veïllar per que ambdues formes no es diferenciïn massa, per tal d'aconseguir que s'influeixin recíprocament, més encara, per tal que elles es juxtaponin».

El quadre de la dificultat de la tasca queda, doncs, ben precisat per l'orador. Es aquesta precisió tot l'enunciat del miracle Fabra, de les dimensions de la seva obra, de les fites del seu mèrit, del resultat fructuós obtingut per als catalans i per a Catalunya.

Si l'acte de la investidura, de la museta, voltat per la brillantor de l'escena, per la presència majestuosa del Claustre, docent els professors revestint les togues, les personalitats oficials donant relleu a la cerimònia, fou solemne, fou emocionant per una altra circumstància que l'homenatge a Mestre Fabra posava de manifest. Era el fet capdal que aquella llengua, en aquell moment, per obra i desgràcia d'uns governants ineptes i cruels, era prohibida com un delictes i no podia expressar-se públicament damunt la seva pròpia terra. Aquesta monstruosa aberració no era compresa per aquell docte i civíl auditori, perquè no podia comprendre un acte de barbàrie. La protesta airada, la condemna solemne, aquella que voldríem fer arribar fins als absurdes governants de l'Espanya actual, s'encarregà de donar-la de manera colpidora S. E. l'Arquebisbe de Tolosa, il·lustre per tants conceptes, el qual, malgrat la seva dificultat física, es féu ajudar per a poder incorporar-se quan l'himne dels catalans posà dempeus tota la concurrència.

Després de l'homenatge universitari, succeí l'homenatge popular a la casa de la Ciutat tolosenca: consistí en un vi d'honor ofert per l'alcalde senyor Badiou i per l'il·lustre escriptor francès i hispanòfil senyor Cassou.

En el sopar de la nit hi assistiren les autoritats i el món literari representat pel benemèrit «Institut d'Estudis Llenguadocians». L'homenatge d'aquesta institució al president del gloriós «Institut d'Estudis Catalans» té un singular relleu de significació i reconfort.

Però una remarca final s'imposa. La donaren les explosions sentimentals i d'adhesió dels catalans residents a Tolosa. No podia mancar una manifestació semblant, per tal de corroborar una vegada més com s'incorporen en un sol feix tots els afectes dels catalans per Mestre Fabra, perquè una de les raons — una d'elles — que ha fet que tots l'obeïssin, és perquè tots per igual l'estimen i el veneren. — J. C. i A.

PAU CASALS A LONDRES

Acabada la guerra a Europa, les demandes de concerts — que ja havien començat d'arribar a Prada poc després de l'alliberació de França — es feren tan insistents, que Pau Casals no pogué retardar més la seva incorporació al món de la música i acedí a fer dues tournées per Anglaterra i Suïssa. Gràcies li'n siguin donades, perquè, a jutjar pel seu concert del passat 27 de juny a Londres, la tournée de mestre Casals serà no solament una glorificació més del seu art excel·lent, sinó també, per la seva condició d'exiliat i per les seves repetides declaracions d'adhesió a la República, serà una positiva contribució a crear un ambient internacional favorable al retorn a la nostra terra d'un règim de llibertat i de justícia.

Així que el mestre arribà a París i es disposà a anar a Londres, començà el seu viatge triomfal. La R. A. F., l'aviació americana i la companyia del servei per avió entre Londres i París, es disputaren l'honor de portar-lo gratuïtament. Arribat a l'aeròdrom londinenc, els duaners també volgueren homenatjar-lo i no posaren les mans en el seu equipatge.

La capital anglesa ja l'esperava amb els braços oberts. Com diu «The Times», «cap artista de categoria internacional no ha estat més ben rebut de tornada a Londres que el senyor Pau Casals». Tota la premsa s'havia fet ressò de la vinguda del mestre, i «Radio Times» publicà, en primera plana, el retrat del «primer violoncellista del món, de l'home humanitari, de l'enemic de totes les dictadures».

També la ràdio anglesa volgué associar-se a l'homenatge. La B. B. C. cedí la seva magnífica orquestra per a acompanyar Casals i anuncià el concert amb molts dies d'anticipació. La seva secció francesa, retransmeté el concert de Schumann i demanà a Charles Pi i Sunyer que encapçalés l'emissió amb uns mots. La secció espanyola, amb el català «Jorge Marín» al cap, vessà d'emoció en donar una nota biogràfica del mestre i el reportatge d'una conversa amb ell en arribar a Londres. Era amb viva joia que enregistràvem l'alta deferència que els «speakers» masculins i femenins anglesos de la B. B. C., posaven en els mots «the famous violoncellist», invariablement acompanyatoris del nom de Pau Casals cada vegada que era pronunciat.

No és, doncs, d'estranyar, que vuit dies abans del concert ja fossin venudes totes les localitats de l'immens Albert Hall; com també es comprèn l'ovació clamorosa amb què els 10.000 oients saludaren l'aparició de qui, des de fa 40 anys, és l'artista més estimat i admirat a la capital anglesa. I encara que ja era d'esperar pel final del concert una grandiosa manifestació de simpatia pel mestre, els qui tinguérem el goig de poder fruit d'aquelles magnètiques interpretacions dels concerts de Schumann i d'Elgar, tan admirablement retrasmeses per la B. B. C., restàrem pregonament commoguts en sentir l'ovació delirant, inacabable, atorgada al nostre estimadíssim Pau Casals. L'ovació es continuà al carrer, on uns milers de londinencs que no caberen a la sala, esperaven la sortida de Casals. Requerit per a parlar, solament pogué dir-los emocionadíssim: «Que Déu us beneixi».

En l'execució del programa Pau Casals fou el de sempre. Com a intèrpret, és ben just el que en diu el crític musical de «The Times»: «Ell (Pau

Casals) prengué aqueixa obra eixuta, el concert de Schumann, i el moldejà amb els seus dits fins que esdevingué un bocí de bellesa. Arribà un moment en la vida de Schumann que l'essència del llenguatge del compositor s'havia evaporat i sols restava la carcassa. Però el senyor Pau Casals li insuflà nova vida i recreà Schumann».

«No hi ha necessitat de portar vida al concert d'Elgar, puix que ja n'hi ha en abundància, i el problema, si n'hi ha per a l'intèrpret, és de treure'n l'essència guardant intacte el vas. El senyor Pau Casals el tocà a tall de rapsoda i n'extragué la darrera gota de la seva dolçor tardorals amb la indocilitat que exigeix la línia melòdica d'Elgar. La mestria i la maduresa de la tècnica s'adeien amb l'assaonament i la plenitud de l'última gran obra d'Elgar».

Aquesta és la màxima grandesa de l'art de Casals: saber reencarnar l'esperit de qualsevol compositor i saber fer sentir la bellesa de cada obra totalment i exclusivament. Es ben lògic que un tal artista gaudeixi de l'admiració universal i arreu del món acapari honors i afectes; arreu del món, menys, ara com ara, a la seva pàtria.

L'admirable labor de l'Orquestra de la B. C. C. com acompanyant de Casals, fou digne pariona de la notabilíssima interpretació que, sota el guiatge del gran director Sir Adrian Boult, donà de la Simfonia «Haffner» de Mozart, obra que completà el programa d'aquest memorable concert.

Com a colofó de la seva estada a Londres, el dia 11 de juliol darrer, Casals interpretà des dels estudis de la B. B. C. «Goyescas» de Granados; «Malagueña» d'Albeniz; un «Impromptu sobre «Muntanyes Regalades» expressament escrit pel compositor català Robert Gerard, i el «Cant dels Ocells». Clogué l'audició Casals amb uns mots emocionats en català i català de comiat i de a reveure.

L'endemà, l'Institut Espanyol de Londres organitzà una recepció en honor de Pau Casals. La Srta. Azcàrate féu l'elogi de l'home i de l'artista davant d'una nombrosa i selecta assistència en la qual figuraven un nombre important d'Ambaixadors i Ministres plenipotenciaris de les Repúbliques de l'Amèrica llatina.

La generositat de Casals, que tan bella florida ha donat darrerament a França, també s'ha mostrat a Anglaterra: tots els beneficis de la seva actual tournée seran destinats als hospitals anglesos, com homenatge del mestre a la nació que tant ha combatut i sofert per la llibertat dels homes i dels pobles.

EL «FUERO» DELS ESPANYOLS

En la sessió plenària de les «Cortes espanyolas» del 17 de juliol darrer, sense discussió i per aclamació, s'aprovà el «Fuero de los espanyols».

El text de la disposició consta de 36 articles dividits en tres títols.

El títol preliminar conté un sol article que diu: «El Estado Espanol proclama como principio rector de sus actos el respeto a la dignidad, a la integridad y la libertad de la persona humana, reconociendo al hombre, en cuanto a portador de valores eternos y miembro de una comunidad nacional, titular de deberes y derechos, cuyo ejercicio garantiza en orden al bien común».

Informacions i Comentaris

El títol segon consta de 20 articles i es titula : « Deberes y derechos de los espanoles ». Consigna entre els deures el « servicio fiel a la Patria, lealtad al Jefe del Estado y obediencia a las leyes »; el servei militar, el servei de prestació personal quan es requereixi i les obligacions fiscals. Entre els drets enumera alguns d'aquells que són conquestes elementals de la civilització, tals com respecte a l'honor personal i familiar, rebre educació i instrucció, participar en les funcions públiques, llibertat i secret de la correspondència, lliure fixació de residència, inviolabilitat de domicili, no ésser delinqüent sense previ manament judicial, facultat d'associar-se i reunir-se d'acord amb la llei, no poder ésser condemnat si no és per llei anterior al delictes, no poder imposar la pena de privació de nacionalitat si no és per delictes de traïció, i per fi, formular peticions als organismes públics. Com es veu, l'enumeració és banal i formulària. A remarcar que no hi figura el dret de lliure circulació.

L'article 6 prescriu : « La profesión y práctica de la religión católica, que es la del Estado Espanol, gozará de protección oficial ». Nadie será molestado por sus creencias religiosas, ni el ejercicio privado de su culto. No se permitirán otras ceremonias ni manifestaciones externas que las de la religión católica. »

L'article 12 disposa que els espanyols tenen dret a expressar lliurement llurs idees mentre « no atemptin als principis fonamentals de l'Estat ».

L'article 22 tendeix a la protecció de la família i regula el matrimoni de l'Estat com « un i indisoluble ».

En el capítol tercer d'aquest títol segon enfoca la qüestió social i estableix els principis següents : El treball és un deure i un dret a la vegada i rebutja que el treball sigui tingut com una mercaderia. L'article 26 diu que « el Estado reconoce en la Empresa una comunidad de aportaciones de la técnica, la mano de obra y el capital en sus diversas formas, y proclama, por consecuencia, los derechos de estos elementos a participar en los beneficios ». Segueix reconeguent la necessitat de les assegurances socials en totes les escales ; defensa el principi de la propietat privada subordinada al bé comú, i propugna per que es fa il·liti l'accés a la propietat del major nombre. En l'article 32 disposa que « en ningún caso se impondrá la pena de confiscación de bienes ».

El títol segon tracta del « ejercicio y garantía de los derechos ». L'article 33, però, estableix el principi que cap d'ells no podrà atemptar « a la unitat espiritual, nacional i social d'Espanya » i si les circumstàncies ho aconsellen podran ésser suspesos en la seva majoria.

Amb aquesta síntesi, el lector tindrà una idea suficient del contingut del « Fuero » i s'estalviarà de llegir un articulat que si és molt conceptuós, aquesta vegada per excepció, té l'avantatge d'ésser curt.

De la seva lectura es fàcil deduir que, com tant les lleis espanyoles, és un expedient per a sortir del pas, i per tant, és un intent tan insincer com adotzenat. Instrument d'un frau polític de cara a l'exterior del país, intenta tapar les depredacions comeses durant sis anys de despotisme i arbitrariedad. Així es pronuncia contra les confiscacions de béns, després d'haver confiscat els béns de gran nombre dels seus adversaris polítics ; decreta la irretroactivitat de la llei, després d'haver afusellat

i condemnat a presó a centenars de milers d'homes per lleis dictades o aplicades després dels fets perseguits, tots ells de caràcter merament polític ; proclama el dret dels treballadors a la participació en els beneficis de les Empreses, després d'haver mantingut jornals de fam en èpoques de vida cara, mentre consentia que, a través la xarxa inextricable dels fraus més abusius, les Empreses realitzessin beneficis escandalosos dintre un sistema comercial al marge de la llei.

Farsa tot plegat i símptoma d'una por insuperable. Així tímidament enumera uns drets de manual i s'afanya a fer-los impracticables amb tota mena de reserves i mesures restrictives. Per a la llibertat com tots els règims similars, dits règims forts quan, paradoxalment, s'han de voltar d'aparells ortopèdics per a sobreviure.

Lluny de prendre aquell to obert i cordial de la « Declaració dels drets de l'home i del ciutadà », d'aquell to categòric, no ja de la Constitució de la República, sinó el propi de la Constitució monàrquica del 1876 ; lluny de fer una mínima concessió a les quatre llibertats fonamentals de la Carta de les Nacions Unides ; lluny d'acceptar un sol dels 7 punts de Churchill proclamats des de Itàlia, el « Fuero » desfà amb una mà allò que havia volgut lligar amb l'altra mà.

En efecte : hem dit que l'article 12 reconeix el dret d'expressar lliurement les idees, « mientras no atenten a los principios fundamentales del Estado » ; l'article 33 referma la restricció quan repeteix — simptomàtica repetició — que no podran atemptar « la unidad espiritual, nacional y social de Espana ». Aquests conceptes limitatius són massa genèrics per què no siguin una negociació pràctica del suposat dret, puix que per una interpretació arbitrària i casuística de l'autoritat, qualsevol « idea » pot considerar-se contrària d'aquells principis, i els mateixos ja excessivament conceptuosos i arbitraris. Això sense la facultat de suspendre l'exercici de la majoria dels drets enumerats, d'acord amb la reserva de l'article 35 ; reserva feta aquesta vegada amb oblit notori de tots els requisits que condicionen i garanteixen la decisió suspensiva en totes les constitucions espanyoles.

En resum : el « Fuero » no resisteix la comparació amb la més reaccionària de les disposicions similars ; és un document anodí, escarní als principis liberals i democràtics, indecorosa maniobra dintre l'actualitat política internacional, i un insult al bon sentit.

Un cronista de la sessió de referència, es lamentava que només anessin d'uniforme els generals i els bisbes, i excusa als « procuradores » per la molta calor que feia. Amb uniforme o sense aquells homes viuen soten el « jou » emblema de la Falange, el qual no és ja el símbol d'unitat d'esforç del temps dels Reis catòlics, sinó que és, en el llenguatge de la política moderna, la més justa figuració de la servitud privada i pública a la qual estan irremeiablement sotmesos. — J. C. i A.

LA SOLETAT D'ESPANYA

Mai la soletat d'Espanya no ha estat tan absoluta com avui. Sola i menyspreada del món, vegeta, mentre en el més profund de les seves entranyes i en els canals dels homes que preparen la Societat de demà,

es plasma l'Espanya nova que redimirà els seus fills d'aquella tràgica soletat.

Sola en el món polític, car la ideologia totalitària a la qual es lligà ha sofert el colossal fracàs que les gèneres venidores recordaran amb espant. El cos diplomàtic acreditat a Madrid és cada dia més reduït. Quantes nacions no mantenen relacions amb elles? Totes les influïdes per la U. R. S. S. d'una banda, i d'una altra un bon nombre de les hispano-americanes, sobre les quals pretenia exercir una mena de tutela moral. I de les que encara no han trencat, quantes tenen al cap de llurs missions un encarregat de negocis enlloc d'un ambaixador? I en quantes unitats ha minvat el contingent d'aquestes missions?

Ens és impossible d'establir l'estadística completa. Però, pel que sap tothom, podem dir que ultra la U. R. S. S. Espanya és desconeguda per Romania, Iugoeslàvia, Bulgària, Hongria, Finlàndia, Grècia, Polònia i Xecoslovàquia a Europa, sense parlar de la mena de mitges relacions que manté amb França i Bèlgica. I a Amèrica, ultra Mèxic que mai no ha reconegut Franco, Cuba, Guatemala, Costa-Rica i Panamà, han trencat amb Espanya. I les que no han trencat hi sostenen un tracte molt precari. No fa gaire que el representant de l'Uruguai a Barcelona declarava a crits, en una recepció a casa d'un personatge espanyol afecte al règim, que era una vergonya que es seguissin sostenint relacions amb el govern de Franco. A aquest diplomàtic no li ha passat res. Segueix éssent a Madrid « persona grata ». Res no diu tant com això l'enviliment i la feblesa del règim.

Sola en el món científic i cultural, perquè la major i millor part dels seus savis viuen en exili, recollits molts d'ells per famoses Universitats i centres d'estudi, en els quals expandeixen llur saber, que la idiotesa indígena és incapaç d'apreciar i comprendre. La molta retòrica amb què hom pondera la ciència dels que romanen allí no enganya ningú. El nivell científic que darrerament s'havia assolit, baixa de sobte, per aquella llei ineluctable segons la qual l'esperit només pot viure amb la llibertat. Adhuc aquells pocs homes eminents que no sortiren d'Espanya o que s'hi reintegraren després de l'exode, no donen cap senyal d'activitat intel·lectual. No; l'Espanya franquista és en aquest ram d'una inanitat total.

Sola així mateix en el món obrer i social, perquè ningú no pot prendre's seriosament la sinistra pensada dels Sindicats verticals. I mentre en el món que es forja, les organitzacions obreres hi tenen un lloc important, les de l'Espanya franquista són considerades com creacions totalitàries, « esquiroles » i indesitjables. I així el Congrés Sindical recentment celebrat a Anglaterra, no sols no les convidà, sinó que convidà les que en l'exili segueixen la tradició sindicalista espanyola: la C. N. T. i la U. G. T.

Aquesta soletat és el gran drama espanyol d'avui. Un gran drama que està prop del desenllaç.

Un periodista català al servei de la mala causa, Carles Sentís, interpretà aquest drama del qual ha pogut fer-se càrrec en un recentíssim viatge per Europa. Negareu les qualitats que voldreu a Sentís, però no pas un cert flaïre per saber d'on bufa el vent. Aquest escriptor a punt de renegar de la seva fè d'ahir, diu per Barcelona a qui vol sentir-lo: « Vinc esgarriat. Quan hi havia tres caps d'Estat totalitaris, Franco, que era el més petit, passava

oblidat o negligit. Però ara que els altres dos han desaparegut, només es parla d'ell. Els reflectors del món li són enfocats. L'odi contra Franco és general arreu. En quant hom passa la frontera, el seu nom és impronunciable. Es necessita molta valentia per a no negar-lo tres vegades per dia, com Sant Pere ». — C. A.

ELS FRANQUISTES CERQUEN AMICS

Dèiem en el nostre número darrer que una forta epidèmia fa estralls en els governants de l'Espanya d'avui: l'obsessió que els estrangers parlin bé d'ells i de llur règim. Sempre ha existit allà baix aquest estat d'esperit, àdhuc en molts republicans que han trobat que ací radicava una de les més greus necessitats del país. D'on ha nascut aquest tòpic que la manca de propaganda a l'estranger ens causava qui-sap-los perjudicis.

Però no volem tractar d'aquest aspecte de la qüestió sinó dels extrems a què porta aquella preocupació els dirigents franquistes. Els diaris van plens de qualsevol funcionari, professor o periodista estranger que els visiti, les ràdios no saben com ponderar llurs mèrits i les autoritats els obsequien, els acompanyen i els tracten com grans personatges.

Aquesta servil obra de captació a que hom es lliura ultrapassa tots els límits i arriba al còmic més agut. Tal corresponsal d'un diari que pren mitges vacances viatjant per Espanya, es sorprèn per un governador o un ministre que el convida a dinar o dóna en el seu honor una recepció, com podria succeir en una colònia de tercer ordre. Hom el fa visitar amb un corteig oficial allò que de més presentable posseeix la ciutat i sobretot la presó, en la qual prèviament s'hi han operat les necessàries transformacions per tal que no aparegui massa comprometedora. Els invitants saben molt bé que allò que passa a les presons és la gran acusació que des de fora se'ls adreça.

Aquesta malaltia crònica s'ha fet aguda d'ençà que els alemanys han perdut la guerra. El gran esdeveniment deixà el règim sense el seu més gran puntal, i a aquella preocupació de primari polític, s'ha aiuntat aquesta altra dictada per la trista realitat. El règim trontolla i hom cerca nous suports.

La percaça de l'estranger poc o molt representatiu ha donat lloc a una abundant collita de moes. Són molts els personatges obsequiats fora de mesura, sobretot periodistes, que en arribar a llur país han dit la veritat del que han vist, entrevist o oït de persones serioses i fidedignes. El nostre col·laborador Domènec Montagut ja va parlar del cas del diputat liberal Vernon Barlett, que és el més típic. Hi podem afegir i citem de memòria, els dos periodistes anglesos Wilkinson i marquès de Donegall, el del corresponsal francès de « Temps Présent », el de « La Tribune de Genève », M. Jean Hussard, etc., etc.

Darrerament ha visitat Espanya el director de « El Colombiano » que respon al nom originalíssim de Gomez Martinez. « El Colombiano » es publica a Medellín, ciutat d'una població inferior a la de Perpinyà. Doncs, en honor d'aquest gran personatge han voltejat totes les campanes de la propaganda franquista, com hauria pogut fer-se pel director de « The Times » de Londres o « La Prensa » de Buenos-Aires. El periodista colombià ha estat no res menys hoste d'honor del Govern, rebut i acomiadat

Informacions i Comentaris

per importants dignataris i objecte de banquets i festes.

El senyor Gomez Martinez, però, sembla que no defraudarà les esperances que hom posà en ell. Abans de partir féu declaracions trobant molt bo tot el que havia vist, menjat i begut i expressant la seva admiració pel fet que no calgui adoptar cap procediment violent per tal de guardar l'ordre. Sembla que ningú no l'agredí pel carrer, ni l'atracà, ni res d'això. Però allà on féu les més grans bocades és en comentar l'avanc social d'Espanya. « Ara m'explico, exclama, perquè a Espanya no hi ha vagues ni li interessa a l'obrer que n'hi hagin ». Gran pensament digne de Medellin!

La cacera d'amics de l'Espanya franquista és, com veieu, molt magra. Només ha caigut una peça, aquest bon senyor, que des del seu « Colombiano » explicarà les grandeses del règim espanyol, tot això si ell també no se'ls gira, com els altres. El resultat és per a descoratjar el franquista de més bona voluntat. El sol amic que hom ha convençut viu a Medellin i es diu Gomez Martinez!. — C. A.

EL PALAU DEL PARLAMENT CATALA

L'edifici que ocupava el Parlament de Catalunya al parc de l'antiga ciutadella fou construït pel marqués de Verboom o Werhoom, enginyer flamenc, nat a Anvers en 1665, que col·laborà un temps amb el famós enginyer francès Vauban, i Felip V nomenà en 1709 Enginyer General de tots els seus Exèrcits. Fou amb tal càrrec que participà al setge de Barcelona en 1714 — de tan infausta memòria per a nosaltres — i guanyada la plaça, aquell rei el féu tot seguit Governador d'ella. Amb molt curtes intermitències residí, doncs, a Barcelona, fins a la seva mort, ocorreguda en 1744, i fou en aquest llarg període que Verboom establí els plànols i construï l'edifici que fou alhora residència seva i arsenal de les tropes d'ocupació.

Durant cent cinquanta anys fou utilitzat aquell edifici pel ram de guerra i rescatat finalment per la ciutat; l'arquitecte municipal Pere Falqués el reformà notablement a partir de 1889, a l'objecte de convertir-lo en residència dels reis d'Espanya. Sense apressar-se gaire, en 1904, s'inicià la construcció de les dues noves naus laterals, i mai no arribà a servir cap de les seves dependències al nou fi a què es destinaven.

Finalment, constituïda la Junta de Museus de Barcelona l'any 1907, un dels seus primers acords fou d'adaptar el conjunt d'aquell edifici a la instal·lació de les col·leccions municipals de pintura, teixits, numismàtica, arqueologia, etc. que estaven disperses. Acabades totalment les obres, el 7 de novembre de 1915, el senyor Josep Puig i Cadafalch, en representació del President de la Mancomunitat, i l'Alcalde de la ciutat senyor Antoni Martínez Domingo, inauguraren solemnement la instal·lació definitiva del Museu d'Arts Decoratives, que sota la direcció de Joaquim Folch i Torres, a partir de 1922, tant havia d'honorar el bon nom de la nostra ciutat.

Instaurada la República i proclamat l'Estatut, cap edifici per la seva situació i condicions oferia els avantatges d'aquest per a instal·lar-hi el Parlament de Catalunya. En l'ordre espiritual, aquesta utilització constituïa, demés, una simbòlica reparació de la seva inicial destinació i semblava tancar una etapa de decadència política i patriòtica que ja havia

durat massa. Les obres d'adaptació es realitzaren amb gran llestesa i el contingut del Museu, que era excessiu amb relació als locals que ocupava, fou dignament instal·lat en diversos edificis que constituïren altres tants Museus especialitzats. A la planta baixa del Palau Nacional de l'Exposició, el d'Art Medieval i Modern, enriquit de les famoses pintures romàniques i de la col·lecció Plandiura; al primer pis del sudit palau, el d'Art Contemporani; a l'antiga Rosaleda, el Gabinet Numismàtic de Catalunya; a l'antic pavelló d'Art Modern, el de Reproduccions i Pedagogia de la Història de l'Art; al Pavelló Albeniz, el d'Instrumentes de Música antics; a l'ex-palau reial de Pedralbes, el d'Arts Decoratives; a l'ex-capella de Santa Agueda, el d'Arqueologia, etc., etc.

Amb la reconquesta de Barcelona per les tropes del general Franco, recomença el cicle de l'ocupació del país, que a o u a ament augu en aquesta vegada molt més curt. El Palau del Parlament de Catalunya fou tot seguit d'entrar, ocupat militarment i en part saquejat, allotjant-s'hi sense miraments la cavalleria mauroqui i per torn altres cossos de l'exèrcit ocupant. Durant un temps fou també la residència del general Solchaga. No ha estat una tasca planera, ni pels actuals gestors del municipi, el rescatar els locals que l'exèrcit detenia pel simple dret de conquesta. En el segon número de QUADERNS ens ferem eco dels sacrificis que ha hagut de consentir novament la ciutat de Barcelona, talment com si tornéssim als temps de Felip V, pagant altra vegada la construcció de noves casernes, ara destinades a les unitats motoritzades, per tal de disposar dels propis béns. Es així com han estat recuperats una bona part dels edificis de la darrera Exposició, escampats per la muntanya de Montjuïc, i també el Palau del Parlament.

Aquest darrer ha estat ara destinat novament a Museu però no d'Arts Decoratives com abans, sinó únicament de Pintura moderna. Dirigit i mutat per un tal Dr. Salas, que no coneixem ni de nom, aquest museu fou inaugurat el 5 del juny darrer, pel marqués de Lozoya, Director General de Belles Arts a Madrid, el camarada-governador Correa Véglison, el contraalmirall González Aller, cap del sector naval de Catalunya, el comandant Aguilar en representació del Capità General, el Dr. Luno Pena, « rector magnífic » de la Universitat, segons la nova apel·lació oficial, i altres « jerarquias » locals de menor quantia.

L'edifici que ens ocupa, ha estat doncs torn a torn arsenal, residència, museu i parlament. Aquest cicle inicial, i podríem dir en to major, sembla ara repetir-se més acceleradament, de manera improvisada i en to menor, com si és tractés de la mutació d'un decorat teatral. En efecte, han tingut un caràcter tan precari i provisional les darreres utilitzacions militars, com sembla l'ha de tenir el museu suara inaugurat. No cal insistir sobre la vergonya de les primeres destinacions i per la recensió que hem llegit de la nova instal·lació, és aquesta en l'ordre de la pintura, gairebé tan lamentable com les altres. Hens ho diu sense voler el propi cronista quan ens informa que « Zuloaga, Hermoso, Sotomayor, Vázquez y otros tienen aquí — les millors sales — cuadros en los que, ora la continuidad clásica, ora la anécdota costumbrista reviven bajo agregias pinceladas ». En canvi troba una història « un poquitín colonial » la del impressionisme de

Informacions i Comentaris

la pintura catalana. Un altre crític, i per afegidura acadèmic, vol ésser més contundent quan afirma :

« Se dispô para siempre aquella otra singularidad ficticia, pegadiza, y de prestado que la pintura catalana ofrecia como consecuencia de un equivocado parodismo de lo transpirenaico ».

« Así la pintura catalana — o los pintores de Cataluña, si así lo preferís — está incorporada con la española a la renovación y resurgimiento de las características universales, rebasado ya aquel periodo grotescamente circense de los ismos y de las grotescas rebeldías adocenadas ».

Es una mica llarga la citació, però reveladora dels propòsits i orientacions dels nous corifeus.

Cal que amb el retorn a la normalitat política del nostre país, cloguem l'última etapa d'aquest cicle, reinstal·lant el Museu de Pintura i el Parlament de Catalunya, cadascun al seu lloc. Però en fer-ho, és indispensable que rectifiquem les dues característiques que han marcat la tònica del nou cicle d'utilitzacions d'aquest palau. El caràcter precari i en fots sentits inferior d'aquestes, ha d'ésser superat. No contents amb això, el nou Parlament cal que sigui més eficient que l'anterior i tan vinculat a les forces vives del país — no sempre les més baladreres — que puguem considerar-lo definitivament arrelat, reprenent una tradició secular estroncada.

Altrament, aquella estàtua de marbre de Joan Llmona, que encara ornamenta la peça d'aigua situada al davant del Parlament, i que representa la Desolació, es convertiria en el símbol dels destins del nostre poble. — F. C.

CENSURA I LITERATURA DIRIGIDA

El « Journal Officiel » del mes de juny darrer publicava un decret del Ministeri de la Informació suprimint la censura a França. Gairebé al mateix temps, el « Boletín Oficial del Estado » del 29 d'igual mes, publicava una disposició de la Secretaria General del « Movimiento » en virtut de la qual la censura no tan sols no desapareix a Espanya sinó que queda reforçada amb unes instruccions de caràcter obligatori sobre qualificació de les obres literàries de tota mena.

Segons aquesta disposició, els organismes encarregats de la vigilància de la producció editorial, en l'expedient en el qual s'acorda autoritzar la circulació d'un llibre qualsevol, faran també la classificació d'aquest, en una de les tres categories següents : llibre recomanable, autoritzat o tolerat.

La qualificació de les obres produirà els efectes que a continuació s'indiquen en la publicitat i difusió d'aquestes : de les obres **tolerades**, sols se'n podrà fer publicitat mitjançant llur inclusió en catàlegs, i, per consegüent, — precisa l'esmentada disposició — queda prohibida l'exhibició d'aquestes obres en aparadors, vitrines i altres llocs d'exposició i publicitat de llibres. De les obres **autoritzades**, se'n podrà fer una publicitat normal en els catàlegs i en les vitrines i aparadors i, en aquests darrers — precisa també la disposició — sols se'n podrà exhibir un sol exemplar. Les obres qualificades de **recomanables** hauran d'ésser destacades pels editors i llibreters, tant en els catàlegs com en els llocs d'exhibició.

Entre les obres que hagin obtingut el qualificatiu de recomanables, dues entitats oficials neta-

ment falangistes, la Vice-secretaria d'Educació Popular i la Delegació Nacional de Propaganda, podran discernir una especial qualificació a aquelles que excel·leixin en l'exaltació de los valores del espíritu o de Espanya, en su representación histórica o actual », i se'ls concedirà el títol de « libro de interés nacional ».

Es de suposar que aquesta minuciosa reglamentació de la difusió del llibre, tindrà efectes contraproductius, en el sentit que l'èxit de venda d'un llibre serà aviat a Espanya inversament proporcional al de la seva propaganda. Sabem per exemple, que ja abans d'ara els llibres clandestins en català, adés impressos simulant ésser editats a Sudamèrica o d'abans de la República, adés mecanografiats, han estat objecte d'una gran demanadissa i sentim únicament que per elemental discreció, no puguem fer públics els títols i autors d'aquestes obres. Però és més segur encara que la disposició que comentem contribuirà poderosament a desballestar el delicat mecanisme de les editorials que fan el veritable prestigi d'un país i allunyarà encara més el gran públic de la lectura, per a la qual tan poca inclinació tenien ja tots els espanyols.

Resulta doncs, que no havien passat sis setmanes que la guerra general havia acabat i els francesos s'havien tret del davant la famosa « Anatasie », aquesta imatge d'una dona seca, lletja i agra, armada d'unestores, que personifica la censura. A l'Espanya de Franco passa tot el contrari i sis anys després d'acabada segons ell la croada per a la seva « liberació », no tan sols no es desarma la censura, sinó que es donen a aquesta madrastra de l'opinió pública nous instruments de correcció i tortura.

Els serviran aquests d'alguna cosa ? Creiem més aviat el contrari. La censura, fent aparentment cada dia més infal·lible el règim, en comptes de fortificar-lo, el mina i debilita, fins al punt de fer-lo vulnerable, com aquelles majestuoses congestes que, a l'arribar l'estiu, s'estimben de sobte al sol crít d'un muntanyenc. — F. C.

COMIAT A PAUL VALÉRY

No pretenem en una simple nota sintetitzar, i molt menys analitzar, els trets més rellevants d'una figura tan completa i tan profunda com la del gran poeta darrerament traspasat. Volem solament testimoniar el nostre condol i el nostre homenatge, molt més tenint en compte que la nostra revista veu la llum en terra francesa i que el creador de « Monsieur Teste » haurà estat un dels intèrprets més egregis del genuí pensament francès.

A més de la nostra devoció pel poeta excel·lent, revaloritzador en cada un dels seus poemes, en cada un dels seus versos, del miracle subtilíssim del verb, ens uneix a Valéry la nostra admiració per l'apologista de la Intel·ligència, precisament en una època caòtica i confusionària que s'havia gairebé lluirat a les solucions mítiques i al conreu de la irracionalitat. El perfil autèntic d'una època no es dibuixa clarament entre les terboleses obligades del seu decurs, sinó anys a venir, quan les estridències accessòries s'esborren per a permetre la permanència de les línies essencials. I en un futur més o menys pròxim, quan el període agitat i vacil·lant de « l'entre-dues-guerres » podrà ésser estudiat amb serenitat, el testimoniatge de Valéry serà un dels

Informacions i Comentaris

més interessants, dels més valuoses : un illot de salvació en mig d'una Europa històrica, que abdicava d'ella mateixa i que vorejava el naufragi.

L'entusiasme — i el sacerdocí — valerians per la intel·ligència no volen dir que l'autor de « Mauvaises pensées », fos un racionalista rerassagat i encarronat en el seu doctrinisme, com dins una closca de cargol. Ningú més terriblement lúcid que ell; més coneixedor de les limitacions de la veritat conceptual de les seves modestes possibilitats, de la seva propensió a les falles i als errors. Però també ningú més enèrgic i més tenaç a no volguer renegar de la lluminositat raonadora, sòlida i seriosa, sota l'esforç pacient de la qual l'home pot retrobar-se en una dignitat desconeguda per l'encegament de l'instint i de les passions.

Fruit d'una lenta germinació — « d'un vigor obstinat » — i publicada sobretot en els darrers vint i cinc anys, l'obra de Valéry presenta a voltes el llampegueig de les profecies i en altres la tristesa continguda d'un observador seré que veu esfonrar-se valors estimades i potser insubstituïbles. Car — i en contradicció eloqüent amb la tònica de la seva època — aquest poeta tan alat, tan subtil, no volia amagar mai el cap sota l'ala ni buscar en la criadora eixordadora del « mite » el mitjà de refugiar-se de no veure el perill. La seva lleialtat al « logos » el portava un dia darrera l'altre a esforçar-se en una de les anàlisis més fines, més pures, més dignes, nascudes de la inquietud cultural de la nostra centúria; a un veritable prodigi de dignitat intel·lectual.

Enclavat en la línia històrica dels grans analistes francesos — Montaigne, La Rochefoucauld, Vauvenargues, Voltaire, Renan etc.; « les rectificateurs de rêves », com els ha anomenat darrerament André Malraux — l'obra de Valéry adquireix i adquirirà encara més una transcendència d'universalitat i d'humanitat. I l'autor del « Cimetière marin », elegant menyspreador de la fraseologia efèmera, coratjós sempre davant dels misteris de l'existència i de la mort, ens deixà el record d'unes troballes perdurables i més encara, d'una actitud a imitar. Com Renan, hauria pogut demanar que s'inscrivís damunt de la seva tomba : « Veritatem dilexi ». « He estimat la veritat ». — J. Ma. C.

EL SOJORN DE CHURCHILL

A HENDAIA

El sojorn de Mr. Churchill a Hendaia, tocant la frontera espanyola, ha donat lloc a tota mena de suposicions relatives a la situació del nostre país. Han servit aquestes breus vacances per a establir certs contactes o entaular converses amb polítics o emissaris espanyols? No ho sabem pas. Els anglesos ho han desmentit amb rara insistència, amb sospitosa insistència.

El que sí sabem, perquè la ràdio i la premsa espanyoles no han reeixit a dissimular-ho, és el vehement desig que allà hi havia de parlar amb el polític anglès, d'ésser-li grat, d'accontentar-lo, d'obligar-lo, de posar-se en genuflexió davant d'ell. No sabem si Mr. Churchill, home un poc sorrut i d'un humor més aviat difícil, s'ha adonat d'aquesta actitud servil i interessada. Si se n'ha adonat, no creiem que això hagi contribuït a augmentar el seu entusiasme pel règim espanyol, si mai n'ha sentit

algun. I no manca qui poc o molt l'afirma aquest entusiasme.

Hom havia preparat a San Sebastián una festa típica amb txistularis i espatadanzaris, la qual no es celebrà perquè el « premier » no la volgué presidir, ni permeté que ho fes la seva esposa, amb la presència de la qual ja s'accontentaven els sol·licitants i novells anglòfils. I tampoc no manca, qui creient-se ben informat, assegurí que aquesta dama travessà la ratlla i romangué vuit hores a Espanya. Aleshores els espanyols trameteren una tona de queviures, sobretot fruita, al castell de Bordaberry on aquells s'hostatjaven. Ignorem, és clar, què devia dir del present el gran polític. Per molt que el règim universal de restriccions alimentàries hagi canviat el concepte del que és delicat o no de regalar, dubtem que li fes molta gràcia l'arribada del camió amb els productes espanyols. En tot cas pensem que no n'hi féu cap la publicitat que hom donà a un fet tan banal. Els diaris espanyols el ponderaren com de gran transcendència, amb al·lusions desplaents a la misèria del món i a l'abundància espanyola, tòpic aquest darrer que és un dels que més sovintejen en la literatura oficial.

Pel demés hom assegura que el senyor Lequerica s'havia traslladat prop de la frontera per tal d'aprofitar la conjuntura i àdhuc s'afirmà la disposició de Franco a emprendre el viatge al més petit signe que Churchill li fes. I també s'ha parlat que dos alts funcionaris del ministeri d'Assumptes exteriors, el senyor Doussinague, que n'és director general, i el senyor Castillo, que ja deu tenir rang d'ambaixador, havien parlat amb el capdavanter britànic. Res de tot això no ha estat confirmat, naturalment. En canvi, no s'ha desmentit que l'agregat militar anglès a Madrid, el coronel Toor, hagi estat rebut pel seu president; però aquesta visita no presenta en si un interès especial.

Sigui com sigui, l'estada de Churchill a pocs metres d'Espanya havia de produir tota mena d'hipòtesis en aquest temps de tanta sensibilitat informativa. L'enigma de si hi ha hagut converses o no, serà descobert un dia o altre, quan ja no tindrà altre interès que el d'haver escatit un simple episodi de la història. Mentrestant cadascú creurà el que voldrà d'aquest petit misteri. A molts els serà difícil de sostreure's a la idea que aquestes vacances presidencials foren absolutament alienes als fets d'Espanya. — C. A.

L'ESPANYA FRANQUISTA

« PARADIS ARTIFICIAL »

La denominació de « Paradis franquista » que s'ha donat a l'Espanya actual, pot ésser completada avui amb un insospitat adjectiu : el que li donem nosaltres en l'epígraf d'aquesta nota. La « cosa » ha esclatat sorollosament sensacionalment. Tota la premsa anglesa i americana en parla aquests dies. L'Espanya de Franco ha estat solemnement i oficialment acusada de realitzar un enorme tràfic de tòxics, de protegir el contraban més escandalós de les metzines que constitueixen un dels flagells més greus de les societats modernes, contra el qual tots els pobles civilitzats lluiten incansablement i amb coordinació d'esforços.

L'organisme internacional, que d'això tenia cura, una de les dependències de la Societat de les Na-

cions, no s'havia pogut reunir durant la guerra i ara, acaba de fer-ho a Londres. En la reunió, el President del «Board Internacional», l'Honorable Sir Atul Chatterlee, es va veure obligat a adreçar a Espanya aquestes dures paraules, que tota la gran premsa mundial ha recollit amb interès. «Espanya no sols ha negligit el compliment de tots els requisits i obligacions que li imposen les convencions i tractats sobre narcòtics, sinó que constantment ha importat drogues en quantitats molt superiors a les que podia fer-ho». I afegeix: «en els cinc anys darrers (per a concretar bé que es tracta del temps de la dominació franquista) no ha enviat un sol report sobre la matèria. I quan en un cert cas d'abús notori i flagrant, li vam demanar explicacions, vàrem rebre d'ella una resposta no gens satisfactòria. Es molt lamentable, va acabar dient Sir Atul, que Espanya segueixi tal conducta.»

Ara bé nosaltres no creiem, que en el nostre país, on repugna generalment la droga, i on el seu comerç clandestí és sols problema en algunes grans ciutats i entre la gent de cert «milieu», fàcilment controlada per la policia, hagi prés increment, ni sota la dominació franquista, el consum d'aquella, ni s'hagi extes tan lamentable vici. Els «paradissos artificials» no són cercats ni estimats per la nostra gent. Més: creiem que el sistema de control del nostre país, era potser dels més perfectes. La classe mèdica espanyola havia de complir respecte el mateix, prescripcions i requisits seriosos, que els Col·legis de Metges, quan menys els de Catalunya, feien complir amb tot rigor.

No: per a nosaltres l'explicació és una altra i ben senzilla. Es tracta tan sols d'un aspecte més del contraban de guerra que el règim de Franco feia en favor dels països de l'Eix, durant tota la finida guerra. Es sabut que moltes de les drogues constitueixen poderosos mitjans mèdics utilitzats contra el dolor físic i, per tant, d'utilització freqüentíssima i importantíssima en el tractament dels ferits de guerra. I com que Alemanya i Itàlia, separades de la Societat de les Nacions i dels seus organismes, i bloquejades estretament pels aliats, no comptaven amb suficient quantitat de tals ingredients. Espanya, això és, els falangistes, els en proporcionaven per sota mà.

Això és, per a nosaltres, l'explicació més lògica i racional del fet.

Volem afegir que el més greu d'aquest afer rau en un altre aspecte del mateix: el de complet allunyament d'Espanya de tot l'ordre internacional, degut al menyspreu que els seus actuals representants manifesten envers les lleis, institucions i organismes de caràcter internacional.

Com és sabut, tot seguit d'instalar-se la Junta facciosa de Burgos com Govern d'Espanya, varen declarar que la seva Espanya es separava de la Societat de les Nacions, seguint la conducta dels seus antics còmplices: Hitler i Mussolini. Des-de aquell pas inicial fins al solemne i definitiu acord de la Conferència de San Francisco, tot es succeeix amb lògica inevitable. I avui Espanya es troba en el més absolut i vergonyós isolament sense representació, ni veu en cap dels organismes rectors de la civilització contemporània. — R. N. C.

« PARA MI MUJER »

En temps de la República, el servei de cotxes dels Ministeris era adjudicat, segons un plec de condicions, al millor licitador, en subhasta o concurs públics. Tanmateix, alguns serveis, especialment del ministeri de la Governació, eren practicats directament per l'Estat i al seu compte i risc. Com que algun altre servei es trobava en condicions semblants, sorgí la idea de crear un parc únic de material mòbil. L'objecte d'aquest era d'abaratir i millorar tots els serveis i fer economies en el seu conjunt. Malgrat que les despeses per aquest concepte no eren excessives, quan Carner fou ministre d'Hisenda, es suprimiren els automòbils de bon nombre de Direccions Generals.

El punt de vista del francofalangisme ha estat tot altre i s'ha depassat el que podien somniar els més fantasiosos i exigents automobilistes. Totes les «jerarquias» tenen automòbil i el parc de cotxes, exclusivament destinat a les autoritats civils i llurs famílies, costa per a Madrid sol, més de 40 milions de pessetes l'any, sense comptar que no comprèn cap dels nombrosíssims vehicles dels caps dels tres ministeris militars destinats a les forces de mar, terra i aire.

Sense els automòbils oficials, la circulació per carretera és limitària gairebé a uns inversemblants vehicles de transport públic a base de gasogen, lents i sobrecarregats de fòtils i persones, que fan llastima de mirar. Demés, la circulació d'aquests cotxes oficials amb les famílies, amitats i amistançades dels personatges de la situació, dóna a les principals artèries de la capital un aire de gran ciutat d'abans guerra, que tots els turistes amics del govern aprecien molt.

El distintiu d'aquests cotxes oficials, que fins sovint hem vist a Perpinyà durant l'ocupació alemanya, és una placa amb les inicials P. M. M. (Perque Mòvil Ministerial). El poble madrileny, que amb penes i treballs no pot encabir-se en els tranvies, diu, tot contemplant la despreocupació de les actuals autoritats, que aquell monograma significa: «para mi mujer». — P. P.

EL REPORT DE LA JUNTA D'ALLIBERACIO

Tenim a les mans el text íntegre del report presentat per la Junta d'Alliberament Espanyola a la Conferència de San Francisco. Aquest extens document — ompliria una quinzena de pàgines de la nostra revista — constitueix una seriosa requisitòria contra el règim franco-falangista. A base de dades concretes, abundants i ben triades, demostra l'ajut que aquest va rebre de les potències totalitàries, l'íntima relació, el nexce constant i la unitat de pensament i d'acció que han informat els moviments nazi-feixista i falangista, en contraposició amb els principis reiteradament proclamats per les Nacions aliades, per acabar denunciant els perills que comporta la subsistència d'aquest darrer.

El report consta d'un preàmbul i d'onze apartats que porten els següents títols:

1. — La guerra d'Espanya iniciada i sostinguda per Hitler i Mussolini.
2. — Propòsits de col·laboració permanent amb Itàlia i Alemanya.

Informacions i Comentaris

3. — Cooperació de Franco amb l'Eix durant la guerra mundial.
4. — Actes de l'Espanya feixista en pro de l'Eix.
5. — Fòrmules hipòcrites d'una bel·ligerància encoberta.
6. — Franco considera feixista el règim que presideix.
7. — Similitud de l'Estat falangista amb els altres Estats totalitaris.
8. — La major part dels espanyols declarats fora de la llei.
9. — El règim espanyol definit per un ambaixador dels EE. UU.
10. — Postulats de les nacions unides sobre la llibertat mundial.

11. — Perill d'irradiacions falangistes a Amèrica. Per la Junta Espanyola d'Alliberació, signen aquest report el senyor Alvaro de Albornoz, president; els senyors Félix Gordon Ordás, Antoni Sbert, Carles Espla, Bernardo Giner de los Rios, Alejandro Otero, Josep Mascort, vocals; Indalecio Prieto, secretari.

Per la seva llargària i per referir-se en molts punts a qüestions que són sobrerament conegudes dels nostres lectors, no reproduïm íntegrament el contingut d'aquest document, en el qual creiem endevinar la intervenció preponderant de la ploma àgil i brillant del darrer dels firmants. Creiem tanmateix interessant de copiar el primer i darrer paràgraf de l'apartat que clou el document en qüestió.

« La Espana de Franco y de Falange, es un país satélite del Eje, país totalitario, antidemocrático, antiliberal, facista en su organización, en su ideología y en sus principios, como así mismo en su política interior e internacional. En Espana no existe paz interior, ni podrá existir nunca mientras persista el régimen actual. Una minoría exigua, aduenada del Poder por la fuerza y mediante el auxilio italo-alemán, ha sometido a la esclavitud a la inmensa mayoría de los españoles. La ley del más fuerte priva sobre toda ley moral. En la Espana actual no hay garantía alguna de que los hombres, sometidos a la arbitrariedad y al capricho, puedan gozar una vida exenta de temor y de privaciones. »

« La República, régimen jurídico que en solemne plebiscito se dió Espana a sí misma, renunció explícitamente dando a su renuncia el rango de precepto constitucional, « a la guerra como instrumento de política exterior », y este principio, anhelo del pueblo español, ha sido anulado por el régimen nacional-sindicalista que, tanto en su táctica como en su programa, ha elevado a la categoría de principio vital la necesidad de la guerra y la educación de las juventudes para ella. Espana fué despojada de su soberanía por el ataque militar de los países totalitarios en apoyo a una minoría sublevada. Esta minoría, erigida en juez de su propia causa, ha intentado hacerse justicia por sí misma, imponiendo por la fuerza sus reivindicaciones. »

« Una Espana auténtica, democrática, sería un elemento más de paz en el mundo, dada su situación geográfica, frente a América y en el Mediterráneo, de la expansión de su raza y de la fuerza viva de su cultura, sus costumbres y su idioma. Una Espana que en el Continente americano sólo desea colaboración fraterna y cultural, sin ridículos propósitos de Imperio ni de altaneros desplantes de falsa Hispanidad. Esta Espana se siente llamada por las palabras de la declaración de Teherán, que siguen inmediatamente a las antes copiadas : « Les daremos la bienvenida cuando tengan a bien ingresar en la

familia de las naciones democráticas del mundo ». La auténtica Espana, la democrática, la única que puede vivir dentro de este mundo, espera el día prometido en Teherán, un mundo en que todos los hombres puedan vivir una vida de libertad a salvo de la tiranía y de acuerdo con sus deseos y su propia conciencia. Y sólo pide que se dé a sus hombres la posibilidad, que les fué arrebatada, de mantenerse como nación democrática en la comunidad de naciones que se proyecta para el futuro inmediato. No podría comprender que los beneficios de la libertad que se prometen a otras naciones, le sean, por nimios distingos, negados a ella, que fué la primera en enfrentarse con el enemigo común. »

El document, d'una gran força dialèctica, no dubtem que contribuï en gran manera a la resolució que adoptà la Conferència de San Francisco amb relació a l'Espanya falangista i per aquest motiu en felicitem molt sincerament els seus autors.

EL QUE ES FALANGE

Tothom recordarà que en unes recents declaracions de Franco al corresponsal de la « British United Press », el « Caudillo » digué que Falange ja no representava res en la vida política del país. La fallàcia de l'autarca espanyol, servida per una remarcable indigència mental, queda de manifest pel seu propi discurs del 17 de juliol prop-passat, quan propugna a favor d'una monarquia inspirada per l'esperit del « Movimiento ».

La doble declaració franquista fa oportuna la reproducció de l'article primer dels Estatuts de « Falange Espanola Tradicionalista y de las J. O. N. S. ». Aquests Estatuts foren aprovats per decret de 4 d'agost del 1937 i foren publicats en el B. O. del E. del 7 d'agost següent, número 291.

Heus ací la definició autèntica i oficial del que és Falange :

« Artículo 1º. « Falange Espanola Tradicionalista y de las J. O. N. S. » es el Movimiento Militante inspirador y base del Estado Espanol, que, en comunión de voluntades y creencias, asume la tarea de devolver a Espana el sentido profundo de una indestructible unidad de destino y la fe resuelta en su misión católica e imperial, como protagonista de la Historia, de establecer un régimen de economía superadora de los intereses del individuo, de grupo y de clase, para la multiplicación de los bienes al servicio del poderío del Estado, de la Justicia social y de la libertad cristiana de la persona. »

« Falange Espanola Tradicionalista y de las J. O. N. S., és la disciplina per la que el pueblo, unido y en orden, asciende al Estado y el Estado infunde al pueblo las virtudes de Servicio, Hermandad y Jerarquía. »

« Y para el logro de todos estos fines, con la fundación heroica del Estado, integra en una sola fuerza a la Comunió Tradicionalista, garantía de la continuidad histórica, y la Falange Espanola de las J. O. N. S., vocación, forma y estilo de la Revolución Nacional. »

« « Falange Espanola Tradicionalista y de las J. O. N. S. », se constituye en guardia permanente de los valores eternos de la Patria, virilmente defendidos en tres guerras civiles, exaltados con voz y con sangre el 29 de octubre del 1934 por la nueva generación, y definitivamente rescatados en la coyura

tura històrica del 17 de julio de 1936 por el Ejército y por el pueblo hecha Milicia.»

Més encara: l'article 47 determina la condició del «Jefe Nacional del Movimiento» en els termes següents:

«Artículo 47. El Jefe Nacional de «Falange Española Tradicionalista y de las J. O. N. S.», Supremo Caudillo del Movimiento, personifica todos los Valores y todos los Honores del mismo. Como autor de la Era Histórica donde España adquiere las posibilidades de realizar su destino, y con él los anhelos del Movimiento, el Jefe asume en su entera plenitud la más absoluta autoridad. El Jefe responde ante Dios y ante la Historia.»

Aquest text, d'altra banda, consagra la unió hipostàtica entre Franco i Falange.

Demés, no oblidem que per l'article 41 dels propis Estatuts, el Consell Nacional de Falange li correspon «decidir», com qui no diu res, sobre les matèries següents: «las líneas primordiales de la estructura del Estado»; «las normas de la ordenación sindical»; «todas las grandes cuestiones del orden internacional».

Mai s'havia dit tan explícitament que el «partit únic» fos la columna vertebral de la política d'un país i el seu principal element motor; direm més, que el «partit únic» fos el país enter. En aquest sentit Falange, més que una institució fonamental del règim, és un veritable Estat dintre de l'Estat.

No és d'estranyar, doncs, que Falange tingui un pressupost especial dintre les columnes del pressupost general. Aprofitem l'ocasió per a recordar la xifra d'aquest pressupost, diverses vegades repetida en les pàgines de QUADERNS, singularment en el número 2 del mes de febrer quan donàrem el resúmen del pressupost de 1945:

192.400.000 de pessetes.

A remarcar que la consignació figura com un dels capítols entre les «Obligaciones generales del Estado».

Per fi, en l'ordre pràctic, ultra intervenir amb un poder tentacular sense precedents a Espanya, totes les manifestacions de la vida pública, Falange, en aquest moment de davallada, té al menys quatre ministres en el nou govern, i disposa de «tots» els governadors civils, els quals actuen en la doble qualitat de «Governador civil y Jefe provincial del Movimiento».

Això és Falange dintre el quadre jurídic i orgànic de l'Estat nacional-sindicalista. Pretendre en contra d'aquesta realitat que Falange no és res políticament parlant, suposa que Franco bat el propi record d'engany o de cretinisme, o d'ambdues coses a la vegada. — J. C. i A.

DUES INVITACIONS REFUSADES

El general Franco, per mitjà d'una nota del 2 del mes passat, feta pública pel seu ministre d'Assumptes Exteriors, invitava oficialment les forces nordamericanes a passar unes vacances a Espanya, per a reposar abans d'embarcar cap a Ultramar. El comunicat afegia que se'ls donarien les màximes facilitats i que podrien portar els uniformes corresponents. Tota la premsa espanyola, comentà i glossà amb ditirambe aquesta iniciativa del «Caudillo», prometen grans afalags i descomptant d'aquest contacte amb el vencedor, els més felïços resultats pel règim. Fa poc, el Departament d'Estat nordamericà,

ha publicat una nota refusant la invitació i dient que mai havia entrat en les seves intencions d'acordar a les seves tropes el permís d'anar a Espanya.

L'altra invitació, amb més restriccions, l'ha feta el propi Franco, en el seu discurs del 17 corrent, convidant la monarquia a prendre la seva successió. L'endemà mateix, el més qualificat dels pretendents, feia saber des de Lausana, que no acceptaria mai de Franco la Corona, sinó amb les mans lliures, per a desfer Falange i l'obra del règim franquista.

Un dels més profunds coneixedors de les coses d'Espanya, Albert Mousset — autor entre altres treballs d'uns interessants articles sobre la guerra civil (1) — diu que la idea de Franco equivaldria a invertir els termes i en comptes d'ésser el rei el qui nomena el govern, seria ara aquest el qui nomenaria el rei. Remarca que aquesta anomalia té un únic precedent, a Espanya precisament, en el general Serrano, que de regent, cedí el poder al rei Amadeu de Savoia l'any 1871, però amb poca fortuna, perquè la tria del candidat donà lloc a una guerra (la guerra de 1870 entre França i Alemanya) i un cop designat durà tan sols dos anys, donant pas a la primera República espanyola. Creu més aviat Albert Mousset que el gest de Franco recorda pels seus propòsits el de l'Almirall Horthy, que en erigir-se regent d'Hongria ho féu per a no deixar pujar al tron els Habsbourg. Aquesta interpretació és sens dubte la bona.

Mala premsa i cap acceptació tenen doncs les invitacions de Franco. — F. C.

(1) «L'Esprit International», revista de la Dotació Carnegie per a la pau. Nos. 40, 44 i 48 de l'octubre dels anys 1936, 37 i 38.

FRANÇA VISTA D'ESPANYA I VICEVERSA

La França derrotada era sempre presentada per l'Espanya falangista com un exemple d'expiació de grans culpes polítiques. Els sicaris dels quals fou víctima, els celebrava com a mantenidors de l'ordre. Tot els semblava bé quan els refugiats eren deportats a Alemanya. En canvi ara tot els apareix com sumit en la confusió i el desordre. Llegint la premsa i escoltant la ràdio espanyoles, hom diria avui que França va pel camí de perdre's ràpidament i de manera irremissible. Les dificultats del Nordàfrica, els esdeveniments de Síria, els incidents de Chambery hi són desnaturalitzats i exagerats a posta. El més petit conflicte social o d'ordre públic hi és presentat com un indici paorós d'imminents desastres i quan aquells no existeixen, s'inventen. Una crònica a dues columnes titulada: «Siguen los desmanes en Francia», publicada a «La Vanguardia Espanola» de fa pocs dies comença dient: «Mal anda la cuestión de la seguridad personal en Francia. Sobre todo para los extranjeros, y mucho más si estos extranjeros pertenecen a países que no son del agrado de M. Cachin, que es, más o menos encubiertamente, el contratista del orden público en todo el territorio de las Galias...» A continuació relata per peces menudes un atropell del qual ha estat víctima a Perpinyà un banquer portuguès, de gran relleu, afer completament imaginari i del qual ningú no té ací cap esment. Però a què multiplicar els exemples?

Amb la premsa i la ràdio dirigides i en mans de funcionaris falangistes res més fàcil que pre-

sentar les coses al revés de com són. No, però, deixant de parlar dels mals i els perills propis i exagerant els dels altres, aquells es guareixen o s'eviten, sinó que s'enverinen i s'agreugen. El general de Gaulle i els seus ministres són objecte aquí de crítiques acerbes; però ningú no pot regatejar-los la sinceritat de consultar l'opinió del país, amb unes eleccions lliures, i de sotmetre's al seu veredict. Qualsevol que sigui el concepte que mereixi la gran obra de redreçament i de reconstrucció d'aquests governants, tothom està segur que, si l'opinió els fos adversa, tots ells podrien tornar tranquil·lament a casa, en retirar-se del poder. Síntoma de normalitat política i gran virtut de les democràcies.

Pot estar tothom tan segur que el general Franco i les seves «jerarquias» podran fer una cosa semblant en abandonar definitivament els llocs que ara ocupen? No certament. Com a tots els usurpadors, la por de caure els obliga a cometre falta sobre falta i a entrar així en un circuit infernal, que cada volta els augmenta el càstig i l'esglai finals.

Que pensi el «Caudillo» que ni Mussolini ni Hitler no han estat castigats pels aliats sinó pel propi poble. I les bravates i el regateig no serveixen sinó per enardir els adversaris i estimular els amics que fatalment l'han de traïr.

Potser els fets no tardaran a dir qui té raó. Si els falangistes dient que França està perduda o nosaltres afirmant que ho estan ells, i que França ens ha donat tothora un exemple de seny i de moderació.

— F. C.

LA GRAN ORDRE IMPERIAL DE LAS FLECHAS ROJAS

El lector ens agrairà segurament la transcripció del decret del govern de Franco creant la «Gran Orden Imperial de las Flechas Rojas». El preàmbul del més pur estil «ecumènic», tan ple d'altisonància com abundant de majúscules, constitueix una lectura insuperablement divertida. Després donem la llista dels titulars de l'ordre; aquesta llista és un argument «ad hominem» incontrovertible de l'agraïment dels falangistes envers els seus valedors els nazis alemanys i els italians feixistes, a tots els quals ara, perquè estan batuts, sense esperar que canti el gall, neguen cínicament.

El «Boletín Oficial del Estado» (número 349), del 4 d'octubre del 1937, publica el següent decret del govern de data 1 d'octubre:

«Cuando nos acercamos con ansia ardiente hacia la Paz que ha de traernos la Victoria, en esta Cruzada contra la barbarie comunista, amenazadora de la Civilización Occidental, es llegado el día de premiar con ánimo ancho y generoso el esfuerzo de todos.

«Cerca de tres siglos, el ser auténtico e inmortal de España, agonizaba, desgarrado en la carne y en el espíritu, por los dardos venenosos y extranjeros de una concepción atea y materialista de la vida.

«Perdimos, dolorosamente en la trayectoria áurea y magnífica de nuestra Historia, el Destino y la Misión Imperiales; la luz de aquel sol que no se ponía en los cielos, en los mares, en las tierras, en los mundos del saber y del alma. Un signo entonces feliz y augural de nuestro rango en la Historia; el Haz de Yugo y Flechas de nuestros Reyes Católicos Isabel y Fernando grabaron en él ejecutoria

impar, però nobilíssima, de su Reino, como expresión exacta y amorosa de la Unidad de la Fe, en el Gobierno, en las Armas y en las Tierras, cimientos permanentes de la Grandeza del Imperio.

«Ahora que la Tradición de todo este ser y poder de España vuelve, renacida con la gracia de la sangre joven, vestida de estilo sincero, y ardiente de esta generación española, que ha levantado por todos los frentes de la guerra las banderas del valor y del triunfo, se han hecho carne sagrada de heroísmo las Flechas de la Falange, para recobrar, otra vez, ante el pasado, nuestro rumbo Imperial y Católico.

«Tiene el Yugo la fuerza creadora y unánime de una coyunda indisoluble con el pasado, la virtud de hermanar a todos los españoles en el vínculo perfecto de la Unidad de la Patria y un sabor de artesanía para los campos que renacen con fe a la conquista de la riqueza nacional, las Flechas inquietas de horizontes, cruzan hacia el futuro enrojecidas de sangre marcando un destino Imperial e irresistible, porque llevan en las puntas el fuego, la sangre, y el oro de una raza inmortal.

«El Yugo y las Flechas son también Cruz de los Cruzados que con su propia sangre ponen, ahora, en derrota las fuerzas demoníacas del comunismo y del mal para que luzca un amanecer generoso y afortunado para todas las gentes del mundo.

«Así, en este día, Aniversario de mi exaltación al Gobierno del Estado y al mando Supremo de todos los Ejércitos de la Tierra, Mar y Aire al levantar emocionado y agradecido, Las Flechas Rojas, como supremo galardón al mérito Nacional, quiero que Ellas sirvan de homenaje a nuestros Héroes y de ejemplo para los Cruzados que las lleven prendidas sobre su corazón.

«Por lo tanto

DISPONGO:

«Artículo primero. Se instaura la Gran Orden Imperial de las Flechas Rojas como supremo galardón del nuevo Estado al mérito Nacional.

«Artículo segundo. Estará integrada por los grados de Caballero y Comendador con los distintivos de «Gran Collar», «Gran Cruz», «Placa», «Cruz» y «Medalla».

«Artículo tercero. El emblema fundamental de la Gran Orden Imperial de las Flechas Rojas será el de cinco Flechas en Haz abierto y un Yugo apoyado sobre la intersección de las mismas, todo él en color rojo y montado a tenor de los diferentes grados de la Orden.

«Artículo cuarto. La Colocación de Títulos e investidura de Privilegios y Honores de la nueva Gran Orden Imperial de las Flechas Rojas estarán reguladas por unas Constituciones especiales».

Ara vé la llista promesa. En el mateix dia de la creació de la Gran Orden, etc., es publicaren tres decrets. El preàmbul de cada un d'ells, que és el mateix, fa així:

«En el primer aniversario de mi Exaltación a la Jefatura del nuevo Estado Español y al Mando Supremo de los Ejércitos de Tierra, Mar y Aire; y como signo leal y firme a la amistad de los pueblos que, en la hora trágica y gloriosa de nuestra Cruzada contra la barbarie nos honraron con su reconocimiento sincero y amistad generosa.

«Vengo en disponer:

«Artículo único. Se concede el Título de Gran Caballero y el Collar de la Gran Orden Imperial de las Flechas Rojas a S. M. I. y R. Víctor Manuel III, Rey de Italia, Emperador de Etiopía».

Informacions i Comentaris

Els altres dos decrets són els següents en llur part dispositiva :

« Artículo único. Se concede el Título de Gran Caballero y el Collar de la Gran Orden Imperial de las Flechas Rojas al Duce de Italia y fundador de su Imperio Benito Mussolini ».

« Artículo único. Se concede el Título de Gran Caballero y el Collar de la Gran Orden Imperial de las Flechas Rojas al Führer Canciller de la Nación alemana Adolfo Hitler. ».

En distintes èpoques, tals com en 1939 i 1940, es concediren nous Títols de l'Ordre, segons la llista següent :

« Gran Collar » :

« S. E. el Conde de Ciano ».

« S. E. Luigi Federzoni ».

« Von Ribbentrop ».

« Gran Cruz » :

« Ettore Muti ».

« General Gambaro ».

Sense comentaris. — F. de P. J.

LES ELECCIONS BRITANIQUESES

En temps de guerra els governs de tots els països actuen omnipotents i gairebé incontrolats, mentre els pobles són mers instruments de treball, de dolor i de sacrifici. És precís que la pau es restableixi per què els pobles tornin a fer sentir el pes i l'orientació de llurs decisions.

A la Gran Bretanya el poble ha parlat clar i fort com poques vegades en la seva història. Es diria que volia rescabalar-se de deu anys de silenci forçós. La gran victòria laborista; la posició personal i política de Churchill, el gran artífex de la victòria militar; les imperfeccions del sistema electoral anglès; les repercussions del resultat de les urnes dintre la política del Regne unit; la influència d'aquestes eleccions en els altres pobles, són altres tants temes a dilucidar. No en va la primera democràcia europea pot ésser font d'alliçament i pot servir de model a les altres democràcies continentals.

Nosaltres, però, examinarem les eleccions angleses en funció del problema que ens és primordial: el retorn a la normalitat política del nostre país, que implica el retorn a la nostra normalitat personal i ciutadana.

En aquest aspecte la insensata ingenuïtat del franco-falangisme va especular tan fort damunt la victòria del partit conservador; va donar tantes penyores del seu anhel per aquest resultat que, per confessió explícita d'aquella gent, semblava talment com si tota la sort del règim anés lligada a la sort de les urnes britàniques.

Es natural, doncs, que l'esclatant triomf del laborisme hagi estat rebut per ells com una desfeta pròpia; per nosaltres com un sòlid motiu d'esperar. Després del veredicté de San-Francisco i del menyspreu solemne de seguir les negociacions de Tànger sense Espanya, la victòria del Labour Party, ploquant sobre mullat, arruina, en efecte, les darreres esperances del despotisme espanyol.

Els primers símptomes manifestats l'endemà de les eleccions, confirmarien aquella temença d'ells i aquella nostra esperança.

El professor Lasky, president de l'organisme central del partit triomfant, afirma en unes declaracions que « el nou govern treballista no donarà la menor ajuda als països que tinguin governs monàrquics i absolutistes » i creu que « per fi podrem demostrar la nostra amistat als nostres camarades espanyols, puix que el nostre partit ha estat sempre oposat a l'actitud del partit conservador respecte el règim de Franco ».

Altres informacions de Londres asseguren que el govern Attlee inaugurarà totseguit una política d'abandó total dels nuclis reaccionaris estrangers, a Espanya, Polònia, Grècia, Itàlia, etc. D'aquesta mateixa opinió és el diari « Washington Post », i la United Press, de Madrid, assegura que Franco posant per endavant la mà al cop, precipitarà les seves decisions i llançarà per la borda més llast falangista.

Tot fa creure, doncs, que comença el darrer acte del drama espanyol, millor dit, que comença el desenllaç de la tragi-comèdia del nacional-sindicalisme. Un gran corrent popular es desferma arreu contra els sistemes totalitaris fills dels feixismes que encara resten en el món, especialment contra Espanya.

Això és així, perquè arreu ha cristallitzat la convicció que mentre no siguin esbandits de la faç de la terra, amb impossibilitat de retorn, aquestes romanalles dels causants de guerres, la pau mundial no serà veritable ni la llibertat humana una conquesta definitiva. — J. C. i A.

ACTIVITATS EDITORIALS

CATALANES

« Albor » l'editorial catalana que dirigeix Ferran Canyameres i que el mes de novembre de 1943 va començar les seves activitats publicant a París el llibre « Tot l'Any » de Rafael Tasis, amb 12 litografies d'Antoni Clavé, anuncia la imminent sortida de « Paisatges », antologia de poesies catalanes amb 14 litografies de Martí Bas i un pròleg de Joan Sacs.

La mateixa editorial té en premsa « XIV Cançons Populares Catalanes », amb puntes seques de Joan Rebull i una introducció de Just Cabot; « Barcelona a vol d'infant », de Ferran Canyameres, amb litografies en colors d'Emili Grau Sala; « Dos Contes », de Ramon Raventós, amb gravats de Pau Picasso, i « Tota la saviesa d'aquest món », de J. Pous i Pagès, amb dibuixos de Feliu Elias (Apa).

Està enllestint també la publicació del llibre « Ofrena a París », al qual col·labora la majoria de literats i artistes catalans amb residència a França.

Totes aquestes obres són presentades amb gran luxe i llur tiratge és limitat, però sabem que l'editorial « Albor » té en carter a algunes que, si les circumstàncies li permeten, procurarà presentar en edicions menys costoses.

Una de les finalitats que « Albor » persegueix és reservar, per a la Catalunya de demà, una col·lecció de llibres que comptin en els annals de la nostra bibliofília, i que recordin l'època en la qual, en l'exili, les més sanes valors de l'art català han portat a cap una labor que a la nostra terra hauria estat conceptuada de subversiva.

EFEMERIDES DE JUNY

Dia 1. — El govern francès ordena a les tropes de Síria i del Líban de cessar el foc i que no s'oposin a la intervenció de les forces britàniques.

— Turquia reconeix la independència dels Estats de Llevant.

— A Dinamarca es restableix la pena de mort.

Dia 2. — El primer ministre japonès almirall Suzuki diu que la batalla d'Okinawa és la batalla decisiva d'aquesta guerra.

— Els EE. UU. deixen de subministrar material de guerra a la U. R. S. S., excepte a les unitats russes de Sibèria.

Dia 4. — Les forces franceses evacuen Damasc i altres ciutats de Síria.

— Comencen a França les operacions de canvi de billets de banc.

Dia 5. — Es constitueix a Berlín el Consell de control interaliat per Alemanya.

— El rei Haakon de Noruega arriba a Oslo.

Dia 6. — El Brasil declara la guerra al Japó.

— Dinamarca és admesa a la conferència de San Francisco.

— El ministre de l'Interior francès fa públic l'acord del govern d'atorgar als republicans espanyols refugiats els drets de la Convenció de Ginebra del 1933.

Dia 9. — Es signat a Belgrad, entre la Gran Bretanya, els Estats Units i Iugoeslàvia, el conveni arrançant la situació de Venècia Julia, Trieste i Pola sota el comandament de les forces britàniques.

— La Gran Bretanya i els Estats Units refusen de sotmetre el conflicte dels Estats de Llevant a una conferència de les cinc grans potències.

— La lliga àrab demana que totes les tropes estrangeres evacuïn els Estats de Llevant.

Dia 10. — El govern franquista acorda desbloquejar amb determinades limitacions els bens dels països que han estat ocupats per l'Eix.

— El nombre de submarins alemanys destruïts durant la guerra s'eleva, segons una declaració oficial, a 700 unitats.

— El govern grec formula reivindicació sobre l'Epir septentrional, avui incorporat a Albània.

Dia 11. — El govern franquista desmenteix que Hitler s'hagi refugiat a Espanya.

— Forces australianes desembarquen a l'illa de Borneo.

Dia 12. — El Sultan del Marroc, Sidi Mohamed, arriba a França, invitat pel govern.

— El general Eisenhower arriba a Londres i és nomenat ciutadà d'honor de la capital.

— En les eleccions generals del Canadà, guanya les majories el partit liberal del senyor Mackenzie King, cap del govern.

Dia 13. — En les entrevistes celebrades a Moscou entre Stalin i Hopkins, s'arriba a un acord per a solucionar la qüestió del futur govern provisional de Polònia.

Dia 14. — Arriba a París el general Eisenhower i és nomenat ciutadà d'honor de la ciutat.

— Les tropes xineses entren en territori indoxinès.

— A Teheran es constitueix un nou govern.

Dia 15. — El senyor Alcalà Zamora declara refusar l'oferta de Franco de reintegrar-se a Espanya. Diu que no tornarà al país mentre no hi hagi un règim democràtic i liberal. Creu que malgrat les dificultats és farà la unió entre els republicans espanyols.

— El govern belga anuncia que dimitirà si el rei Leopold retorna a Bèlgica.

— A Chambéry, un tren procedent de Suïssa, transportant espanyols residents a Alemanya, és assaltat per la multitud. Hi ha nombrosos contusionats i el tren retorna a Suïssa. El govern franquista protesta davant del govern francès. L'incident origina arreu apassionats comentaris.

— Un grup de falangistes provoca disturbis en el cinema Savoy de Barcelona en ocasió de projectar-se una pel·lícula sobre la victòria aliada. Els pertorbadors cridaven «Heil Hitler» i «visquin els japonesos».

— Comença a Moscou una conferència de diverses personalitats poloneses per a formar un govern provisional.

— El servei telefònic entre Espanya i Nordamèrica queda normalitzat en forma que els abonats d'un o altre país poden comunicar-se directament.

Dia 16. — Els australians s'apoderen de la ciutat de Brunei en l'illa de Borneo.

— Es detingut a Hamburg l'ex-ministre nazi Joaquim von Ribbentrop.

— Lord Wawell, virrei de l'Índia, convoca una conferència de representants hindús a Samla per al dia 25 de juny.

Dia 17. — El senyor Churchill invita el cap laborista senyor Attlé per a acompanyar-lo quan es reuneixi la conferència dels Tres.

— Es dissolt el parlament britànic i es convoca el nou parlament per al dia 1 d'agost.

— El partit liberal belga es declara a favor de l'abdicació del rei Leopold.

— Degut a la puja del preu del cost dels materials, el diari «La Vanguardia» de Barcelona anuncia que els preus de venda d'aquest periòdic, seran d'ara endavant els següents: 50 cèntims els diumenges; 40 cèntims els dimars i dijous i 25 cèntims els restants dies de la setmana.

Dia 18. — Per tal de commemorar l'aniversari de la declaració del general de Gaulle a Londres l'any 1940, té lloc a París una gran desfilada militar.

— Les organitzacions obreres belgues anuncien que declararan la vaga general si el rei Leopold torna al país.

— Dimiteix el govern noruec.

— El general Franco declara a un corresponçal de la British United Press que es proposa crear un consell de regència i preparar eleccions a Espanya.

— Arriba a New-York el general Eisenhower, on és rebut triomfalment.

— A Moscou té lloc l'audiència del procés contra els setze polonesos detinguts pels soviets.

Dia 19. — El senyor Seaghan O'Kelly és elegit president de l'Eire.

Dia 20. — A proposta del delegat de Mèxic a la conferència de San Francisco, la Comissió d'Assumptes generals en ple acorda, per aclamació i en mig de fort entusiasme, d'excloure del futur organisme internacional, aquells països els governs dels quals hagi estat instaurat amb l'ajuda de les potències de l'Eix. L'acord, que ha de figurar en el report de la Comissió, afecte solament a Espanya i al Mandchukuo.

— El senyor Ferruccio Parri, cap de la resistència del Nord d'Itàlia, constitueix govern. L'integren representants dels sis partits anti-feixistes italians.

— Les tropes poloneses ocupen la ciutat de Tchen, abans pertanyent a Txecoslovàquia. Per a resoldre aquest conflicte hi haurà a Moscou una conferència entre Rússia, Polònia i Txecoslovàquia.

Dia 21. — El tribunal moscovita ha condemnat al general polonès Okulicki a 10 anys de reclusió per activitats contra l'exèrcit roig, 12 altres polonesos són condemnats a penes diverses; tres dels inculpats han estat absolts.

— A San Sebastián, en represàlia dels incidents de Chambery, és profanat el monument als morts francesos de la guerra del 1914 i la frontera és tancada per les autoritats franquistes.

— L'illa d'Okinawa és totalment ocupada per les tropes americanes.

— Es reuneix a Moscou la comissió de reparacions de guerra, amb assistència de la U. R. S. S., la Gran Bretanya i els Estats Units.

Dia 22. — El Senat americà faculta el president Truman a reduir en un 50 % les tarifes duaneres, a partir del 1 de gener del 1946.

— El govern franquista publica una nota protestant contra el discurs del delegat de Mèxic a la Conferència de San Francisco i afirmant que l'acord recaigut, d'exclusió dels països el govern dels quals hagi pujat amb l'ajuda de les potències de l'Eix, no afecte per res l'Espanya de Franco.

Dia 23. — Els delegats polonesos reunits a Moscou arriben a un acord per a la constitució d'un govern provisional de Polònia.

— Es constitueix un nou govern noruec.

— Segons un document trobat a Berchtesgaden, el general Franco en 1941, oferí l'entrada d'Espanya en la guerra si li facilitaven armes i li donaven Gibraltar i el Marroc francès.

— El govern franquista diu que el tancament de la frontera franco-espanyola és una mesura provisional que res té a veure amb els fets de Chambery.

Dia 25. — Les Nacions Unides signen a San Francisco la carta de la seguretat col·lectiva.

— El govern francès demana que s'obri una enquesta sobre els successos dels Estats de Llevant. La proposta no és acceptada per la conferència de San Francisco.

Dia 26. — El president Truman pronuncia a San Francisco el discurs de clausura de les tasques del Congrés mundial.

Dia 27. — Dimiteix el senyor Sttetinius, secretari d'Estat americà de Negocis estrangers.

— La « Unió nacional espanyola » acorda la seva dissolució per tal de facilitar la unió entre els republicans espanyols.

Dia 28. — Darnand és detingut prop de Bèrgamo, al nord d'Itàlia.

Dia 29. — França i Suècia reconeixen el nou govern polonès.

— Es aprova pel consell de ministres francès el projecte de taxa de perequació nacional.

— Per acord entre la U. R. S. S. i Txecoslovàquia, la regió de Rutènia passa a formar part de la Gran Ucraïna.

Dia 30. — El Congrés americà aprova la proposta del president Truman de designar com a successor del President el president de la Cambra de representants.

— El govern del Panamà, previ acord de la cambra legislativa, acorda suspendre les relacions diplomàtiques amb el govern Franco.

NOTES DE LA REDACCIO

L'antiga revista perpinyanenca « La Tramontane » ha dedicat el seu número de maig a honorar la memòria i el geni de Jacint Verdaguer. Els treballs sobre el cantor del Canigò, van signats pels senyors Charles Bauby, Josep-Sebastià Pons, abbé R. Bonet i Gumersind Gomila. Poesies i proses de Verdaguer completen el text, així com un recull de records verdaguerians en les seves estades al Rosselló.

•••

S'ha constituït la cobla de sardanes « Catalunya de Perpinyà », composta d'onze executants i dirigida pel senyor Jaume Portus. El dia 27 de juliol darrer féu el seu debut tocant un escollit repertori en la plaça de la Loge.

L'excel·lent actuació de la nova entitat musical, així com el buit que ve a omplir, ens fan augurar per ella els èxits que li desitjem.

•••

El Centre d'estudis « Toulouse-Barcelona » acaba de publicar la conferència donada en aquella entitat pel senyor Pierre Stéfani, sobre el tema « Vers la démocratie espagnole : Le chemin de la libération ». Agraïm la tramesa.

•••

A Rennes s'ha celebrat un « Grand Gala d'Art espagnol », organitzat pel « Centre d'Etudes Hispaniques », de la Facultat de Lletres d'aquella ciutat, en homenatge a Antonio Machado. Hi prengueren part artistes francesos i espanyols i l'acte fou molt reeixit.

•••

« El Federal », és el títol del periòdic, òrgan del partit federal espanyol a França. Saludem al nou col·lega i li desitjem bon èxit.

•••

En motiu d'escaure's aquest mes de juliol l'aniversari de l'afusellament de Joan Peiró, QUADERNS tenia en cartera un article sobre la personalitat del susdit sindicalista català. Circumstàncies materials ens han impedit de publicar-lo en el número present,

com era el nostre propòsit. Anunciem l'aparició d'aquest treball en la nostra propera edició.

•••

Amb motiu de la jubilació de M. Joseph Calmette, l'eminent professor d'història medieval i gran coneixedor de les nostres coses, la Facultat de Lletres de Tolosa i un grup d'amics i admiradors del mestre ha decidit editar un volum amb alguns dels seus estudis rars o inèdits i entre ells onze referents a l'història de Catalunya i el Rosselló. El preu del volum ha estat fixat a 180 fr., que cal adreçar tot seguit a M. Jean Coppolani, 41, rue Valade, a Tolosa (C. C. Postal n° 87457 - Toulouse).

•••

Tal com anunciàvem, « Publicacions de la Generalitat de Catalunya » ha editat un petit fascicle amb el text oficial de l'Estatut interior, que al preu de 5 francs, està en venda a la nostra administració.

•••

El diumenge dia 10 de juny prop-passat tingué lloc a Perpinyà l'anunciat congrés de la « Unió de Rabassaires i altres conreadors del camp de Catalunya ». Assistí a la reunió una nombrosa concurrència. Presidí l'acte el senyor Pau Padró.

El principal objecte de l'assamblea fou determinar la conducta a seguir referent la « Aliança catalana », a la qual els rabassaires estan adherits. Si bé es manifestaren molts papers partidaris de tenir en el successiu una major llibertat d'acció, es convingué ajornar tota decisió confiant que, a no tardar, es formaria una unió més ample de tots els sectors polítics catalans.

Es donà lectura d'un telegrama del senyor Calvet, resident a Amèrica i antic president de l'entitat. En ell el senyor Calvet fa present al senyor Terraóllles, que és el destinatari, dels seus serveis en la Conselleria d'Agricultura, per si s'havia de proveir el càrrec. L'assemblea acordà que no devia de pronunciar-se sobre el cas, en espera que el senyor Calvet, l'hora arribada, donés compte de la seva gestió.

ARTICLES PUBLICATS A QUADERNS

AUTORS	TITOLS	NUMEROS
AMETLLA, Claudi	A propòsit d'unes declaracions dels catalans de Londres	1
	Els espanyols davant la imminència de llur retorn a la pàtria.	2
	Temes de l'actualitat política.	6
ARNAU i CORTINA, F.	El dret d'autodeterminació de Catalunya.	3
BATISTA i ROCA, J. Ma.	El Consell nacional de Catalunya.	3
BELLIDO, J. M.	La qüestió religiosa a Catalunya.	7
CAMPS i ARBOIX, J. de	Liquidació de la guerra civil : La qüestió de les responsabilitats.	1
	Sobre l'autodeterminació.	3
	La qüestió agrària a Catalunya.	6
CAPDEVILA, J. de P.	Pressupostos espanyols — De Carner a Benjumea.	5
CORREDOR, Josep Ma.	Al marge d'un centenari — Notes sobre Verdaguer.	5
CUITO, Ferran	Nota preliminar sobre l'economia espanyola.	1
	La banca catalana.	2
	A l'entorn de la declaració de Londres.	3
FORT, Pere.	Els franquistes fan el quadre.	2
	El que diu el tinent coronel Sr. Garcia Miranda.	6
HURTADO, Amadeu	Una visió de la política catalana.	4
HURTADO, Victor.	Les possibilitats constitucionals d'Espanya.	1
LLADO I FIGUERES, J. M.	L'interès dels serveis d'informació.	7
MONTAGUT, Domènec.	Notícies de Barcelona.	3
	Les coses d'Espanya. — Rumors, suposicions i algunes realitats.	7
J. M. A.	Fantasia sobre motius espanyols.	3
N.	Algunes notes sobre el Banc d'Espanya.	4
NOGUER i-COMET, R.	Impressions i reflexions d'un vell catalanista.	3
	La participació de les sindicals en el govern.	5
PERRAMON, Dr. Sever.	L'home en els camps de concentració.	6
POU, Mateu.	La situació anormal de la indústria cotonera.	2
P. P.	La diplomàcia Nordamericana i l'Espanya falangista.	7
QUERO i MOLARES, J.	L'actual moment polític.	5
ROVIRA i VIRGILI, A.	La terra catalana : Figura de Catalunya.	1
	Un organisme tècnic i un pensament polític : El Consell Assessor de la Presidència de la Generalitat.	2
	Federals, tanmateix.	3
	Les etapes polítiques de la restauració de Catalunya.	6
RUBIO, Nicolau Ma.	La política del Consell de Londres.	3
SOLANES, Josep	El clima de discòrdia de l'exili : notes sobre una psicologia de l'exiliat.	4
TASIS, Rafael.	Del secessionisme a la intervenció.	3
	La contextura social de Catalunya. Necessitat de les seleccions.	7
TORRES Humbert.	El gran problema del poder executiu.	1
TOSQUELLES, Dr.	Les assegurances socials i la medicina : Perspectives catalanes.	6
XURIGUERA, Ramon	La lliçó dels fets.	2
X. Z.	De Barcelona estant.	3